

**Załącznik do uchwały
Rady Miasta i Gminy Dolsk
Nr XLIII/287/14
z dnia 26 marca 2014 r.**

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Dolsk na lata 2014 – 2022

Dolsk , marzec 2014

SPIS TREŚCI

WSTĘP	4
METODOLOGIA	5
1. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE	6
1.1. UWARUNKOWANIA PRAWNO – POLITYCZNE MAKROOTOCZENIA	6
1.2. UWARUNKOWANIA PRAWNO-POLITYCZNE MIKROOTOCZENIA	13
2. CHARAKTERYSTYKA I DIAGNOZA AKTUALNEGO STANU SPOŁECZNO – GOSPODARCZEGO GMINY DOLSK	17
2.1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE GMINY DOLSK.....	17
2.2. RYS HISTORYCZNY	17
2.3. ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE.....	18
2.3.1. <i>Planowanie przestrzenne i urbanizacja</i>	18
2.3.2. <i>Struktura użytkowania gruntów</i>	20
2.3.3. <i>Własność gruntów i budynków</i>	21
2.3.4. <i>Infrastruktura techniczna</i>	21
2.4. GOSPODARKA.....	29
2.4.1. <i>Rolnictwo</i>	29
2.4.2. <i>Leśnictwo</i>	30
2.4.3. <i>Podmioty gospodarcze</i>	31
2.4.4. <i>Turystyka i zagospodarowanie turystyczne</i>	32
2.5. SFERA SPOŁECZNA	35
2.5.1. <i>Struktura społeczna</i>	35
2.5.2. <i>Grupy ryzyka społecznego</i>	36
2.5.3. <i>Bezpieczeństwo publiczne</i>	38
2.5.4. <i>Ochrona zdrowia</i>	39
2.5.5. <i>Oświata i wychowanie</i>	39
2.5.6. <i>Formy zorganizowania społeczeństwa</i>	40
2.6. WALORY KULTUROWE	41
2.6.1. <i>Obiekty architektury i budownictwa</i>	41
2.6.2. <i>Instytucje kultury i sportu, współpraca międzygminna</i>	42
2.7. WALORY PRZYRODNICZE I KRAJOBRAZOWE	43
2.7.6. <i>Prawne formy ochrony przyrody</i>	43
2.8. WIELKOŚĆ I STRUKTURA BUDŻETU GMINY DOLSK.....	44
2.8.1. <i>Polityka finansowa Gminy Dolsk</i>	44
2.8.2. <i>Struktura dochodów Gminy Dolsk</i>	45
2.8.3. <i>Struktura wydatków Gminy Dolsk</i>	46
2.8.4. <i>Działalność inwestycyjna</i>	46

3. ANKIETY POGLĄDOWE	47
4. ANALIZA SWOT.....	63
5. DIAGNOZA STANU GMINY	70
6. ZAŁOŻENIA DO STRATEGII ROZWOJU MIASTA I GMINY DOLSK NA LATA 2014 – 2022.....	74
7. PERSPEKTYWY I KIERUNKI ROZWOJU SPOŁECZNO – GOSPODARCZEGO	75
7.1. WIZJA I MISJA GMINY	75
8. STRATEGICZNY PROGRAM ROZWOJU SPOŁECZNO –GOSPODARCZEGO GMINY DOLSK - PRIORYTETY, CELE SZCZEGÓŁOWE, KIERUNKI DZIAŁANIA	77
9. MONITORING I EWALUACJA STRATEGII.....	86
10. WDRAŻANIE STRATEGII	96
<i>SPIS TABEL</i>	<i>98</i>
<i>SPIS WYKRESÓW.....</i>	<i>98</i>

Strategia Społeczno – Gospodarcza Miasta i Gminy Dolsk została opracowana przez firmę konsultingową Business Mobility International Sp. z o.o. z siedzibą w Gdańsku na zlecenie Gminy Dolsk. Dokument został sporządzony metodą ekspercko - partnerską, w ścisłym partnerskim współdziałaniu z pracownikami samorządu gminy Dolsk i uczestnikami konsultacji społecznych przeprowadzonych w październiku 2013 roku.

WSTĘP

Dotychczas obowiązującym dokumentem strategicznym w Mieście i Gminie Dolsk był Plan Rozwoju Lokalnego na lata 2004 – 2013 sporządzony głównie dla potrzeb skorelowania działań strategicznych i inwestycyjnych z dostępnymi, programowanymi źródłami dofinansowania przedsięwzięć realizowanych na poziomie gminy przez programy operacyjne dostępne na poziomie regionalnym i centralnym do roku 2013. Plan określał metody przygotowania i realizację działań administracyjno-gospodarczych, służących rozwojowi gminy.

Autorzy przedstawili priorytety inwestycyjne jakie miały być podstawą rozwoju gminy na kolejne lata oraz określili zadania, jakie gmina powinna podjąć.

Od przyjęcia poprzedniego dokumentu strategicznego minęło blisko 10 lat. W tym czasie nastąpiło wiele przełomowych wydarzeń. Proces wejścia Polski do Unii Europejskiej wniósł istotne zmiany w sposobie przygotowania i realizacji przedsięwzięć rozwojowych gminy, a w świecie zapanował kryzys gospodarczy, którego skutki miały również wpływ na społeczne i gospodarcze funkcjonowanie gminy Dolsk. Wszystkie te czynniki, jak również stopień zaawansowania finansowego gminy w realizację projektów współfinansowanych przez Unię Europejską powodują, że procesu rozwoju gminy nie można już opierać na nieaktualnym już Planie Rozwoju Lokalnego, gdyż nowe wyzwania i nowa perspektywa finansowania inwestycji w ramach dotacji przyznanych Polsce w ramach zatwierdzonego w listopadzie 2013 budżetu UE wymuszają opracowanie nowych priorytetów i celów strategicznych dla Miasta i Gminy Dolsk spójnych z polityką Unii Europejskiej w zakresie wsparcia inwestycji na poziomie lokalnym.

Nowy dokument strategiczny, powinien być powiązany z aktualną Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego jak również skorelowany z głównymi programami inwestycyjnymi na poziomie regionalnym.

W związku z powyższym podstawą rozwoju gminy Dolsk jest Strategia, która określa misję oraz cele i kierunki działania do roku 2022. Jest to długookresowy plan działania, określający strategiczne cele rozwoju gminy i przyjmujący takie cele i kierunki działania, które są niezbędne dla realizacji przyjętych zamierzeń rozwojowych. Strategia stanowi podstawę do właściwego zarządzania gminą, a także do ubiegania się o środki zewnętrzne, zwłaszcza z Unii Europejskiej. Ustalenia zawarte w Strategii stanowią podstawę do prowadzenia przez władze gminy długookresowej polityki rozwoju społecznego i gospodarczego. Ponadto Strategia wskazuje, jakie są najważniejsze do rozwiązania problemy społeczne, gospodarcze, infrastrukturalne i ekologiczne, na których powinna być skoncentrowana uwaga Rady Miasta i Gminy Dolsk w przyjętym horyzoncie czasowym.

Czynnikami mającym wpływ na ostateczny kształt dokumentu jest charakterystyka i diagnoza aktualnego stanu społeczno - gospodarczego Miasta i Gminy Dolsk, zawierająca podstawowe informacje o gminie.

Raport stanowiący integralną część Strategii, został opracowany według wcześniej przygotowanego schematu przy udziale pracowników Urzędu Miasta i Gminy Dolsk. Na podstawie rzetelnego i obiektywnego opisu kondycji gospodarczej i społecznej gminy Zespół Ekspertki we współpracy z przedstawicielami jednostek gospodarczych i społecznych gminy Dolsk wypracował cele strategiczne, służące wzmocnieniu samorządu do sprostania wyzwaniom polityki rozwojowej.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Dolsk na lata 2014 – 2022 pozwala na realizację kluczowych dla rozwoju gminy projektów, będących wynikiem strategicznej koncepcji rozwoju.

Tworząc strategię uwzględniono również zasadnicze elementy wpływające na realizację polityki rozwojowej, jak ocena i weryfikacja szans i słabości rozwojowych gminy oraz czynników rozwoju społeczno-ekonomicznego.

Proces aktualizacji Strategii będzie przyjmowany jako systemowy element zarządzania strategicznego gminą Dolsk. Strategia winna być aktualizowana i korygowana w takt zachodzących istotnych zmian w otoczeniu wewnętrznym, jak i zewnętrznym gminy.

METODOLOGIA

Przy realizacji Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Dolsk na lata 2014 – 2022 obrano metodę ekspercko - partnerską, która pozwoliła połączyć wiedzę i doświadczenie ekspertów i samorządu oraz uczestnictwo społeczne, zarówno instytucji, podmiotów gospodarczych, organizacji pozarządowych, jak i mieszkańców gminy.

Proces zapoznawania się z atutami i słabymi stronami Miasta i Gminy Dolsk obejmował badanie opinii liderów publicznych, mieszkańców i przedsiębiorców działających na terenie gminy w zakresie postrzegania przez nich zagadnień społecznych, gospodarczych i przestrzennych. Wyniki badań ankietowych stały się podstawą do wnioskowania o społecznym odbiorze rzeczywistej sytuacji w mieście i gminie, wykrycia różnic pomiędzy społecznymi ocenami faktów, a ich rzeczywistym stanem, a także problemów najbardziej dotyczących mieszkańców i przedsiębiorców.

Na podstawie wypracowanej analizy SWOT: silne strony (wewnętrzne) gminy, słabe strony (wewnętrzne), szanse (zewnętrzne) i zagrożenia (zewnętrzne) zespół ekspercki postawił pytanie: *Co należy zrobić, albo jakie podjąć działania lub spowodować efekty tych działań, żeby zlikwidować słabe strony gminy i zniwelować zagrożenia?* Następnie opracowano kilkanaście celów operacyjnych opierając się na wcześniej wybranych słabych stronach i zagrożeniach. W podobny sposób zespół pracował przy budowaniu celów określonych na podstawie mocnych stron i szans.

Kolejnym etapem prac zespołu ekspertów było zidentyfikowanie kierunków działania do wypracowanych wcześniej celów.

Z uwagi na to, że zarówno dane statyczne, jak i dynamiczne, nie mogą zostać odpowiednio ocenione bez odpowiedniej grupy porównawczej, za celowe uznano umiejscowienie Miasta i Gminy

Dolsk pod względem rozwoju społeczno - gospodarczego, a także szczegółowo w zakresie rozwoju społecznego, gospodarczego, przestrzennego i turystycznego wśród innych, porównywalnych gmin z powiatu śremskiego. Zadaniem metodycznym w aktualizowaniu Strategii było również dostosowanie dokumentu do celów i priorytetów Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego. Zbieżność kierunków rozwoju obu dokumentów może być argumentem przy ubieganiu się przez samorząd o środki budżetu państwa oraz funduszy unijnych na realizację przedsięwzięć strategicznych.

1. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE

1.1. UWARUNKOWANIA PRAWNO – POLITYCZNE MAKROOTOCZENIA

Z chwilą przystąpienia Polski do Unii Europejskiej zaczęły obowiązywać przewidziane w art. 91 Konstytucji RP zasady określające stosunek prawa wspólnotowego do prawa krajowego, tj. zasada pierwszeństwa prawa wspólnotowego wobec prawa państw członkowskich oraz zasada bezpośredniego stosowania. Obowiązywanie tych zasad jest o tyle istotne dla władz samorządowych, że powoduje znaczącą zmianę w katalogu źródeł prawa stanowiących podstawę funkcjonowania administracji publicznej. Obok norm krajowego porządku prawnego administracja samorządowa zobowiązana jest do stosowania norm pierwotnego i wtórnego prawa wspólnotowego.

Prawo Wspólnoty Europejskiej ma w dominującej części charakter gospodarczy. To ono jest głównym (aczkolwiek nie jedynym) środkiem, za pomocą którego realizuje się szeroko rozumiana integracja ekonomiczna państw UE. Gminy są jednostkami gospodarczymi jednolitego rynku Unii Europejskiej, gdyż po pierwsze, korzystają z uregulowań kształtujących jego działanie współuczestnicząc jako podmioty gospodarujące w obrocie handlowym a po drugie, mają do nich zastosowanie istotne ograniczenia wynikające z ochrony tego rynku przed zniekształceniami konkurencji lub zaburzeniami jego funkcjonowania spowodowanymi brakiem wyraźnego rozdziału pomiędzy spełniającymi także funkcje władcze organami działającymi w sektorze publicznym a sektorem prywatnym. Ograniczenie to wynika z prawa Unii Europejskiej, nawet chociażby konkretne akty prawne, które mają zastosowanie do gmin miały postać ustaw lub aktów niższego rzędu wydanych przez parlament krajowy.

Reasumując, można najogólniej stwierdzić, iż prawo europejskie ma na gminy wpływ w trzech obszarach:

- **po pierwsze**, w istotnym stopniu określa warunki makroekonomiczne ich funkcjonowania,
- **po drugie**, tworzy narzędzia wspomagające (w szczególności o charakterze finansowym),
- **po trzecie**, tworzy nowe zadania w stosunku do gmin lub też znacząco modyfikuje zadania już istniejące (powodując także konieczność wypracowania nowych kompetencji).

Jak to wynika z art. 5 TWE, Unia Europejska nie reguluje wszystkich sfer działania gmin. W zakresie kompetencji wspólnych z państwami członkowskimi musi się ona kierować zasadą subsydiarności pozostawić wiele istotnych kwestii do regulacji prawodawców krajowych.

Tabela 1 Dyrektywy i zalecenia Unii Europejskiej

Układ Europejski
<p>Układ Europejski (Europe Agreement) z 16 grudnia 1991 r., ustanawiający stowarzyszenie między Rzeczpospolitą Polską a Wspólnotami Europejskimi i ich państwami członkowskimi, był umową międzynarodową, która wyznaczyła ramy instytucjonalno-prawne stosunków Polski z Unią Europejską. Wszedł w życie, po zakończeniu po obu stronach procedury ratyfikacyjnej, 1 lutego 1994 r. Wcześniej jednak, bo od 1 marca 1992 r., rozpoczęto realizację handlowej części tego układu, pod postacią tzw. Umowy Przejściowej (Interim Agreement). Układ został opublikowany w Załączniku do nr 11 Dziennika Ustaw RP, poz. 38 z 27 stycznia 1994 r., a także w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich - OJ L 348/93.</p> <p>W Preambule Układu odnajdujemy ważny zapis, że „końcowym celem Polski jest członkostwo we Wspólnotach, a Stowarzyszenie, zdaniem Umawiających się Stron, pomoże Polsce osiągnąć ten cel”. Artykuł 1 definiuje następujące cele Układu:</p> <ul style="list-style-type: none">• ustanowienie odpowiednich ram dla dialogu politycznego, który umożliwi rozwój bliskich stosunków politycznych między stronami,• popieranie rozwoju handlu i harmonijnych stosunków gospodarczych między stronami, w celu sprzyjania dynamicznemu rozwojowi gospodarstwu i dobrobytowi w Polsce,• stworzenie podstawy dla pomocy finansowej i technicznej Wspólnoty dla Polski,• stworzenie właściwych ram dla stopniowej integracji Polski ze Wspólnotą,• popieranie współpracy w dziedzinie kultury. <p>Ten układ stał się podstawą integracji Polski z UE i przyjęcia przez nasz kraj kolejnych praw obowiązujących w całej Unii Europejskiej.</p>
Traktat Akcesyjny
<p>Na mocy niniejszego Aktu nowe Państwa Członkowskie, w tym Polska przystąpiły do decyzji i umów przyjętych przez przedstawicieli rządów Państw Członkowskich zebranych w ramach Rady Wspólnoty. Nowe Państwa Członkowskie zobowiązały się przystąpić od dnia przystąpienia do wszystkich innych umów zawartych przez obecne Państwa Członkowskie i dotyczących funkcjonowania Unii lub związanych z jej działaniami.</p> <p>Co oznacza, że Polska zobowiązała się do przestrzegania wszystkich norm prawnych i przyjętych strategii rozwojowych dla poszczególnych obszarów życia społeczno – gospodarczego, w tym polityki społecznej wyrażonej m.in. w Strategii Lizbońskiej przyjętej przez Unię Europejską w 2000 roku.</p>
Strategia Lizbońska
<p>Celem Strategii Lizbońskiej jest uczynienie z UE obszaru o dynamicznie rozwijającej się gospodarce, jednocześnie zachowującego wysoką spójność społeczną. Spójność społeczna rozumiana jest tutaj jako zdolność społeczeństwa do zapewnienia dobrobytu wszystkim swoim członkom oraz minimalizowania rozbieżności między nimi. Polega więc nie tylko na zwalczaniu wykluczenia społecznego i ubóstwa, ale przede wszystkim na tworzeniu solidarności w społeczeństwie, tak aby ograniczać zasięg występowania tego zjawiska. Strategia ta opiera się na trzech filarach: konkurencyjności, zatrudnieniu i spójności społecznej.</p> <p>Założeniem europejskiego modelu społecznego Unii Europejskiej i Rady Europy jest:</p> <ul style="list-style-type: none">• odpowiedzialność państwa za poziom i jakość życia wszystkich obywateli wyrażająca się m.in. w aktywnym przeciwdziałaniu rosnącemu ubóstwu i nadmiernemu rozwarstwieniu społecznemu,• oparcie polityki społecznej na prawach społecznych i socjalnych, których katalog zawiera Zrewidowana Europejska Karta Społeczna - podstawowy dla Europejskiego Modelu Społecznego dokument Rady Europy, jak i Karta Podstawowych Praw Unii Europejskiej włączona w całości do projektu Traktatu Konstytucyjnego (w ostatecznej wersji do Traktatu Lizbońskiego), a następnie Traktatu Reformującego,• wielosektorowość i wielopoziomowość polityki społecznej, w której ważną rolę do odegrania mają sektor obywatelski i rynkowy oraz władze regionalne i lokalne przy aktywnej postawie państwa realizującego interes wspólny i chroniącego najbardziej podatnych na wykluczenie społeczne,• uznanie znaczenia mocnych i trwałych więzi rodzinnych i społecznych za jeden z istotnych czynników zapobiegających powstawaniu problemów społecznych i gospodarczych,

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Dolsk na lata 2014 – 2022

- uwzględnianie trendów demograficznych w planowaniu polityki społecznej, a szczególnie takich zjawisk jak: zmieniająca się struktura wiekowa społeczeństwa, zmiany wzorów życia rodzinnego oraz migracje.

Traktat Lizboński

13 grudnia 2007 r. podpisano w Lizbonie Traktat Lizboński, który ustanawia nowe ramy prawne i sposób zorganizowania Unii Europejskiej. Traktat został opracowany po to, aby Unia Europejska w XXI wieku lepiej odpowiadała na stojące przed nią wyzwania. Dzięki wprowadzonym w Traktacie zmianom Unia będzie bardziej demokratyczna, przejrzysta i skuteczna w działaniu. Traktat wzmacnia rolę Parlamentu Europejskiego i parlamentów krajowych, gwarantując obywatelom większą możliwość uczestnictwa w procesie decyzyjnym UE. Uproszczeniu i usprawnieniu ulegną metody pracy i zasady podejmowania decyzji w UE. Instytucje europejskie w istotnym zakresie zostaną zreformowane. Zwiększą się możliwości działania w dziedzinach o istotnym znaczeniu dla dzisiejszej Unii takich jak bezpieczeństwo energetyczne czy walka z terroryzmem. Traktat wprowadza ponadto istotne zmiany w tak ważnej sferze działalności, jak polityka zagraniczna, m.in. poprzez ustanowienie funkcji Wysokiego Przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych oraz powołanie Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych. Zmiany te przyczynią się do lepszego promowania interesów i wartości europejskich w świecie oraz umocnienia pozycji międzynarodowej UE. Traktat lizboński został ratyfikowany przez wszystkie 27 państw członkowskich i wszedł w życie 1 grudnia 2009 roku.

Tabela 2 Akty prawne i dokumenty strategiczno – planistyczne odnoszące się do rozwoju społeczno - gospodarczego – obecnie obowiązujące w Polsce

<p>Ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U.2013, poz. 672 ze zm.)</p>
<p>Ustawa reguluje podejmowanie, wykonywanie i zakończenie działalności gospodarczej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz zadania organów administracji publicznej w tym zakresie.</p> <p>Art.7 Państwo udziela przedsiębiorcom pomocy publicznej na zasadach i w formach określonych w odrębnych przepisach, z poszanowaniem zasad równości i konkurencji.</p> <p>Art. 8.1.Organy administracji publicznej wspierają rozwój przedsiębiorczości, tworząc korzystne warunki do podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej, w szczególności wspierają mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców.</p>
<p>Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. 2013, poz. 594 ze zm.)</p>
<p>Konieczność posiadania aktualnej strategii rozwoju gminy podyktowana jest nie tylko względami praktycznymi „dobrego rządu”, ale również wynika z uregulowań prawnych, w tym w ustawie o samorządzie gminnym, która stanowi, iż do zadań gminy należy zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, a art. 18 ust. 2 pkt. 6 ustawy wśród kompetencji rady gminy wymienia „uchwalanie programów gospodarczych”.</p>
<p>Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. 2009. Nr 84, poz. 712 ze zm.)</p>
<p>Ustawa określa zasady prowadzenia polityki rozwoju, podmioty prowadzące tę politykę oraz tryb współpracy między nimi.</p> <p>Art. 2.</p> <p>Przez politykę rozwoju rozumie się zespół wzajemnie powiązanych działań podejmowanych i realizowanych w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju kraju, spójności społeczno-gospodarczej, regionalnej i przestrzennej, podnoszenia konkurencyjności gospodarki oraz tworzenia nowych miejsc pracy w skali krajowej, regionalnej lub lokalnej.</p> <p>Ustawa ta obliguje samorządy do posiadania aktualnej strategii rozwoju, zaliczając strategie gmin i powiatów – obok strategii rozwoju kraju, strategii sektorowych oraz strategii wojewódzkich – do kluczowych dokumentów planistycznych, na podstawie których winna być prowadzona polityka rozwoju kraju.</p>
<p>Strategia Polityki Społecznej na lata 2007 – 2013</p>
<p>Celami Strategii Polityki Społecznej Rządu w latach 2007 – 2013 jest zbudowanie zintegrowanego systemu polityki państwa prowadzącej do ułatwienia wszystkim obywatelom równego dostępu do praw społecznych, poprawy warunków powstawania i funkcjonowania rodzin oraz wsparcia grup i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym przy zapewnieniu demokratycznego współuczestnictwa obywateli. 2.3. Rozwój form ekonomii społecznej, na rzecz pobudzenia aktywizacji zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.</p>
<p>Narodowa Strategia Integracji Społecznej</p>
<p>Celem prac nad Narodową Strategią Integracji Społecznej jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej UE stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Konkretnie działania mają przyczynić się do:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy, • rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy,

- modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia,
- wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy oraz konkretyzacja Strategii Lizbońskiej w obszarze integracji

Priorytety krajowe wyznaczające cele szczegółowe lokalnych strategii polityki społecznej opracowywanych na szczeblu samorządów lokalnych to:

- Wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym,
- Poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim,
- Upowszechnienie kształcenia wyższego i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy,
- Rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci,
- Radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego,
- Ograniczenie tendencji do wzrostu różnic dochodowych,
- Ograniczenie bezrobocia długookresowego,
- Zmniejszenie bezrobocia młodzieży,
- Zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych,
- Zwiększenie liczby uczestników w aktywnej polityce rynku pracy,
- Upowszechnienie kształcenia ustawicznego,
- Wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności,
- Powszechne ubezpieczenie zdrowotne,
- Objęcie kobiet i dzieci programami zdrowia publicznego,
- Wzrost dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością,
- Dostęp do pracowników socjalnych,
- Rozwój pomocy środowiskowej – zwiększenie liczby osób objętych usługami pomocy środowiskowej,
- Zaangażowanie obywateli w działalność społeczną,
- Realizacja Narodowej Strategii Integracji Społecznej przez samorządy terytorialne,
- Dostęp do informacji obywatelskiej i poradnictwa obywatelskiego.

Narodowa Strategia Spójności¹

Narodowa Strategia Spójności (NSS) (nazwa urzędowa: Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia) to dokument strategiczny określający priorytety i obszary wykorzystania oraz system wdrażania funduszy unijnych: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz Funduszu Spójności w ramach budżetu Wspólnoty na lata 2007–2013.

Celem strategicznym NSS jest *tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki polskiej opartej na wiedzy i przedsiębiorczości, zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej.*

Cel strategiczny osiągnąć będzie poprzez realizację horyzontalnych celów szczegółowych. Celami horyzontalnymi NSS są:

1. Poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa,
2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej,
3. Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski,
4. Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług,
5. Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej,
6. Wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich.

Wybrane fragmenty NSS związane z rozwojem społeczno – gospodarczym:

Wsparcie podstawowej infrastruktury społecznej:

Dla podniesienia poziomu życia mieszkańców Polski, a także przyspieszenia rozwoju społeczno-gospodarczego, niezwykle istotne jest zapewnienie bardziej równomiernego dostępu do podstawowej infrastruktury społecznej, a także rozbudowa tych elementów, które wiążą się bezpośrednio ze wskaźnikami realizacji celów NSRO, w tym podniesieniem poziomu wykształcenia, zwiększenia liczby absolwentów na kierunkach technicznych i przyrodniczych, podniesienia zdrowotności pracowników i wydłużenia długości życia, a także podniesieniu jakości życia m.in. poprzez zwiększenie dostępu do obiektów kultury i promocje turystyki i rekreacji(...).

¹ Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie, Narodowa Strategia Spójności. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (Warszawa, maj 2007).

Istotne znaczenie mają inwestycje służące zmniejszaniu nierówności w dostępie do infrastruktury medycznej, edukacyjnej, kultury i turystyki(...).

Działania w dziedzinie infrastruktury kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego mają na celu przede wszystkim zwiększenie dostępu do kultury mieszkańców Polski oraz podniesienie kompetencji kulturalnych społeczeństwa, a także atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej kraju. Działania te będą koncentrować się na wykorzystaniu istniejącego już potencjału dziedzictwa kulturowego o znaczeniu światowym i europejskim, ochronie i zachowaniu dziedzictwa kulturowego, poprawie stanu infrastruktury kultury oraz rozwijaniu nowych, alternatywnych form korzystania z kultury(...).

...Istniejący potencjał kulturowy (w tym przebiegające przez Polskę europejskie szlaki kulturowe) i przyrodniczy oraz planowane działania w obszarze kultury, tworzą korzystne warunki dla rozbudowy infrastruktury turystycznej. Dla zapewnienia dostępu do odpowiedniej, wysokiej jakości usług oraz podniesienia atrakcyjności turystycznej Polski i jej regionów środki zostaną skoncentrowane przede wszystkim na poprawie jakości funkcjonującej infrastruktury turystycznej poprzez projekty z zakresu jej rozbudowy, modernizacji i wyposażenia. Przedsięwzięcia w tym zakresie będą również ukierunkowane na powstawanie nowych obiektów służących do prowadzenia działalności turystycznej, które będą spełniały standardy UE. Miejsca pracy w sektorze turystyki przyczynią się do wzrostu zatrudnienia w infrastrukturze towarzyszącej produkcji towarów i usług niezbędnych dla obsługi turystów. Wsparcie dotyczące turystyki dotyczyło będzie zarówno projektów spełniających kryteria infrastruktury społecznej - służącej nieodpłatnie ogółowi społeczeństwa, jak i na zasadach komercyjnych, stanowiących element schematów pomocy publicznej(...).

- Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług:

Planowane wsparcie dotyczyć będzie zarówno sektora usług rynkowych, w tym sektora turystyki i kultury oraz usług medycznych, jak również tych usług podstawowych, które mogą pozytywnie wpływać na procesy rozwoju regionalnego i zwiększenie dostępności do usług na obszarach marginalizowanych (...).

- Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej:

Rozwój turystyki jest szansą na wzmocnienie pozycji ośrodków metropolitalnych, a równocześnie nadanie nowej dynamiki rozwoju ośrodkom mniejszym, peryferyjnym oraz ośrodkom o wyczerpanych dotychczasowych potencjałach rozwojowych. Turystyka jest aktywnością spinającą regiony, łączącą obszary miejskie z wiejskimi, aktywizującą wieś dziedziną przyczyniającą się do rewitalizacji obszarów zdegradowanych, nadającą nowy sens obszarom podmiejskim z funkcjami turystyczno - rekreacyjnymi (...).

- Pełniejsze wykorzystanie potencjału endogenicznego największych ośrodków miejskich:

Kluczowym zadaniem jest dalsze wspomaganie rozbudowy funkcji metropolitalnych (w tym naukowych, edukacyjnych, kulturalnych i turystycznych) (...).

Jednocześnie działania powinny zostać ukierunkowane na pełniejsze wykorzystanie dla rozwoju sfery usług (w tym uzdrowiskowych, turystycznych), unikalnego w skali europejskiej środowiska naturalnego i walorów kulturowych oraz promocję wybranych produktów regionalnych (w tym ekologicznych), gałęzi przetwórstwa żywności i przemysłu, mających podstawowe znaczenie dla wzrostu gospodarczego i zatrudnienia na tym obszarze (...).

- Przeciwdziałanie marginalizacji i peryferyzacji obszarów problemowych:

Zachowanie walorów historycznych, podkreślenie ich unikalności i kolorytu lokalnego, co może zwiększyć ich atrakcyjność turystyczną, a tym samym przyczynić się do wzrostu szans rozwojowych. Rewitalizacji powinny zostać poddane miasta o istotnym znaczeniu dla rozwoju otaczających je układów lokalnych, znajdujących się w trudnej sytuacji społecznej i gospodarczej, a także miasta o wysokich walorach turystycznych (...).

Konieczny jest rozwój współpracy przygranicznej, rozbudowa infrastruktury granicznej, transportowej, turystycznej (...).

Strategia Rozwoju Kraju 2007 – 2015²

Strategia Rozwoju Kraju uchwalona przez Radę Ministrów 29 listopada 2006r. jest nadrzędnym, wieloletnim dokumentem strategicznym Rozwoju Społeczno - Gospodarczego kraju służącym jako punkt odniesienia dla innych strategii i programów zarówno rządowych jak i terytorialnych.

Głównym celem strategii jest podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców Polski: poszczególnych obywateli i rodzin. Cel główny, a także problemy społeczno-gospodarcze wynikające z opóźnień rozwojowych, niedoinwestowania polskiej gospodarki oraz uwarunkowań zewnętrznych, wskazują na priorytety. Określają one najważniejsze kierunki i główne działania, dzięki którym możliwe będzie osiągnięcie głównego celu SRK.

Priorytetami tymi są:

- Wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki
- Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej
- Wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości

² Źródło: www.bip.mrr.gov.pl - Strategia Rozwoju Kraju 2007 – 2015.

- Budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwa
- Rozwój obszarów wiejskich
- Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej.

Strategia Rozwoju Kraju 2020

Strategia Rozwoju Kraju 2020 (ŚSRK) jest elementem nowego systemu zarządzania rozwojem kraju, którego fundamenty zostały określone w znowelizowanej ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712, z późn. zm.) oraz w przyjętym przez Radę Ministrów 27 kwietnia 2009 r. dokumencie Założenia systemu zarządzania rozwojem Polski.

W związku z koniecznością dostosowania Strategii Rozwoju Kraju 2007-2015, przyjętej 29 listopada 2006 r., do nowych uwarunkowań społeczno-gospodarczych oraz do wyzwań wewnętrznych i zewnętrznych, a także wymogów wprowadzanego systemu zarządzania polityką rozwoju, podjęto decyzję o jej aktualizacji oraz o wydłużeniu horyzontu czasowego do 2020 roku, a nie tylko na alokację środków bezpośrednio w dziedziny, w których występują największe deficyty. Tym samym ŚSRK nie rozwija wszystkich obszarów istotnych z samego faktu funkcjonowania państwa, lecz koncentruje się głównie na tych, w których powinny zostać podjęte działania wzmacniające i przyspieszające procesy rozwojowe (w tym niezbędne zmiany strukturalne) w ciągu najbliższych dziesięciu lat.

GŁÓWNE OBSZARY INTERWENCJI, CELE I PRIORYTETY ROZWOJOWE ŚSRK:

Obszar strategiczny I. Sprawne i efektywne państwo

Cel I.1. Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem

Cel I.2. Zapewnienie środków na działania rozwojowe

Cel I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela

Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka

Cel II.1. Wzmocnienie stabilności makroekonomicznej

Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki

Cel II.3. Zwiększenie innowacyjności gospodarki

Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego

Cel II.5. Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych

Cel II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko

Cel II.7. Zwiększenie efektywności transportu

Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna

Cel III.1. Integracja społeczna

Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych

Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego na lata 2010-2020

Regiony, Miasta, Obszary wiejskie (KSRR)³

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie (KSRR) wyznacza cele polityki regionalnej wobec poszczególnych terytoriów w kraju, w tym w szczególności obszarów miejskich i wiejskich, oraz definiuje ich relacje w odniesieniu do innych polityk publicznych o wyraźnym terytorialnym ukierunkowaniu. Dokument ten określa także sposób działania podmiotów publicznych, a w szczególności rządu i samorządów województw dla osiągnięcia strategicznych celów rozwoju kraju.

Wizja rozwoju regionalnego: W 2020 roku polskie regiony mają stanowić lepsze miejsce do życia dzięki zwiększeniu poziomu i jakości życia oraz przez stworzenie takich ram gospodarczo-społecznych i instytucjonalnych, które zwiększają szanse rozwojowe we wszystkich regionach oraz realizacji aspiracji i możliwości zamieszkujących je jednostek i wspólnot lokalnych.

Celem strategicznym polityki regionalnej - będącym jednym z kluczowych elementów osiągnięcia celów rozwoju kraju - jest wzrost, zatrudnienie i spójność w horyzoncie długookresowym. Jego realizacja wymaga efektywnego wykorzystywania właściwych dla poszczególnych regionów lub terytoriów potencjałów rozwojowych oraz wzmocnienia przewag konkurencyjnych przy jednoczesnym usuwaniu barier rozwojowych.

Cel strategiczny obejmuje trzy cele szczegółowe:

1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów (konkurencyjność),
2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych (spójność),

Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie (sprawność).

³ Źródło: www.mrr.gov.pl – Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie, Warszawa, 13 lipca 2010 r.

Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004 – 2013⁴

W dokumencie rozwój dziedzictwa kulturowego, zwłaszcza w ujęciu regionalnym i lokalnym potraktowano jako atut wzmacniający atrakcyjność turystyczną, a tym samym jako impuls do wzrostu gospodarczego i zwiększenia liczby miejsc pracy. Kulturowanie i promocja szczególnie wartościowych zjawisk kultury lokalnej traktowane jest w dokumencie w wymiarze podstawowego czynnika rozwoju regionu w odniesieniu do kapitału intelektualnego, wyrównywania szans, rozwoju ekonomicznego – inwestycji i turystyki.

Rosnące znaczenie powiązania kultury z rozwojem gospodarczym i dochodami regionów jest w tym dokumencie podstawą dla podjęcia działań w zakresie kształtowania zintegrowanych produktów turystycznych (w tym markowych produktów turystyki kulturowej), większego wykorzystania elementów dziedzictwa kulturowego także zabytków oraz aktywności instytucji kultury w rozwoju przedsiębiorczości, w tym turystyki.

Wśród propozycji rozwiązań systemowych wskazano także możliwość wprowadzenia tzw. „opłaty kulturowej”, która w 50% przeznaczona byłaby na rozwój produktów turystycznych, a w 50% na ochronę zabytków. Zwrócono także uwagę na możliwe wykorzystanie sieci punktów bibliotecznych jako uzupełnienia systemu informacji turystycznej w Polsce.

Koncepcja Polityki Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030

Koncepcja Polityki Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPPZK)⁵ - dokument planistyczny określający przyrodnicze, kulturowe, społeczne i ekonomiczne uwarunkowania oraz cele polityki przestrzennej Polski. Dokument stanowi podstawę dla programowania ponadlokalnych przedsięwzięć publicznych, wpływających na przestrzenne zagospodarowanie kraju.

W dokumencie przedstawiono wizję zagospodarowania przestrzennego kraju w perspektywie najbliższych dwudziestu lat, określono cele i kierunki polityki zagospodarowania kraju służące jej urzeczywistnieniu oraz wskazano zasady oraz mechanizmy koordynacji i wdrażania publicznych polityk rozwojowych mających istotny wpływ terytorialny.

Cele polityki przestrzennego zagospodarowania kraj:

Cel 1. Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności.

Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów

Cel 3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej

Cel 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski

Cel 5. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa

Cel 6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego

Wyciąg

Podstawową rolą systemu prowadzenia polityki przestrzennej jest zapewnienie skutecznego i efektywnego urzeczywistnienia priorytetów formułowanych w KPZK 2030 oraz dokumentach planistycznych różnego szczebla. Dla właściwej realizacji tych zadań niezbędny jest stabilny i przejrzysty system prawny oraz dostosowany do zadań system instytucjonalny, który zapewni współdziałanie i koordynację działań różnych podmiotów i szczebli biorących udział w realizacji polityki przestrzennej kraju.

System realizacji KPZK 2030 uwzględnia: aktualny stan prawny dotyczący planowania i zagospodarowania przestrzennego, zasady prowadzenia polityki rozwoju, propozycje założeń nowelizacji ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym i powiązanych aktów prawnych. KPZK 2030 zawiera w dużej mierze elementy postulatyczne wobec systemu planowania przestrzennego i szeroko rozumianego gospodarowania przestrzenią. Dokument proponuje dokonanie zasadniczego przeorganizowania systemu, w tym wprowadzenie nowych rozwiązań prawnych i instytucjonalnych. W ten sposób zostaną stworzone w Polsce warunki budowy spójnego, zintegrowanego i hierarchicznego układu planowania i gospodarowania przestrzenią. Zintegrowany system będzie pozytywnie oddziaływał na realizację celów społeczno-gospodarczych wyznaczanych w odniesieniu do przestrzeni. Sprawny system musi zapewniać realizację ponadlokalnych celów publicznych. Wiąże się to z koniecznością zapewnienia warunków dla łączenia celów realizacji polityki przestrzennej z działaniami na poziomie regionalnym. Temu celowi służy propozycja silniejszego powiązania planowania przestrzennego i społeczno-gospodarczego, tj. strategii rozwoju i studiów uwarunkowań oraz dokumentów realizacyjnych, tj. programów operacyjnych oraz planów zagospodarowania przestrzennego.

⁴ Źródło: www.mkidn.gov.pl - Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004 – 2013, przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 21 września 2004 r.

⁵ Źródło: <http://monitorpolski.gov.pl/mp/2012/252>, Uchwała Nr 239 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie przyjęcia Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.

**Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009-2012
z perspektywą do roku 2016**

Polityka ekologiczna to dokument strategiczny, który przez określenie celów i priorytetów ekologicznych wskazuje kierunek działań koniecznych dla zapewnienia właściwej ochrony środowisku naturalnemu.

Polityka ekologiczna państwa podejmuje wyzwania, w tym dotyczące:

- realizacji założeń dyrektywy unijnej CAFE, dotyczącej ograniczenia emisji pyłów i o konieczności redukcji o 75% ładunku azotu i fosforu w oczyszczanych ściekach komunalnych,
- sporządzania map akustycznych dla wszystkich miast powyżej 100 tysięcy mieszkańców i opracowania planów walki z hałasem,
- prac nad dokumentem dotyczącym nadzoru nad chemikaliami dopuszczonymi na rynek, czyli o wdrażaniu rozporządzenia REACH.

Wśród priorytetów polityki ekologicznej znajdują się także następujące działania:

- wspieranie platform technologicznych i ekoinnowacyjności w ochronie środowiska,
- przywrócenie podstawowej roli miejscowym planom zagospodarowania przestrzennego, jako podstawy lokalizacji inwestycji,
- zwiększenie retencji wody,
- opracowanie krajowej strategii ochrony gleb,
- promocja wykorzystania metanu z pokładu węgla,
- ochrona atmosfery,
- ochrona wód,
- gospodarka odpadami,
- modernizacja systemu energetycznego.

1.2. UWARUNKOWANIA PRAWNO-POLITYCZNE MIKROOTOCZENIA

Informacje zebrane w tabelach przedstawiają wybrane zapisy w dokumentach określających kierunki i cele rozwoju województwa wielkopolskiego oraz powiatu śremskiego.

Tabela 3 Dokumenty strategiczno – planistyczne obowiązujące w województwie wielkopolskim i powiecie śremskim

Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020
<p>Wielkopolska 2020 roku – w wyniku stopniowego osiągnięcia celów strategii ma być regionem inteligentnym, innowacyjnym i spójnym, gdzie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • efektywnie wykorzystywany jest potencjał wewnętrzny, • podmioty rozwoju ściśle współpracują, co skutkować powinno wartością dodaną, • istnieje klimat dla innowacji we wszystkich sferach funkcjonowania regionu, • konkurencyjność budowana jest na wzajemnie korzystnych powiązaniach funkcjonalnych między ośrodkami wzrostu a ich otoczeniem, co generuje korzystne procesy dyfuzyjne i absorpcyjne, • priorytetem i fundamentem rozwoju jest edukacja oraz budowa na jej podstawie kreatywnych kapitałów, intelektualnego i innowacyjnego, • jednym z głównych priorytetów jest zielony aspekt rozwoju, • mieszkańcy wykazują wysoką aktywność zawodową, gospodarczą i społeczną, • gospodarka i życie społeczne są otwarte na świat, co wzmacnia ich konkurencyjność, • wszystkie aspekty rozwoju uwzględniają zasadę włączenia społecznego, • każdy mieszkaniec ma dostęp do podstawowych standardów usług społecznych, • przestrzeń województwa pozbawiona jest barier dla mobilności mieszkańców, • sytuacja demograficzna sprzyja zastępowalności pokoleniowej, • polityka kieruje się większą otwartością na nowe i nowych, • istotny wpływ na rozwój regionu wywiera sprawowane w stylu koncyliacyjnym zdecydowane przywództwo regionalne <p>Wobec powyższego misją Samorządu Województwa jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skupienie wszystkich podmiotów działających na rzecz wzrostu konkurencyjności regionu, poprawy warunków życia mieszkańców oraz odsunięcia perspektywy zapaści demograficznej. • Uzyskanie efektu synergii przez stworzenie spójnej koncepcji wykorzystania środków publicznych. • Wykorzystanie własnych instrumentów dla uzyskania efektu dźwigni.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego

Celem głównym planu jest: zrównoważony rozwój przestrzenny regionu, jako jedna z podstaw wzrostu poziomu życia mieszkańców, osiągany przez realizację następujących celów szczegółowych:

Dostosowanie przestrzeni do wyzwań XXI wieku przez:

- Poprawę stanu środowiska i racjonalne gospodarowanie zasobami przyrodniczymi.
- Wzrost spójności komunikacyjnej oraz powiązań z otoczeniem.
- Wzrost znaczenia i zachowanie dziedzictwa kulturowego.
- Poprawę jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej.
- Przygotowanie i racjonalne wykorzystanie terenów inwestycyjnych.
- Wzmocnienie regionotwórczych funkcji Poznania – miasta o charakterze europola o znaczeniu krajowym oraz Kalisza i Ostrowa Wielkopolskiego, jako dwubiegunowego układu miejskiego o znaczeniu ponadregionalnym.
- Wielofunkcyjny rozwój ośrodków regionalnych i lokalnych.
- Restrukturyzację obszarów o ograniczonym potencjale rozwojowym.

Zwiększenie efektywności wykorzystania potencjałów rozwojowych województwa przez:

- Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw.
- Wzrost udziału nauki i badań w rozwoju regionu.
- Wzmocnienie gospodarstw rolnych oraz gospodarki żywnościowej.
- Zwiększenie udziału usług turystycznych i rekreacji w gospodarce regionu.

Regionalna Strategia Innowacji dla Wielkopolski na lata 2010-2020

Zgodnie z tym dokumentem do najważniejszych kierunków polityki zorientowanej na wzmocnienie innowacyjności i konkurencyjności Wielkopolski powinny należeć:

W ramach zarządzania regionem:

- konsekwentnie realizowana i spójna polityka innowacyjna i gospodarcza,
- poprawa sprawności instytucjonalnej.

W ramach podsystemu gospodarczego:

- działania ukierunkowane na wzmocnienie innowacyjności przedsiębiorstw,
- działania wspierające rozwój klastrów,
- wspieranie zmiany struktury gospodarki na odpowiadającą gospodarce opartej na wiedzy, w tym rozwój sektorów wysokiej i średniej techniki, zaawansowanych usług oraz sektorów kreatywnych i sektora kultury.

W ramach podsystemu społecznego:

- poprawa jakości edukacji i kształtowanie postaw przedsiębiorczych i kreatywnych,
- poprawa wydajności pracy, szczególnie w podregionach poza centrum województwa.

W ramach podsystemu przestrzennego:

- poprawa stanu infrastruktury transportowej i informatycznej, zwłaszcza dostępność do Internetu szerokopasmowego i bezprzewodowego w całym regionie,
- dostępność wyspecjalizowanej infrastruktury innowacyjnej we wszystkich subregionach.

Projekt Strategii wzrostu efektywności energetycznej i rozwoju odnawialnych źródeł energii w Wielkopolsce na lata 2012-2020

Celem głównym realizacji tej strategii jest osiągnięcie przez Wielkopolskę w 2020 roku wyższego poziomu udziału energii ze źródeł odnawialnych w energii finalnej oraz wzrostu efektywności energetycznej, przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju, oraz dążenie do osiągnięcia pozycji lidera innowacji i wdrożeń technologii z zakresu odnawialnych źródeł energii i efektywności energetycznej.

Celowi głównemu służyć ma realizacja następujących celów szczegółowych:

- Wdrożenie przez przedsiębiorstwa z terenu Wielkopolski nowych autorskich technologii z zakresu odnawialnych źródeł energii i efektywności energetycznej.
- Utworzenie na terenie województwa centrum innowacji ekoenergetycznych oraz realizacja przez tę jednostkę zadań na potrzeby podmiotów z obszaru Wielkopolski.
- Zwiększenie zainstalowanych mocy wytwórczych w instalacjach wykorzystujących odnawialne źródła energii, w tym w instalacjach wysokosprawnej kogeneracji.
- Zmiana postaw i nawyków konsumenckich związanych z pozyskiwaniem energii z odnawialnych źródeł oraz oszczędzaniem energii.
- Redukcja emisji gazów cieplarnianych.
- Budowa inteligentnych sieci (lub zmodernizowanie do tego standardu odpowiedniej długości linii) oraz montaż inteligentnego opomiarowania.
- Wyposażenie dedykowanej jednostki w narzędzia umożliwiające przygotowanie i wdrażanie regionalnych systemów wsparcia w okresie realizacji Strategii.
- Wsparcie środkami publicznymi inwestycji osób fizycznych, firm, a także jednostek samorządowych.

Strategia Polityki Społecznej dla Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku
<p>Realizacja strategii i polityki społecznej województwa wielkopolskiego sprzyjać ma:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zrównoważonemu rozwojowi. • Budowaniu spójnych i funkcjonalnych społeczności. • Ochronie podmiotowości i promocji zaradności obywateli. • Ustaleniu pewnego minimum i hierarchii chronionych zasad i priorytetów. • Realnemu udziałowi podmiotów niepublicznych w tworzeniu i realizacji programów społecznych. <p>W celu realizacji tej strategii sformułowano następujące priorytety:</p> <p>Priorytet I: Wielkopolska równych szans i możliwości.</p> <p>Priorytet II: Zdrowi Wielkopolanie.</p> <p>Priorytet III: Bezpieczna Wielkopolska (bezpieczeństwo publiczne i socjalne).</p> <p>Priorytet IV: Wielkopolska obywatelska.</p> <p>Priorytet V: Samorząd Województwa Wielkopolskiego partnerem, doradcą i konsultantem lokalnych podmiotów polityki społecznej.</p>
Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Śremskiego na lata 2004-2014
<p>Strategia Powiatu Śremskiego zakłada do roku 2014 priorytety rozwoju w pięciu obszarach życia społeczno – gospodarczego.</p> <p>G O S P O D A R K A</p> <p>Działania na rzecz wielokierunkowego rozwoju gospodarczego stwarzającego warunki do rozwoju inwestycji opartych na wewnętrznym i zewnętrznym kapitale i lepiej wykorzystującego potencjał w rolnictwie są priorytetami w obszarze gospodarka.</p> <p>P R Z E S T R Z E Ń</p> <p>Priorytetem w obszarze przestrzeni są działania związane ze zwiększeniem integracji społecznej i gospodarczej poszczególnych gmin powiatu śremskiego dla jego wzmocnienia przed planowanymi zmianami administracyjnymi oraz lepsze wykorzystanie położenia geograficznego dla rozwoju różnych form turystyki.</p> <p>S P O Ł E C Z N O Ś Ć</p> <p>Głównym priorytetem obszaru społecznego jest przeciwdziałanie skutkom bezrobocia oraz podejmowanie działań na rzecz poprawy ochrony zdrowia i opieki społecznej, jak i rozwoju edukacji, kultury i sportu.</p> <p>E K O L O G I A</p> <p>Priorytetem w obszarze ekologii są działania na rzecz należytej ochrony wód, utylizacji i zagospodarowania odpadów oraz tworzenie warunków dla rozwoju terenów leśnych.</p> <p>I N F R A S T R U K T U R A</p> <p>Priorytetem infrastrukturalnym są działania na rzecz uzbrajania terenów pod inwestycje, rozbudowa sieci energetycznej z jednoczesnym ukierunkowaniem działań inwestycyjnych w kierunku poprawy stanu technicznego dróg.</p>

Tabela 4 Miejscowe akty prawne dotyczące rozwoju społeczno – gospodarczego obowiązujące w gminie Dolsk

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego
<p>Rozpoznanie sytuacji społecznej gminy, stan środowiska przyrodniczego, jakości życia mieszkańców oraz poziomu rozwoju gospodarczego stanowiło podstawę do określenia strategicznych celów rozwoju gminy wg autorów Studium.</p> <p>Za główne cele strategiczne rozwoju gminy uznano:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańcom zaspakajając ich potrzeby w sferze mieszkaniowej, socjalnej, kulturalnej, zdrowotnej i organizacji życia codziennego, • zapewnienie warunków do zrównoważonego rozwoju w sferze społecznej, gospodarczej, technicznej w pełnej harmonii ze środowiskiem przyrodniczym. <p>W odniesieniu do przestrzeni gminy strategiczne cele rozwoju sformułowano następująco:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kontynuacja działań na rzecz czystości środowiska i ochrony krajobrazu • kształtowanie struktur funkcjonalnych zgodnie z predyspozycjami środowiska z uwzględnieniem istniejących uwarunkowań, miejsko-gminnego centrum usługowego jako elementu krystalizującego strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy a jednocześnie stanowiącego miejsce integracji społecznej, • kształtowanie rozwoju gospodarczego w sposób bezkolizyjny i przyjazny względem środowiska, • zapewnienie poprawy wyposażenia w infrastrukturę techniczną, szczególnie podjęcia działań zmierzających do poprawy gospodarki wodno-ściekowej oraz zaopatrzenia gminy w sieć gazową, • poprawa układu komunikacyjnego gwarantującego prowadzenie ruchu tranzytowego poza terenem

- zurbanizowanym miasta,
- rozwijanie bazy wypoczynkowo-rekreacyjnej jako ważnego sektora gospodarczego o znaczeniu ponadlokalnym, podjęcie działań na rzecz realizacji bazy uzdrowskowo-wypoczynkowej poprzez wykorzystanie leczniczych zasobów borowin.

Program Ochrony Środowiska na lata 2011-2013 z perspektywą do 2016 r. Aktualizacja

Do najważniejszych problemów wymagających rozwiązania na terenie gminy zaliczono:

- nieuregulowaną gospodarkę ściekową, szczególnie na obszarze wiejskim gminy;
- zanieczyszczenia obszarowe z rolnictwa (odpływ związków azotu) spowodowany niewłaściwym postępowaniem ze ściekami pochodzonymi i nawożeniem, przy niedostatecznej obudowie biologicznej cieków i zbiorników wodnych;
- zagrożenie hałasem komunikacyjnym (droga woj. nr 434).

Gmina za priorytetowe działania uznała budowę systemu kanalizacji sanitarnej i oczyszczania ścieków. Do istotnych także zaliczono przeciwdziałanie zanieczyszczeniom obszarowym pochodzącym z rolnictwa, modernizacja i odbudowa terenów zieleni, tworzenie warunków do powstawania odnawialnych źródeł energii (m.in. mpzp wyznaczył tereny pod elektrownie wiatrowe), przeciwdziałanie zagrożeniom powodowanym przez hałas komunikacyjny oraz prowadzenie edukacji ekologicznej.

Program obejmuje system monitorowania, na podstawie którego będzie możliwe dokonanie oceny procesu wdrażania, jak i również będą mogły być dokonane ewentualne modyfikacje programu. Ocena programu dokonywana będzie przez Radę Miasta i Gminy Dolsk co dwa lata na podstawie przedłożonego przez Burmistrza raportu.

Przedsięwzięcia podejmowane w ramach programu nie będą znacząco oddziaływać na środowisko zarówno na etapie ich realizacji jak i eksploatacji. Ich realizacja służyć będzie poprawie stanu środowiska na terenie gminy.

2. CHARAKTERYSTYKA I DIAGNOZA AKTUALNEGO STANU SPOŁECZNO – GOSPODARCZEGO GMINY DOLSK

2.1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE GMINY DOLSK

Gmina Dolsk położona jest w centralnej części woj. wielkopolskiego, w powiecie śremskim. Gmina Dolsk od północy graniczy z Gminą Śrem, od wschodu z Gminą Książ Wlkp. i Gminą Jaraczewo, od południa z Gminą Borek Wlkp. i Gminą Piaski, od zachodu z Gminą Gostyń i Krzywiń. Przez obszar gminy przebiega droga wojewódzka nr 434 Kórnik-Śrem-Dolsk-Gostyń i droga nr 437 Dolsk-Borek, zapewniająca połączenie z systemem dróg krajowych. Gmina Dolsk leży w obrębie mezoregionu (wg podziału Prof. T. Bartkowskiego) zwanego Pojezierzem Krzywińskim, które wchodzi w skład Pojezierza Leszczyńskiego. Jest to obszar strefy marginalnej łądolodu o dużych walorach krajobrazowych, na które składają się: bardzo urozmaicona rzeźba terenu, duża ilość jezior i lasów, ostoje fauny, parki. Obszar gminy znajduje się na pograniczu dwóch zlewni: rzeki Warty na północy oraz rzeki Obry – na południu. Główny wododział przebiega z zachodu na wschód. Różnice wysokości względnych między strefą wododziałową przechodzącą przez środek gminy a obniżeniami: Pradoliny Warty na północy i Kanału Obrzańkiego na południu – wynoszą od 20 do 30 m. Różnice wysokościowe i teren pagórkowaty stanowi o atrakcyjności położenia gminy i miasta Dolsk.

Miasto Dolsk oddalone jest od Poznania - ośrodka wojewódzkiego o 54 km, a od ośrodka powiatowego miasta Śrem o 15 km. Powierzchnia gminy wynosi 124,8 km², co stanowi 4,1% pow. województwa. Gminę zamieszkuje ponad 5,9 tys. osób.

Gmina Dolsk ma charakter rolniczy. Użytki rolne zajmują ok. 72% powierzchni gminy, a lasy blisko 20%. Funkcją podstawową gminy jest także wypoczynek i turystyka. Natomiast pozarolnicza działalność gospodarcza oraz gospodarka rybacka są funkcjami uzupełniającymi.

2.2. RYS HISTORYCZNY

Początki Dolska sięgają XII w., kiedy to powstała osada na ważnym szlaku handlowym z Poznania na Śląsk. Pierwszy raz wspomniana w 1136 r. w bulli gnieźnieńskiej papieża Innocentego II jako posiadłość arcybiskupów gnieźnieńskich. Później przez długie wieki, od 1231 r. do 1797 r. Dolsk był ośrodkiem klucza majątków biskupów poznańskich. Prawa miejskie, średzkie otrzymał w 1359 r. z przywileju króla Kazimierza Wielkiego. Od 1793 do 1918 r. Dolsk znajdował się pod zaborem pruskim, a w latach 1807–1809 w granicach Księstwa Warszawskiego. W mieście znajdował się dwór biskupi, jeden z częściej odwiedzanych, rozbudowany w XVIII w. Posiadał flotyllę na jeziorze oraz winnice na wzgórzach. Mieszkańcy dumni są z założenia pierwszego w Wielkopolsce kółka rolniczego (1866r.), którego zadaniem było organizowanie się chłopów i doskonalenie kultury rolnej. Wyzwolenie spod panowania pruskiego przyniosło zwycięskie Powstanie Wielkopolskie (1918–1919). Po okresie okupacji hitlerowskiej (1939–1945) miasto powróciło do Polski. Miasto

zachowało dawny układ urbanistyczny z rynkiem przeciętym starym szlakiem handlowym i przedmieściami na stokach wzniesień. Obecnie w mieście działają niewielkie zakłady rzemieślnicze i usługowe. Brak wielkiego przemysłu oraz urokliwe położenie wśród jezior i zalesionych wzniesień nadają całej gminie walory turystyczne.

2.3. ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE

2.3.1. Planowanie przestrzenne i urbanizacja

Miasto Dolsk leży w odległości 54 km na południe od Poznania, jedno z najmniejszych miast w Polsce. Miasto położone jest na pofałdowanych – pagórkowatych obszarach pomiędzy dwoma jeziorami: jeziorem Dolskim Wielkim i jeziorem Dolskim Małym. Główne powiązanie komunikacyjne ze stolicą Wielkopolski stanowi droga wojewódzka przebiegająca z kierunku północnego na południe przez tereny przesmyku pomiędzy jeziorami. Nadanie praw miejskich w 1359 roku przez Kazimierza Wielkiego oraz ukształtowanie okolicy jak i samo położenie miasta miały zasadniczy wpływ na jego rozwój przestrzenny. Wielowiekowa historia rozwoju zaowocowała wykształceniem się charakterystycznych części miasta:

- centralnej – przestrzeni publicznych - w postaci rynku i śródmiejskiej zabudowy na średniowiecznym schemacie ulic,
- oraz oddalonego na południe zespołu zabudowy Gostyńskiego Przedmieścia.

Układy urbanistyczne obu zespołów zostały zdefiniowane już w czasach średniowiecza a obecnie zakwalifikowane zostały do historycznie najcenniejszych obszarów miasta. Stanowią one zbiór reprezentatywnych cech zabudowy i ukształtowań przestrzennych charakterystycznych dla okolicy i tego rejonu Wielkopolski. Na obszarze śródmieścia dominuje zabudowa w układzie kalenicowym, w postaci pierzei stanowiących obudowę ulic i rynku. Wysokość zabudowy na przeważającej części tego obszaru wynosi dwie pełne kondygnacje i poddasze. Drugi obszar zabudowy – Gostyńskie Przedmieście charakteryzuje się już swobodniejszym układem przestrzennym kalenicowym i szczytowym. Budynki nie stanowią już zwartych pierzei, lecz są usytuowane swobodniej wzdłuż drogi. Przeważają budynki jednokondygnacyjne z poddaszem. Po okresie średniowiecza rozwój miasta następuje na obszarach położonych w części północno-wschodniej i południowej. Jedną z barier rozwoju przestrzennego miasta jest występowanie naturalnych zbiorników wodnych (jezior). Obecnie oba jeziora są sukcesywnie otaczane nowymi terenami rozwojowymi: zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, usług turystycznych i sportowych. Główne zespoły zabudowy występują obecnie na obszarach zabudowy historycznej, wzdłuż drogi głównej północ-południe oraz wzdłuż dróg na kierunku wschód-zachód po obu stronach jezior⁶.

Obszary te charakteryzuje zabudowa jednorodzinna mieszkalna i mieszkalno – gospodarcza oraz w niewielkim stopniu mieszkalno-zagrodowa. Na nowych terenach rozwojowych dominuje zabudowa

⁶ Opracowano na podstawie *Studium Uwarunkowań i kierunków Zagospodarowania Miasta i Gminy Dolsk*.

mieszkańcowa jednorodzinna wolnostojąca z zielenią, rozplanowana na układzie „falistych” linii dróg zlokalizowanych na stokach północnego i południowego brzegu jeziora Dolskiego Wielkiego.

Natomiast największe kompleksy (obszary) związane z działalnością gospodarczą, wytwórczością i rzemiosłem występują na północnym skraju, przy granicy miasta oraz przy drodze w kierunku wschodnim na południe od jeziora Dolskiego Małego. Ważnymi przestrzennie elementami zagospodarowania terenów miasta są założenia parkowe występujące z zabudową plebani oraz w rejonie ul. Podrzekta.

Na obszar gminy Dolsk składają się tereny 19 wsi sołeckich (Błazejewo, Brześnica Drzonek, Kotowo, Księginki, Lipówka, Lubiatowo, Lubiatówko, Małachowo, Masłowo, Mełpin, Międzychód, Mszczyszyn, Nowieczek, Ostrowieczno, Pokrzywnica, Rusocin, Trąbinek, Wieszczyżyn), 6 miejscowości stanowiących jednostki osadnicze niższego rzędu oraz miasto Dolsk. Większość ośrodków wiejskich charakteryzuje się układami przestrzennymi powstałymi na bazie rozwoju dróg komunikacyjnych. Są to głównie przykłady wsi usytuowanych w pobliżu i na obszarach skrzyżowań dróg. Prezentują one układy przestrzenne mieszane, oparte na schemacie wsi przydrożnicy z cechami rozwoju w kierunku schematu wsi wielodrożnicy. Są również przykłady typowych wsi na schemacie – wielodrożnicy. Zabudowa tych przykładów wsi składa się z budynków mieszkalnych jednokondygnacyjnych z poddaszem usytuowanych od strony drogi głównej i budynków gospodarczych w postaci zabudowy zagrodowej zlokalizowanej w głębi działek. Dominują układy zabudowy kalenicowej dla obiektów mieszkalnych jak również szczytowej i kalenicowej dla obiektów gospodarczych, sytuowanych wzdłuż drogi. Ten przykład zabudowy charakteryzuje się stosunkowo dużą zwartością i uporządkowaniem, co stanowi przykład ładu przestrzennego w kategoriach zabudowy wiejskiej. W innych wsiach wykształciły się głównie układy przestrzenne na bazie jednej drogi, są to tzw. wsie przydrożnice. Ich układ przestrzenny powstał na skutek obudowy drogi głównej na stosunkowo długim odcinku w sposób jednorodny, powtarzalny – obiektami o zbliżonej kubaturze, formie i usytuowaniu względem drogi. Wyróżnia się tu układy „miękkie” i „sztywne” co wynikało z ukształtowania terenu i sposobu wytyczenia drogi: swobodnego z zakrętami i łukami oraz drogi wzdłuż linii prostej. Na terenie gminy występują również przykłady zabudowy siedliskowej, śródpolnej, przysiółków i kolonii, w postaci pojedynczych skupisk zabudowań lub zagród.

W związku z postępującym rozwojem społeczno-gospodarczym miasta i gminy zaistniała konieczność zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dolsk. Uchwałą Nr XXX/199/13 Rady Miasta i Gminy Dolsk z dnia 27 lutego 2013 r. przyjęto ostatnią wersję Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Miasta i Gminy Dolsk.⁷

⁷ Opracowano na podstawie Studium Uwarunkowań i kierunków Zagospodarowania Miasta i Gminy Dolsk

2.3.2. Struktura użytkowania gruntów

Według danych ewidencyjnych powierzchnia gruntów należących do gminy Dolsk wynosi 124,8 km², co stanowi 4,1% pow. województwa. Użytki rolne zajmują ok. 71,4% pow. gminy, a lasy 19,2%. Struktura użytkowania gruntów w gminie Dolsk przedstawia się następująco.

Tabela 5 Sposób użytkowania gruntów w gminie Dolsk – według stanu na 10.2012 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Powierzchnia [ha]		
		Miasto	Gmina	Razem
1.	Użytki rolne	441	8 369	8 810
2.	Lasy i grunty leśne	4	2 471	2 475
3.	Grunty zabudowane i zurbanizowane	85	377	462
4.	Grunty pod wodami	63	438	501
5.	Nieuzytki	27	172	199

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Urzędu M i G Dolsk.

W przestrzeni gminy dominują użytki rolne, które stanowią 71,4% powierzchni gminy. Z tego 59,5% przypada na grunty orne. Drugie miejsce pod względem zajmowanej powierzchni przypada na lasy, które zajmują wraz z gruntami zadrzewionymi 19,2% pow. gminy. Stosunkowo duża powierzchnia gminy zajęta jest przez wody powierzchniowe – 3,9%, co wyróżnia gminę spośród gmin w pow. śremskim. Natomiast tereny zurbanizowane stanowią nieduży, udział w ogólnej powierzchni gminy, bo zaledwie 3,77%. Do dalszego perspektywicznego rozwoju przestrzennego gminy potrzebna jest przestrzeń rozwojowa. Potencjalną przestrzenią rozwojową gminy jest niezurbanizowana przestrzeń rolnicza. Jednakże w kontekście ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych, przedmiotem zainteresowania są przede wszystkim grunty orne niższych klas bonitacyjnych. Grunty orne i sady klasy V i VI zajmują powierzchnię 3,6% ogółu powierzchni gruntów ornych i sadów. Uwzględniając fakt, że ich układ przestrzenny nie zawsze odpowiada potrzebom kształtowania rozwoju gminy, zachodzi konieczność przejęcia na cele rozwojowe także gruntów ornych wykazujących wyższą klasę bonitacyjną gleb. Wysoki udział użytków rolnych oraz lasów i gruntów leśnych w powierzchni gminy związany jest z rolniczą tradycją regionu i świadczy o znaczącej roli rolnictwa na terenie gminy. Z kolei udział kompleksów przyrodniczych, tj. lasów, gruntów leśnych odgrywa istotną rolę w obrazie gminy, wzbogacając jej walory krajobrazowe. Czynniki te stanowią silną determinantę rozwoju gminy.

2.3.3. Własność gruntów i budynków

Własność gruntów

Własność gruntów na terenie gminy Dolsk obrazuje poniższe zestawienie:

Tabela 6 Własność gruntów na terenie Miasta i Gminy Dolsk według stanu na 31.12.2012 r.

Lp.	Sektor własnościowy	Powierzchnia [ha]	
		ha	%
1.	Grunty Skarbu Państwa (zasoby własności rolniczej SPPGL, państwowe osoby prawne)	3540	28
2.	Grunty komunalne (grunty jednostek samorządu terytorialnego)	329	2,6
3.	Grunty prywatne (osoby fizyczne, indywidualne gospodarstwa rolne, spółdzielnie, kościoły i zw. wyznaniowe)	8607	69,4
4.	Razem	12 476	100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Śremie.

Zasoby mieszkaniowe

Zasoby mieszkaniowe opierają się głównie na własności prywatnej. Samorząd stwarza warunki do rozwoju budownictwa indywidualnego stąd zasoby mieszkań komunalnych ograniczają się do 42 lokali o łącznej powierzchni 2 017,25 m².

2.3.4. Infrastruktura techniczna

Układ drogowy i komunikacyjny

Szkielet dróg Miasta i Gminy Dolsk opiera się na dwóch drogach wojewódzkich i dziewięciu drogach powiatowych. Modernizacja dróg i poprawa jakości ich nawierzchni przebiega wzdłuż ciągów komunikacyjnych o największym natężeniu ruchu na kierunku Śrem –Poznań i Dolsk – Gostyń.

Przez teren gminy Dolsk przebiegają następujące odcinki dróg:

Drogi wojewódzkie:

- Droga nr 434 Kostrzyn – Rawicz – 12,674 km
- Droga nr 437 Dolsk – Koszkowo (gm. Borek Wlkp.) – 5,430 km

Drogi powiatowe o łącznej długości 65,2 km, w tym 63,1 km utwardzonych:

- Droga nr 4093 Mszczyszyn – Grabonóg (gm. Piaski)
- Droga nr 4091 Lipówka – Brzeźnica
- Droga nr 4085 Nowieczek - Księginki

- Droga nr 4082 Ostrowieczno – Mchy (gm. Książ Wlkp.)
- Droga nr 4080 Dolsk – Książ Wlkp.
- Droga nr 4078 Masłowo – Dobczyn (gm. Śrem)
- Droga nr 4075 Nochówko (gm. Śrem) – Międzychód
- Droga nr 4073 Śrem – Dolsk
- Droga nr 4070 Kadzewo (gm. Śrem) – Konarskie (gm. Książ Wlkp.)
- Droga nr 4068 Dalewo (gm. Śrem) - Mełpin
- Droga nr 3922 Dolsk ul. Gostyńskie Przedmieście i ul. Podrzekta – Bieżyń (gm. Krzywiń)

oraz 4,83 km dróg o nawierzchni gruntowej:

- Droga nr 3922 Dolsk ul. Podrzekta – Łagowo (gm. Krzywiń)
- Droga nr 4078 Rusocin – Dobczyn (gm. Śrem)
- Droga nr 4082 Lipówka – Podlesie
- Droga nr 4091 Brzeźnica – Studzianna (gm. Borek Wlkp.)

Drogi gminne o łącznej długości 56 km, w tym 22 km o nawierzchni utwardzonej.

Stan techniczny dróg w gminie jest niezadowalający. W najbliższym czasie przewidziane jest zakończenie prac związanych z modernizacją drogi wojewódzkiej nr 434.

Tabela 7 Układ komunikacyjny gminy

Lp.	Rodzaj drogi	Długość ogółem [km]	w tym utwardzone [km]
1.	Drogi krajowe	-----	-----
2.	Drogi wojewódzkie	18	18
3.	Drogi powiatowe	66	63
4.	Drogi gminne	56	22

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Urzędu M i G Dolsk.

Komunikacja autobusowa

Przewozy pasażerskie są wykonywane przez PKS oraz przewoźników prywatnych głównie w kierunku Śremu, Poznania i Gostynia. Dzięki połączeniom autobusowym można dotrzeć do wielu miejscowości gminy oraz najbliższych miast. W dużej mierze komunikacja autobusowa zastępuje brak dostępności bezpośredniej do przewozów PKP.

Komunikacja kolejowa

Praktycznie Gmina Dolsk nie posiada bezpośredniego dostępu do komunikacji kolejowej. Usługi świadczone przez PKP, czy przewozy regionalne odbywają się po linii kolejowej Poznań – Kościan, z których to stacji pośrednich tej linii przebiegającej najbliższej gminy mieszkańcy Gminy Dolsk mogą

korzystać realizując swoje potrzeby korzystania z tej formy podróży na trasach lokalnych, krajowych i międzynarodowych w oparciu o węzeł PKP w Poznaniu Głównym.

Komunikacja lotnicza

Dolsk leży w strefie oddziaływania Portu Lotniczego Poznań Ławica – port lotniczy jest położony w odległości 55 km od centrum gminy i dzięki temu mieszkańcy mają dostęp do portów lotniczych całego świata. Unia Europejska zakłada, że „komfort inwestycyjny i turystyczny” mieści się w granicach do 60 km od najbliższego międzynarodowego portu lotniczego.

Gospodarka wodno – ściekowa

Sieć wodociągowa

Wszystkie jednostki osadnicze na terenie gminy Dolsk są zwodociągowane (korzystają głównie z wodociągów komunalnych, w sporadycznych przypadkach z zakładowych – prywatnych). Realizacja inwestycji wodociągowej Ostrowieczno-Lipówka zapewni wszystkim miejscowościom dostępność do wodociągów komunalnych.⁸ Wyjątek stanowią będą pojedyncze budynki znacznie oddalone od terenów zainwestowanych, których mieszkańcy zaopatrują się w wodę z własnych studni. Długość sieci wodociągowej wynosi 104 km.

- Liczba stacji uzdatniania wody – 3 szt. (Dolsk, Wieszczyżyn, Małachowo)
- Liczba przyłączy prowadzących do budynków – 1325
- Ujęcia wody – 3 szt.
- Wodociągi grupowe: istniejące 3 szt.
- Podmiot odpowiedzialny za zaopatrzenie w wodę – Zakład Gospodarki Komunalnej w Dolsku

Charakterystyka stacji uzdatniania wody:

- SUW Dolsk - Dwustopniowa, Q eksploatacyjne 105 m³/h, Qd max 1856 m³/h, Zbiornik retencyjny 250 m³
- SUW Wieszczyżyn - Dwustopniowa, Q eksploatacyjne 26 m³/h, Qd max 633 m³/d, Zbiornik retencyjny 1 x 75m³ , 1 x 50 m³
- SUW Małachowo – jednostopniowa, Q eksploatacyjne 11,5 m³/h, Qd max 274 m³/d, Zbiornik retencyjny – brak

Studnie i stacje wodociągowe:

⁸ Opracowano na podstawie Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Dolsk z perspektywą do 2016 roku.

- Studnia głębinowa SUW Dolsk o wydajności 105 m³/h
- Studnia głębinowa Trąbinek – 1 szt.
- Studnia głębinowa Wieszczyżyn – 2 szt.
- Studnie głębinowe Hydrofornia Małachowo – 2 sztuki

Na terenie gminy prawie 71% powierzchni stanowią użytki rolne. W okresach wegetacyjnych odczuwany jest częściowy deficyt wody. Dla poprawy warunków retencyjnych. Przyjęty przez samorząd Gminy Dolsk Program Ochrony Środowiska z perspektywą do roku 2016 roku zaleca:

- Zachowanie i odbudowę małych i okresowych zbiorników wodnych - głównie stawów wiejskich i oczek wodnych, wprowadzanie obudowy biologicznej brzegów,
- Zalesianie nieużytków i gruntów najłabszych, rekultywowanie wyrobisk poeksploatacyjnych poprzez zalesienie,
- Zagospodarowywanie wód opadowych i roztopowych na terenie posesji,
- Propagowanie zachowań sprzyjających oszczędzaniu wody przez działania edukacyjno – promocyjne.

Stopień zwodociągowania gminy wynosi 99%, a stan sieci określa się jako dobry dla wodociągów grupowych i niezadowalający dla sieci lokalnych bazujących na własności prywatnej. Sieć ta jest w złym stanie technicznym i nie pozwala na przyłączenie nowych użytkowników. Głównym celem w zakresie ochrony środowiska wodnego przyjętym przez gminę Dolsk w programie ochrony środowiska jest zabezpieczenie zasobów wód powierzchniowych i podziemnych w odpowiedniej ilości i dobrej jakości poprzez modernizację ujęć i źródeł wody, ochronę ujęć wody, poprawę warunków retencyjnych racjonalne, gospodarowanie zasobami wodnymi, oraz ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych i sanitację gminy.

Sieć kanalizacyjna

Gospodarka ściekowa na terenie gminy Dolsk realizowana jest za pomocą dwóch systemów kanalizacyjnych: Dolsk i Śrem opartych na istniejących oczyszczalniach ścieków w Dolsku i Śremie (poza granicami gminy). W porozumieniu międzygminnym pomiędzy gminami Śrem i Dolsk dotyczącym powierzenia przez gminę Dolsk gminie Śrem zadania kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków poprzez podłączenie części gminy Dolsk do infrastruktury kanalizacyjnej gminy Śrem mówi się o podłączeniu do sieci następujących miejscowości Drzonek, Wieszczyżyn, Rusocin i Masłowo.

W stosunku do dwóch pierwszych miejscowości inwestycja została już zrealizowana.

Aglomeracja Dolsk wyznaczona została na mocy rozporządzenia nr 105/06 Wojewody Wielkopolskiego z dnia 15 maja 2006 r., obejmująca swym zasięgiem tereny o równoważnej liczbie

mieszkańców 5000, objęte systemem kanalizacji zbiorczej zakończonej oczyszczalnią ścieków zlokalizowaną w mieście Dolsk.

Cała aglomeracja Dolsk obejmuje: miasto Dolsk i miejscowości: Kotowo, Małachowo i Księginki.

- Długość sieci kanalizacyjnej: 16,7 km
- Długość przyłączy prowadzących do budynków: 2,5 km
- Liczba podłączonych gospodarstw domowych: 354 szt.
- Charakterystyka oczyszczalni ścieków zlokalizowanej w Dolsku przy ul. Kościańska 15
 - typ: biologiczna
 - wydajność: 220 m³/doba ,
 - moc przerobowa: 2000 RLM

Agglomeracja Dolsk (PLWI138) według KPOSK zaliczona została do grupy aglomeracji priorytetowych dla wypełnienia wymogów Traktatu Akcesyjnego.

Pozostałe miejscowości leżące w północnej części gminy na mocy porozumienia gmin Dolsk i Śrem będą podłączane do sieci kanalizacyjnej odprowadzającej ścieki do oczyszczalni komunalnej w Śremie. Porozumienie to jest już realizowane.

Dla małych jednostek osadniczych oraz zabudowy rozproszonej należącej terytorialnie do większych jednostek przewidziano zastosowanie kanalizacji lokalnych opartych na oczyszczalniach przydomowych. Ograniczenie negatywnego wpływu zanieczyszczeń obszarowych północno-zachodnia część gminy Dolsk znajduje się w strefie buforowej obszaru szczególnie narażonego na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych – „zlewni Rowu Racockiego” (gminy Krzywiń i Śrem). Programy działań wprowadzone rozporządzeniami Dyrektora RZGW w Poznaniu, mają na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych dla obszarów szczególnie narażonych są realizowane przez kolejne cztery lata od dnia wejścia w życie rozporządzeń. Programy dotyczą gospodarstw rolnych i hodowlanych oraz ferm stanowiących największe potencjalne źródło emisji związków azotu. Identyfikacji gospodarstw wg określonych kryterium dokonały gminy przy współpracy z WODR.

Programy zawierają podstawowe kierunki i zakres działań oraz konieczne środki zaradcze, umożliwiające zmniejszenie zanieczyszczenia wód spowodowanego głównie przez azotany pochodzące z działalności rolniczej. Działania te sprowadzają się między innymi do poprawy praktyki rolniczej, edukacji i doradztwa dla rolników, kontroli rolniczych źródeł zanieczyszczeń.

Reasumując – główne cele gminy w zakresie oczyszczania ścieków to budowa i modernizacja systemów zbiorowego odprowadzania i oczyszczania ścieków – realizacja zadań określonych w KPOSK, wspieranie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla terenów zabudowy nie objętej zbiorowymi systemami kanalizacyjnymi, współpraca ze środowiskami rolniczymi w zakresie wdrażania dobrych praktyk rolniczych, niezbędnych dla skutecznej ochrony wód przed

zanieczyszczeniami obszarowymi (odpływ azotu) oraz wspieranie budowy zbiorników na gnojowicę oraz płyt obornikowych w gospodarstwach rolnych⁹.

Gospodarka odpadami

Zgodnie z ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2012 r. poz. 391 z późn. zm.), od dnia 1 lipca 2013 r. obowiązują nowe zasady w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi. Gmina Dolsk uznała, że główny cel ekologiczny najlepiej zostanie zrealizowany poprzez przystąpienie do regionalnego systemu gospodarki odpadami opartego na Centrum Zagospodarowania Odpadów "SELEKT" w Czempiniu (zakład w Piotrowie Pierwszym), skupiającego 17 wielkopolskich gmin z pięciu powiatów. W obszarze obsługi CZO znalazło się około 240 tys. mieszkańców. Zakład został oddany do użytku w lipcu 2011 roku. Koszt inwestycji wyniósł około 38 milionów złotych. Zadania realizowane przez gminę będą podporządkowane prawidłowemu funkcjonowaniu systemu, a więc związane będą z rozwijaniem selektywnej zbiórki odpadów, w tym również biodegradowalnych i niebezpiecznych oraz prowadzeniem kampanii edukacyjno – informacyjnej wspierającej m.in. selektywną zbiórkę.

W zakresie gospodarki odpadami przewidziano również rekultywację składowiska w Pokrzywnicy zamkniętego w 2005 roku.

Dla osiągnięcia założonych celów, konieczne jest wg przyjętego Programu Ochrony Środowiska podjęcie na terenie gminy następujących działań w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi:

- podnoszenie świadomości społecznej mieszkańców, w szczególności w zakresie minimalizacji wytwarzania odpadów;
- podniesienie skuteczności zbiórki odpadów zmieszanych, głównie poprzez objęcie wszystkich mieszkańców zorganizowaną zbiórką;
- podniesienie skuteczności selektywnej zbiórki odpadów ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju selektywnej zbiórki odpadów opakowaniowych, odpadów biodegradowalnych oraz odpadów niebezpiecznych zawartych w strumieniu odpadów komunalnych;
- wprowadzanie systemowej gospodarki odpadami komunalnymi w układzie ponadlokalnym, w tym budowa zakładu zagospodarowania odpadów;
- utrzymanie przez gminę kontroli nad zakładami przetwarzania odpadów komunalnych, co jest istotne z punktu widzenia rozwoju racjonalnej gospodarki odpadami;
- wdrażanie nowoczesnych technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
- redukcja w odpadach kierowanych na składowiska zawartości składników ulegających biodegradacji poprzez wprowadzenie selektywnej zbiórki tych odpadów i kierowanie ich do kompostowania.

⁹ Opracowano na podstawie Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Dolsk z perspektywą do 2016 roku.

W mieście i gminie Dolsk głównym celem gospodarki odpadami do roku 2016 jest zminimalizowanie ilości wytwarzanych odpadów oraz wdrożenie nowoczesnych systemów ich zbiórki, odzysku i unieszkodliwiania

Cele szczegółowe w okresie długoterminowym:

- deponowanie na składowiskach nie więcej niż 50 % wszystkich odpadów komunalnych (2015),
- zapewnienie warunków ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania (w stosunku do roku 1995): do dnia 31 grudnia 2013 r. - do nie więcej niż 50 % wagowo całkowitej masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, do dnia 31 grudnia 2020 r. - do nie więcej niż 35 % wagowo całkowitej masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji.

Organizacją i wykonaniem usług odbioru odpadów na terenie Gminy Dolsk zajmuje się Związek Międzygminny Centrum Zagospodarowania Odpadów „SELEKT” z siedzibą w Czempiniu.

Sposób zbiórki odpadów niesegregowanych na terenie gminy jest typowy dla warunków określonych ustawą i nie odbiega pod względem technicznym (stosowanych pojemników, samochodów) od standardów przyjętych w tej materii.

Zbiórka odpadów wielkogabarytowych w sposób zorganizowany odbywa się w określonych harmonogramem terminach.

Zaopatrzenie w gaz

Sieć gazownicza w gminie jest własnością PSG Sp. z o.o. , która to spółka zajmuje się również eksploatacją i dystrybucją gazu. Odbiorcy w gminie Dolsk są zasilani gazem ziemnym Gz-35. W roku 2010 nastąpiła zmiana na zasilanie gazem Gz-50.

Tylko do kilku miejscowości na terenie gminy doprowadzona jest gazowa sieć dystrybucyjna:

- Dolsk,
- Drzonek,
- Kotowo,
- Masłowo.

Długości sieci gazowniczej średniego ciśnienia:

- Miejscowość: Dolsk – miasto 10 921m
- Dolsk – obszar wiejski 7 821 m

Miejscowość Dolsk, Drzonek, Kotowo, Masłowo zasilane są siecią gazową od strony Śremu.

Przewiduje się równomierny wzrost zapotrzebowania na gaz w kolejnych latach i dysponuje się dużymi rezerwami na pokrycie wzrostu zapotrzebowania. Firma WOSD Sp. z o.o. Oddział – Zakład

Dystrybucji Gazu Poznań dysponuje siecią gazową na terenie gminy Dolsk zdolną do dostawy gazu ziemnego dla inwestorów na terenach przeznaczonych pod aktywizację gospodarczą. Firma dystrybucyjne sieci gazowe wykonuje na własny koszt i pobiera jedynie opłaty przyłączeniowe zgodnie z zatwierdzoną przez Prezesa URE obowiązującą taryfą gazową.

Budowa sieci gazowej jest realizowana w przypadku zaistnienia technicznych i ekonomicznych warunków dostarczania gazu, a zainteresowany zawarciem umowy o przyłączenie lub umowy sprzedaży gazu spełni warunki przyłączenia do sieci i odbioru.

Łączna długość sieci niskiego i średniego ciśnienia wynosi 18,7 km. Na podstawie danych uzyskanych z WSG S.A. nie można precyzyjnie określić ile pojedynczych mieszkań korzysta z ogrzewania gazowego, gdyż budynki wielorodzinne zasilane z jednej kotłowni gazowej też są wymienione jako odbiorcy z ogrzewaniem. Szacuje się, że z gazu ziemnego korzysta ponad 10 % mieszkań gminy Dolsk. Pozostałą ilość gazu zużywają obiekty gminy, zakłady przemysłowe i inni odbiorcy – handel i usługi. Wśród odbiorców indywidualnych i przyłączy do budynków usługowo handlowych oraz zakładów produkcyjnych występuje systematyczny przyrost liczby odbiorców gazu. Zużycie gazu rośnie bardziej dynamicznie wśród odbiorców domowych niż usługowych i przemysłowych.

Ten wzrost zużycia wynika przede wszystkim ze wzrostu liczby odbiorców korzystających z gazu ziemnego. Z obserwacji procesów inwestycyjnych obszarze infrastruktury ciepłowniczej oraz danych dotyczących szacunkowego zapotrzebowania na ciepło można wyciągnąć wniosek, że indywidualni odbiorcy gazu rezygnują z tego ekologicznego sposobu ogrzewania lub korzystają równocześnie z alternatywnych kotłowni węglowych. Brak chęci przyłączenia wynika głównie z konieczności poniesienia dodatkowych kosztów przyłączenia oraz przeróbki systemu ogrzewania. Część mieszkańców gminy rezygnuje z ogrzewania gazowego z powodu wysokich – ich zdaniem – kosztów tego typu ogrzewania. W ich przypadku zaopatrzenie w ciepło pokrywane jest przeważnie poprzez paleniska piecowe lub – w nowszych budynkach – lokalne instalacje centralnego ogrzewania. Głównym paliwem dla tych odbiorców jest węgiel i jego pochodne (miał, koks, brykiet, ekogroszek).

Telekomunikacja

Gmina Dolsk obsługiwana jest przez sieci telekomunikacyjne. Obszar również pokrywają swym zasięgiem operatorzy telefonii komórkowej: Plus, T - Mobile, Orange oraz Play.

2.4. GOSPODARKA

2.4.1. Rolnictwo

Uwarunkowania glebowe

Gmina Dolsk charakteryzuje się znaczną przestrzenną zmiennością gleb. Dobre gleby III i IV klas wytworzone na piaskach gliniastych i zalegające na łałach i glinie występują w centralnej i zachodniej części gminy. We wschodniej części gminy przeważają gleby gorsze V i VI klas bonitacyjnych. Występujące w dolinach torfy i gleby murszowate klas III i IV stanowią użytki zielone.

Gleby bardzo dobre i dobre tj. kl. II – IVa zajmują nieco ponad połowę (52%) ogółu gruntów ornych gminy. Występują szczególnie we wsiach: Drzonek, Masłowo, Międzychód, Mszczyczyn i Wieszczyzyn, tworząc większe areale tych dobrych gleb.

Najlepsze gleby typu pszenno – buraczanego (kompleksy 1, 2, 3, 8) zajmują prawie 1/3 ogółu gruntów ornych gminy a ściśle ok. 28%. Uprawy uniwersalne prowadzone są na ok. 21% powierzchni gruntów ornych, na glebach kompleksu 4 żytnio bardzo dobrego. Największą powierzchnię (ok. 2800 ha, tj. 36,5%) zajmują kompleksy 5 i 6 na których uprawiane jest głównie żyto i ziemniaki. Z użytków zielonych wyraźnie przeważa kompleks 2 z (ponad 74% ich powierzchni). Pozostałą część zajmuje kompleks 3z. Są to w szczególności gleby torfowe lub słabo uwilgotnione gleby murszowate.

Uwzględniając dość wysoką zawartość bonitacyjną gleb oraz ich przydatność dla prowadzenia intensywnych upraw polowych należy stwierdzić, że gmina posiada korzystne warunki do rozwoju rolnictwa wysokoprodukcyjnego. Świadczy o tym również stosunkowo wysoki ogólny wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej, który wg IUNGU-u w Puławach dla gminy Dolsk wynosi 67,5 punktu i jest wielkością zbliżony do średniego wskaźnika dla województwa wielkopolskiego, który wynosi 63,4 pkt. Jest on również korzystny na tle gmin województwa wielkopolskiego, gdzie wielkości skrajne tego wskaźnika wahają się od 42,3 punktu w gminach Czajków, Kraszewice (powiat ostrzeszowski) do 94,9 punktu w gminie Pogorzela (powiat gostyński).

W powierzchni ogólnej gminy największy udział mają użytki rolne – ponad 71%, w tym prawie 60% stanowią grunty orne. Łąki i pastwiska zajmują 9% ogólnej powierzchni gminy, przy czym największe ich powierzchnie występują we wsiach Lubiatowo i Mszczyczyn.

Udział lasów i gruntów zadrzewionych wynosi ok. 19% i jest niższy od średniego wskaźnika lesistości dla województwa wielkopolskiego, który kształtuje się na poziomie ok. 26%. Ze względu na liczne występujące jeziora oraz stawy gmina Dolsk charakteryzuje się stosunkowo wysokim udziałem (ca 4%) wód powierzchniowych, który może być jedynie porównywalny z rejonami większych skupisk jezior w województwie wielkopolskim takimi jak: Pojezierze Międzychodzko – Sierakowskie, okolice Gniezna, Leszna i Wolsztyna.

Gospodarstwa rolne

Procesem przekształceń i regulacji stosunków własnościowych w rolnictwie gminy Dolsk objęte zostały głównie grunty dawnych gospodarstw. W efekcie zmian własnościowych gruntami tymi dysponuje obecnie Agencja Nieruchomości Rolnych od której ziemie te w większości dzierżawią, rzadziej wykupują na własność osoby fizyczne oraz spółki. Na miejsce istniejących gospodarstw popegeerowskich powstały nowe będące w gestii prywatnych administratorów, dzierżawców lub właścicieli spółek. Powstałe gospodarstwa mają w tym przypadku w większości charakter gospodarstw wielkoobszarowych. Poza tym podstawą gospodarstw rolnych w gminie Dolsk są gospodarstwa indywidualne.

Struktura obszarowa gospodarstw indywidualnych kształtuje się w przewadze 1- 2 hektarowych gospodarstw rolnych (33 %) oraz 2- 5 hektarowych (24 %). Gospodarstwa indywidualne powyżej 15 ha stanowią niecałe 13 % wszystkich gospodarstw indywidualnych.

Agroturystyka

Ważnym elementem rozwoju rolnictwa jest rozwijająca się w ostatnich latach agroturystyka. Jej dynamiczny rozwój na terenie gminy Dolsk inspirowany był przede wszystkim przy wsparciu środków Unii Europejskiej dostępnych min. Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Noclegi w Dolsku i okolicach to propozycje samego noclegu, jak i noclegu z wyżywieniem. Dolsk i okolice oraz rejon oferują ciekawe noclegi - pokoje jednoosobowe, dwuosobowe, trzyosobowe z dostawką lub bez w bardzo przystępnych cenach.

2.4.2. Leśnictwo

Lasy zajmują powierzchnie 2390 ha, co stanowi 19,1% powierzchni terenu gminy. Jest to wskaźnik nieco niższy od średniej w powiecie (20,3%) i zdecydowanie niższy od średniej krajowej (ok. 27%). Występują głównie na obszarach pagórkowa- tych we wschodniej, południowo-zachodniej i środkowej części gminy.

Wśród typów siedliskowych przeważają:

- las mieszany
- bór mieszany świeży z przewagą drzewostanów sosnowych,
- w mniejszej ilości występują: bór świeży, las wilgotny i las olchowy.

Wiekowo są to drzewostany równe, od młodników do starodrzewu powyżej 40 lat.

Zdecydowana większość zaliczana jest do lasów ochronnych o funkcjach: glebochronnych, wodochronnych i masowego wypoczynku.

Zadrzewienia i zakrzewienia (śródpolne, przywodne i przydrożne – łącznie ok. 6 ha) zabezpieczają równowagę ekologiczną w środowisku przyrodniczym oraz stanowią element atrakcyjności krajobrazu gminy.

Parki krajobrazowe podworskie W gminie znajduje się 12 parków krajobrazowych, o łącznej powierzchni ok. 42 ha. Są to parki podworskie ze starym i zróżnicowanym drzewostanem, stanowiące oazę wśród pól. 11 spośród nich objęto prawną ochroną konserwatorską (wpisano do rejestru zabytków).

Pomniki przyrody

Do pomników przyrody na terenie gminy zaliczono:

- pojedyncze i grupowe okazy drzew na terenie parków podworskich,
- 2 głązy narzutowe na terenie lasów w Brześnicy.

Pomniki stanowią zasoby kultury materialnej i znajdują się pod nadzorem WKZ.

Rezerwat Przyrody „Miranowo” Jest najstarszym rezerwatem Ziemi Śremskiej powołanym w 1971r. na powierzchni 4,78 ha. Obejmuje południowo-zachodni brzeg Jez. Dolskiego Wielkiego. Zaliczany jest do kategorii rezerwatów florystycznych posiadających naturalne zbiorowiska roślinności łąkowej i szuwarowej. Wśród nich występują relikty epoki lodowcowej.

2.4.3. Podmioty gospodarcze

Na terenie gminy Dolsk w ramach wpisu dokonanego w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej roku figurowało ponad 360 firm. Część z nich wprawdzie była nieaktywna lub działalność była okresowo zawieszona, ale w stosunku do roku 2003 (poprzedniego okresu planowania strategicznego i tuż przed wejściem Polski w struktury UE) nastąpił wzrost ilości firm o ponad 25%. To, że samo miasto Dolsk jak i pozostałe miejscowości leżą stosunkowo daleko od miasta Poznania nie świadczy w żaden sposób o poziomie czy jakości oferty produkcyjnej czy usługowej zlokalizowanych w gminie Dolsk przedsiębiorstw. Poza firmami zarejestrowanymi w CEiIDG istnieją firmy których status oparty jest o kodeks handlowy a ich właściciele nie są mieszkańcami gminy Dolsk. Firmy te skorzystały z bogatej oferty inwestycyjnej gminy. Mikro i część małych firmy działają głównie w branży budowlanej, handlu, transporcie i usługach. Pozostałe małe firmy i średniej wielkości przedsiębiorstwa (wg klasyfikacji UE) działają w obszarach usług hotelarskich i produkcji. Z uwagi na fakt, że dokumenty strategiczne i planistyczne nie mogą zawierać nazw i adresów firm świadczących konkretne usługi z uwagi na publiczność tych dokumentów a przez to szczególną ostrożność w zachowaniu równowagi konkurencyjnej to nie sposób nie wyróżnić Miasta i Gminy Dolsk w zakresie omówienia branż działalności gospodarczej funkcjonujących na terenie gminy. Są to działalności wyróżniające się wysoką technologią min. wsparcia środkami programów Unii Europejskiej takie jak odlewnictwo ciśnieniowe i kokilowe, działalności nietypowe takie jak budowa, produkcja i renowacja bryczek i powozów konnych, firma informatyczna czy wysokiej klasy oferta hotelowa i konferencyjna.

2.4.4. Turystyka i zagospodarowanie turystyczne

Pod koniec 2013 r. w gminie i mieście Dolsk zlokalizowany był 1 hotel kategorii***, kwatery, prywatne, ośrodek wypoczynkowy, domki letniskowe i kwatery agroturystyczne. Daje to łącznie ponad 300 miejsc noclegowych plus dodatkowo pole namiotowe są w stanie przyjąć ok 100 osób. Ruch turystyczny nigdy nie był badany, szacuje że turystów w skali roku przewija się ok. 10 tys. Infrastruktura turystyczna, w tym liczne szlaki rowerowe, piesze i konne sprawiają, że ta gałąź gospodarki staje się wiodąca z perspektywą na dalszy rozwój. Zaangażowanie samorządu m.in. w zagospodarowanie terenów przyjeziornych, budowa plaż, boisk sportowych ogólnie dostępnych, pomostów, ścieżek spacerowych przy udziale środków UE powoduje, że wzrasta zainteresowanie nie tylko turystów różnymi formami spędzania wolnego czasu na terenie gminy, ale inwestorów branży turystycznej. Nowo powstałe szlaki turystyczne min. "Podróże z Panem Tadeuszem" czy "Wielka Pętla Wielkopolska" powodują coraz większe zainteresowanie turystów tzw. turystyką historyczną.

Ponadto przez obszar gminy prowadzą następujące szlaki:

- a) szlak turystyki pieszej – zielony wiodący z Kościana przez Lubiń i leśniczówkę Miranowo, a w obszarze Dolsk leśniczówka Brzednia, Lubiakówko, Dolsk, Ostrowieczko, Ostrowieczno, Błaziejewo i dalej w kierunku Książa Wlkp., Nowego Miasta do Jarocina,
- b) szlak turystyki rowerowej prowadzący ze Śremu przez Chrzastowo, Dobczyn, a w obszarze gminy przez Rusocin – Błaziejewo – Ostrowieczno – Dolsk – Lubiakówko - Mełpin do Nochówka i dalej do Śremu,
- c) szlak pieszy i rowerowy „Pagórki Dolskie”, zielony, prowadzący z Dolska przez Ostrowieczko, Ostrowieczno, Brzeźnica – Lipówka – Błaziejewo – Trąbinek – Dolsk,
- d) szlak rowerowy „Polnymi drogami”, czarny, prowadzący ze Śremu przez Pyszącą, Wieszczyzyn, Rusocin, Błaziejewo – Trąbinek – do Dolska,
- e) szlak rowerowy „Dziesięciu jezior”, czerwony, prowadzący z Dolska przez ul. Podrzekę, Miranowo, Cichowo, Dalewo, Mórka, Lubiakówko, Dolsk.

Obok szlaków turystycznych wyposażeniem rekreacyjnym gminy są również wiejskie kąpieliska w Nowieczku, Lubiakówku, Lubiakowie, Gawronach, Drzonku.

Walory przyrodnicze

Gmina Dolsk stanowi obszar potencjalnie atrakcyjny turystycznie ze względu na swoje uwarunkowania naturalne (duża ilość jezior, lasów, niski stopień zanieczyszczenia środowiska).

Do elementów podnoszących konkurencyjność gminy należą m.in. jeziora. Najważniejsze z nich pod względem krajobrazowym i rekreacyjnym należą do zlewni Rowu Racockiego, w którym znajduje się 7 jezior. Nad J. Dolskim Wielkim położony jest m.in. rezerwat florystyczny Miranowo o pow. 4,8 ha.

W gminie Dolsk jest aż 12 jezior i są to: Grzymisławskie – 183,9 ha, Nowiec – 24,0 ha, Dolskie Wielkie – 166,6 ha, Dolskie Małe – 5,0 ha, Mełpińskie Małe – 13,4 ha, Mełpińskie Wielkie – 15,6 ha, Brzednia – 14,0 ha, Lubiatówko – 32,9 ha, Ostrowieczno – 62,5, Turek – 8,0 ha, Trąbinek – 17,8 ha, Cichowo -Mórka – 201,0 ha. Część jezior jest wykorzystywana dla celów hodowli ryb – J. Lubiatówko, J. Mełpińskie, J. Grzymisławskie, J. Nowiec, J. Dolskie Wlk., J. Dolskie Mł., Ostrowieczno.

Innym elementem zwiększającym turystyczną konkurencyjność gminy są lasy, które obejmują ok. 20% ogólnej powierzchni gminy i należą do Nadleśnictwa Piaski. Największe kompleksy leśne występują w pobliżu głównego układu dolin i dzielą się na dwa zespoły:

- zespół leśny Mełpin – Cichowo – Miranowo.
- zespół leśny wschodni Ostrowieczno – Brzeźnica – Włoskiejewice.

Oba zespoły występują na obszarze wysoczyzny pagórkowatej oraz częściowo w rejonie pagórków moreny czołowej. Są to siedliska borowe i lasu mieszanego, z przewagą drzewostanów powyżej 40 lat. Młodsze drzewostany występują w rynnach jezior, np. w okolicy J. Dolskiego Wlk. i J. Brzednia są to lasy na siedlisku wilgotnym. Część lasów należy do lasów ochronnych grupy I (wodochronne, glebochronne), jak las nad J. Cichowo, J. Dolskim Wlk., J. Lubiatówko, J. Ostrowieczno.

Wszystkie występujące typy siedliskowe lasów, oprócz lasu wilgotnego i olsu – są korzystne dla rekreacji w tym penetracji turystycznej. Charakteryzują się dużą atrakcyjnością estetyczną i krajobrazową, dobrymi warunkami klimatycznymi. Wnętrza lasów są widne, dobrze nasłonecznione o bogatym podszyciu. Oprócz kompleksów leśnych na obszarze gminy znajdują się zadrzewienia i zakrzaczenia śródpolne, przydrożne i przywodne w rzędach lub kępach pełniące funkcje ochronne i krajobrazowe.

Ważnym elementem krajobrazowym na obszarze gminy są również wiejskie parki podworskie. W gminie istnieje 12 obiektów parkowych, Są to parki:

- w rejestrze Woj. Konserwatora Zabytków – Brzeźnica, Mełpin, Międzychód, Mszczyczyn, Ostrowieczko, Rusocin, Trąbinek,
- parki wiejskie – Małachowo, Pokrzywnica,
- parki miejskie – Dolsk: ul. Pocztowa.

Innym elementem, ale nie o mniejszym znaczeniu jest rzeźba terenu. Jej powierzchnia wysoczyznowa występująca w formie długich wałów jakby „wysp” pomiędzy układem torfiastych dolin rynnowych z licznymi jeziorami. Dolinki są pochodzenia erozyjnego o wyraźnych zboczach, których nachylenia wynosi często 10% spadku. Wysokości względne na terenach użytkowanych rolniczo występują w granicach 5-10 m, a w obszarze wysoczyznowym pagórkowatym, na terenie lasów Ostrowieczna - dochodzą do 40 m¹⁰. To wszystko stwarza wspaniały klimat dla punktów obserwacyjnych i widokowych stanowiących atrakcję turystyczną gminy Dolsk.

¹⁰ Opracowano na podstawie Studium Uwarunkowań i kierunków Zagospodarowania Miasta i Gminy Dolsk.

Walory kulturowe

Największymi walorami kulturowymi na terenie gminy Dolsk są obiekty wpisane do rejestru zabytków oraz obiekty wpisane do ewidencji zabytków. Najcenniejszym i najstarszym kościołem jest XV wieczny kościół parafialny p.w. Św. Michała Archanioła w Dolsku, wzniesiony ok. 1460 roku z fundacji bpa poznańskiego Andrzeja z Bnina. Do najcenniejszych zabytków należą również dwa zachowane XVII wieczne kościoły drewniane: kościół p.w. Św. Ducha w Dolsku i kościół p.w. Św. Jakuba w Błażejewie.

Pozostałe dwa obiekty to kościół parafialny dawnej wsi Banie – obecny pochodzący z 2 poł. XVIII wieku kościół filialny p.w. Św. Wawrzyńca w Dolsku i wzniesiony w 1908 roku kościół p.w. Św. Rocha w Wieszczyźnie.

Na terenie gminy znajduje się 17 zespołów dworskich, z czego 6 wpisanych zostało do rejestru zabytków. Cenne zespoły rezydencjonalne tworzą położone w parkach krajobrazowych dwory w: Lubiatówku, Mełpinie, Ostrowieczku i Rusocinie. Ważnym elementem zabytkowym i krajobrazowym na obszarze gminy są parki podworskie. W gminie zachowało się 12 parków, w tym jeden w granicach miasta Dolska. W gminie Dolsk znajduje się 8 historycznych, zewidencjonowanych cmentarzy. Trzy z nich to cmentarze rzymsko – katolickie. Dwa przykościelne miejsca pochówku w Dolsku i Wieszczyźnie, pozostałe to cmentarze ewangelickie zlokalizowane w Nowieczku, Ostrowiecznie, Księginkach i Trąbinku. Żaden z zachowanych cmentarzy nie jest wpisany do rejestru zabytków. Poza obiektami wpisanymi do rejestru zabytków, 258 obiektów znajduje się w ewidencji zabytków, z tego 136 w mieście. Najczęściej są to budynki mieszkalne, zespoły dworsko - folwarczne, budynki przemysłowe, budynki szkolne.

Ponadto na terenie gminy znajduje się 481 stanowisk archeologicznych, w tym: 7 grodzisk, 442 osady, 31 cmentarzysk; trzy z nich wpisano do rejestru zabytków.

Imprezy i produkty turystyczne

Wpływ na rozwój turystyki mają cykliczne imprezy odbywające się na terenie gminy i dobrze promowane produkty turystyczne. Jednym z lepiej promowanych produktów jest produkt po nazwę "Podróże z Panem Tadeuszem". Jest to szlak turystyczny obejmujący również Dolsk, którego głównym przesłaniem jest podróżowanie po okolicach po których kiedyś spacerował i w miejscach których kiedyś przebywał wieszcz narodowy Adam Mickiewicz. Tworzy to klimat do rozwoju tzw. turystyki historycznej. Ponadto na terenie gminy Dolsk w związku z nowopowstałą infrastrukturą turystyczną trwałym jej elementem stają się imprezy cykliczne takie jak np. Grand Prix Dolska siatkówki plażowej w miesiącu czerwcu na nowo oddanej plaży jeziora Dolskiego, który może wyrosnąć na imprezę rangi ponadlokalnej oraz regaty żagłodeskarskie na tym samym jeziorze.

Podobny potencjał ma turniej piłki plażowej oraz cykl imprez organizowanych przez Bractwo Kurkowe.

2.5. SFERA SPOŁECZNA

2.5.1. Struktura społeczna

Według stanu na dzień 31.12.2012 r. ludność gminy Dolsk liczyła 5890 mieszkańców. Na koniec 2012 r. miasto Dolsk liczyło blisko 1550 mieszkańców.

Tabela 8 Struktura społeczno – demograficzna Miasta i Gminy Dolsk w latach 2011 2012

WYSZCZEGÓLNIENIE	31.12.2011 r.	31.12.2012 r.
Stan ludności ogółem, w tym:	5873	5890
mężczyźni	2948	2962
kobiety	2925	2928
Ludność w wieku przedprodukcyjnym ogółem, w tym:	1290	1287
mężczyźni	652	660
kobiety	638	627
Ludność w wieku produkcyjnym ogółem, w tym:	3731	3719
mężczyźni	2033	2023
kobiety	1698	1696
Ludność w wieku poprodukcyjnym ogółem, w tym:	852	884
mężczyźni	263	279
kobiety	589	605
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	57,4	58,4
Liczba zawartych małżeństw	40	34
Urodzenia żywe	64	71
Zgony ogółem	41	59
Przyrost naturalny	23	12
Migracje ludności	- 17	- 13
napływ zameldowania na pobyt stały	61	66
odpływ wymeldowania z pobytu stałego	78	79
saldo migracji	- 17	- 13

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z M i G Dolsk.

Pomimo, że ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym wzrasta i obecnie zbliża się do 60 osób to należy uznać gminę Dolsk za "młodą gminę". Mieszkańcy gminy, którzy ukończyli 65 rok życia stanowią 14 % całej populacji. Znacząca większość mieszkańców, bo aż 64 % mieści się w granicach między 18 a 65 rokiem życia. Niepokojącym zjawiskiem jest saldo migracji, które od 2008 wprowadzie skokowo, ale ciągle podąża w dół.

2.5.2. Grupy ryzyka społecznego

Rynek pracy i bezrobocie

W końcu grudnia 2012 roku powiat śremski znajdował się na ósmej pozycji pod względem najniższej stopy bezrobocia wśród 31 powiatów Wielkopolski. Stopa bezrobocia kształtowała się na poziomie 10,2% i była niższa niż stopa bezrobocia w kraju oraz wyższa od stopy bezrobocia w województwie wielkopolskim, które wynosiły odpowiednio 13,4% i 9,9%.

Bezrobocie w gminie Dolsk przez ostatnie trzy lata rosło. W liczbach bezwzględnych w roku 2010 wynosiło 203 osoby, w roku 2011 - 205 osób, a w 2012 - 234 osoby pozostawały bez pracy będąc zarejestrowanymi osobami w Powiatowym Urzędzie Pracy.

Stalą tendencją charakteryzującą bezrobocie w gminach powiatu jest to, iż najwięcej zarejestrowanych osób bezrobotnych zamieszkuje gminę Śrem, w dalszej kolejności gminę Książ Wlkp., Dolsk i Brodnicę. Porównując koniec grudnia 2012 roku z końcem grudnia roku poprzedniego największy wzrost liczby osób bezrobotnych odnotowano w gminie Książ Wlkp. (o około 36%, tj. o 104 osoby), najniższy zaś w gminie Dolsk (o 14,1%, tj. o 29 osób).

Największą grupę osób figurujących w ewidencji Urzędu stanowili bezrobotni poprzednio pracujący. Ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w końcu grudnia 2012 roku kształtował się na poziomie 87,6%, czyli 2 072 osób. Wśród zarejestrowanych osób bezrobotnych przeważały kobiety (według stanu w końcu grudnia 2012 roku ich odsetek w ogóle zarejestrowanych wynosił 57,3%). Pracodawcy zgłaszający oferty pracy chętniej zatrudniali mężczyzn wskazując przede wszystkim na ich większą dyspozycyjność. Ponadto zgłaszane oferty pracy były w większości skierowane do osób posiadających wykształcenie zasadnicze zawodowe, średnie techniczne lub wyższe techniczne, a tego typu szkoły i uczelnie są częściej wybierane przez mężczyzn. Według stanu w końcu grudnia ubiegłego roku w porównaniu z analogicznym okresem 2010 i 2011 roku największy wzrost odnotowano wśród osób rejestrujących się z terenów wiejskich oraz wśród osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy.

Tabela 9 Bezrobotni w Mieście i Gminie Dolsk na 30.10.2013 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Stan w dniu 31.10.2013r.		Wzrost/Spadek do poprzedniego m-ca (liczbowo)	
	Ogółem	w tym kobiety	Ogółem	w tym kobiety
I. Liczba bezrobotnych ogółem:	209	111	0	-3
<i>w tym:</i>				
1. Z prawem do zasiłku	30	11	1	-1
2. Zwolnieni z przyczyn zakładu pracy	11	4	1	0
3. Dotychczas nie pracujący	40	26	-2	-5

WYSZCZEGÓLNIENIE	Stan w dniu 31.10.2013r.		Wzrost/Spadek do poprzedniego m-ca (liczbowo)	
II. Bezrobotni zarejestrowani w miesiącu:	38	19	13	9
III. Bezrobotni wyrejestrowani w miesiącu:	38	22	9	4
<i>w tym z powodu:</i>				
1. Podjęcia pracy (subsydiowanej i niesubsydiowanej)	27	17	8	5
2. Rozpoczęcia szkolenia	0	0	-2	0
3. Rozpoczęcia stażu	2	0	1	-1
4. Rozpoczęcia przygotowania zawodowego dorosłych	0	0	0	0
5. Rozpoczęcia pracy społecznie użytecznej	0	0	0	0
6. Podjęcia pracy w ramach refundacji kosztów doposażenia lub wyposażenia stanowiska pracy	0	0	0	0
7. Podjęcia pracy w ramach prac interwencyjnych	0	0	0	0
8. Otrzymania środków na podjęcie działalności gospodarczej	1	0	1	0
w tym osoby do 25 roku życia:	0	0	0	0
IV. Liczba ofert pracy zgłoszonych w miesiącu:	4	X	-5	X
V. Liczba osób, które nabyły dodatek aktywizacyjny:	0	0	-2	-2
VI. Liczba osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy:				
1. Do 25 roku życia	61	25	4	-2
2. Długotrwale bezrobotne	86	58	3	4
3. Kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka	X	25	X	-2
4. Powyżej 50 roku życia	36	12	1	-1
5. Bez kwalifikacji zawodowych	61	34	1	-4
6. Bez doświadczenia zawodowego	47	30	-3	-7
7. Bez wykształcenia średniego	123	57	2	0
8. Samotnie wychowujące co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia	17	16	0	-1
9. Które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia	2	1	-1	0
10. Niepełnosprawni	6	5	-2	0
11. Po zakończeniu realizacji kontraktu socjalnego	0	0	0	0
VII. Osoby w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki	26	13	8	2

Pomoc społeczna

Na terenie gminy Dolsk pomoc społeczną realizuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Dolsku. Celem działania ośrodka jest realizacja polityki społecznej państwa zmierzająca do umożliwienia osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, jak również działania profilaktyczne mające na celu zapobieganie powstawaniu sytuacji będących zagrożeniem potrzeb bytowych odpowiadających godności człowieka.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Dolsku obejmuje pomocą rodziny, którym przysługiwało prawo do świadczeń z pomocy społecznej, zgodnie z art. 8. ust. 1 Ustawy o pomocy społecznej, których dochód nie przekraczał: na osobę samotnie gospodarującą - 477,00 zł, na osobę w rodzinie - 351,00 zł.

przy jednoczesnym wystąpieniu co najmniej jednej z okoliczności wymienionych w art.7 Ustawy o pomocy społecznej, takich jak przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 10 Powody / wartości przyznania pomocy przez OPS w Dolsku w latach 2010-2012

Wartość przyznania pomocy	2010	2011	2012
Liczba rodzin pobierających świadczenia rodzinne	433	426	410
Wartość wypłaconych zasiłków rodzinnych w PLN	9936	8959	8042
Wartość wypłaconych zasiłków z tytułu wychowania dziecka w rodzinie wielodzietnej	2089	1805	1630
Wartość świadczeń pielęgnacyjnych	164	344	513
Wartość świadczeń opiekuńczych	1481	1813	1823
Powody przyznania pomocy			
Ubóstwo	31	82	96
Bezdomność	1	1	2
Potrzeba ochrony macierzyństwa	82	62	56
Bezrobocie	74	66	68
Niepełnosprawność	70	64	58
Długotrwała lub ciężka choroba	51	37	52
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	32	14	13
Alkoholizm	20	13	11
Narkomania	0	0	0
Przemoc w rodzinie	1	0	1
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	2	2	1
Zdarzenie losowe	1	1	1
Sieroctwo	0	0	0

Źródło: Sprawozdania Ośrodka Pomocy Społecznej w Dolsku za lata 2010 – 2012.

Z powyższej tabeli można wnioskować, że liczba rodzin pobierających świadczenia rodzinne z roku na rok maleje. Spada również wartość bezwzględna wypłaconych corocznie zasiłków rodzinnych. Rosną za to ilości wypłaconych zasiłków pielęgnacyjnych i opiekuńczych. Zmieniają się rok rocznie ilości osób w kategoriach powodów dla których została udzielona pomoc społeczna. Zdecydowanie rośnie liczba rodzin objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa, natomiast maleje z tytułu niepełnosprawności i potrzeby ochrony macierzyństwa.

2.5.3. Bezpieczeństwo publiczne

Gmina Dolsk podlega bezpośrednio pod obszar funkcjonowania Powiatowej Komendy Policji w Śremie. Analizując dane udostępnione przez KPP w perspektywie lat 2009 – 2012 należy mówić o znaczącym spadku liczby popełnianych przestępstw na terenie Miasta i Gminy Dolsk w roku 2012 w stosunku do trzech poprzedzających lat.

Tabela 11 Przeszypstwa stwierdzone na terenie gminy Dolsk w latach 2009 -2012

Lp.	Kategoria przestępstw	2009r.	2010r.	2011r.	2012r.
1	Liczba przestępstw – ogółem	21	34	37	20
2	Uszkodzenie ciała	1	2	1	1
3	Uszkodzenie mienia	1	2	1	1
4	Kradzieże rzeczy	3	13	12	5
5	Kradzieże z włamaniem	6	2	5	3
6	Bójka , pobicie	0	1	2	0
7	Rozbój	1	1	1	0
8	Narkotykowe	0	1	1	0
9	Pozostałe	9	12	14	10

Źródło: Dane Komendy Powiatowej Policji w Śremie.

Tabela 12 Wykrywalność przestępstw na terenie działania Komendy Powiatowej Policji w Śremie w latach 2009 -2012

Lp.	Stwierdzone przestępstwa	2009r.	2010r.	2011r.	2012r.
1	Ogółem	69,8	67,6	70,3	78,2
2	Kradzież rozbójnicza, rozbój	91,7	92,3	96,7	97,1
3	Bójka , pobicie	96,3	100	100	100
4	Kradzieże z włamaniem	66,4	64,9	65,2	67,8
5	Kradzież	65,5	63,7	63,3	83,3
6	w tym kradzież samochodu	50,0	54,5	63,6	64,2
7	Uszkodzenia mienia	51,8	54,3	54,8	59,3
8	Uszczerbek na zdrowiu	100	100	100	100

Źródło: Dane Komendy Powiatowej Policji w Śremie.

Na terenie Gminy Dolsk najczęściej przestępstw na przestrzeni lat 2009 – 2012 dotyczyło przestępstw drogowych (w tabeli pozostałe) i kradzieży. Pozostałe dane nie przedstawione w tabelach świadczą o wzroście przestępczości w gminie Dolsk w okresach od października do kwietnia każdego roku.

2.5.4. Ochrona zdrowia

Zadania w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej na terenie Miasta i Gminy Dolsk realizowane są przez lekarzy rodzinnych posiadających umowy z NFZ. W mieście Dolsk dostępne są dwie apteki. Pozostałe usługi medyczne w tym lekarzy specjalistów, ambulatorium medycznego, szpitalnictwa realizowane są najbliższej w Śremie przez przychodnie specjalistyczne i Powiatowy Szpital w Śremie.

2.5.5. Oświata i wychowanie

Na terenie gminy Dolsk istnieje bardzo dobrze rozwinięta sieć szkolnictwa, oferująca edukację na wysokim poziomie. Poniższa tabela przedstawia wykaz szkół wraz z liczbą uczniów w poszczególnej placówce oświatowej w roku szkolnym 2012/2013.

Tabela 13 Placówki oświatowe na terenie Miasta i Gminy Dolsk

L.p.	Nazwa szkoły	Liczba uczniów
1.	Szkoła Podstawowa im. Janusza Kusocińskiego w Dolsku z filią w Małachowie	247
2.	Szkoła Podstawowa w Masłowie	91
3.	Gimnazjum im. Powstańców Wielkopolskich w Dolsku	201
4.	Przedszkole Samorządowe „Stokrotki” w Dolsku oraz filie w Ostrowiecznie, Małachowo, Mszczuczynie i Wieszczuczynie	209

W ostatnich latach widać wyraźny wzrost zapotrzebowania mieszkańców gminy na opiekę przedszkolną. Poza tym od wielu lat pozostałe wskaźniki nie ulegają zmianom.

Tabela 14 Oświata w Gminie Dolsk w latach 2009 – 2013 - statystyka

EDUKACJA	2009/2010	2010/2011	2011/2012
Żłobki ogółem	-----	-----	-----
Dzieci przebywające w żłobkach w ciągu roku	-----	-----	-----
Placówki wychowania przedszkolnego	2	2	1
w tym przedszkola	2	2	1
Miejsca w przedszkolach	167	167	167
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	162	176	189
w tym w przedszkolach	162	176	189
Szkoły podstawowe	3	3	3
Uczniowie szkół podstawowych	379	370	369
Szkoły gimnazjalne	1	1	1
Uczniowie szkół gimnazjalnych	240	228	205
Uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów w szkołach ^a			
podstawowych	11	10	10
gimnazjalnych	7	7	6
Komputery z dostępem do Internetu przeznaczone do użytku uczniów w szkołach ^a			
podstawowych	34	37	37
gimnazjalnych	34	34	35

Źródło: Opracowano na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Poznaniu.

^a dla dzieci i młodzieży

2.5.6. Formy zorganizowania społeczeństwa

Gminę Dolsk cechuje duża aktywność sektora organizacji pozarządowych. Sposoby pracy, doświadczenie, oraz szeroki zakres działalności pozwalają realizować wiele przedsięwzięć na rzecz lokalnej wspólnoty. Stanowią one ważny element łączący obywateli z władzą samorządową.

Urząd Miasta i Gminy Dolsk darzy wsparciem organizacje pozarządowe. Stanowią one duży zasób wiedzy służącej mieszkańcom.

Co roku przeprowadzane są konsultacje w sprawie projektu programu współpracy Gminy Dolsk z organizacjami pozarządowymi na nadchodzący rok. Tym samym wypełniane są nie tylko obowiązki prawne, ale także zapewniona jest przejrzystość i jawność działania organów publicznych.

Poniżej przedstawiony jest spis organizacji pozarządowych (NGO) działających na terenie gminy Dolsk:

- Stowarzyszenie na rzecz Wspierania Aktywności Lokalnej w Gminie Dolsk –DLK 2020
- Ochotnicza Straż Pożarna w Dolsku
- Ludowy Klub Sportowy Zawisza Dolsk
- Bractwo Kurkowe w Dolsku
- Uczniowski Klub Sportowy „Kusy”
- OSP Masłowo, OSP Małachowo, OSP Lubiatowo, OSP Drzonek, OSP Mszczyczyn, OSP Błazejewo

Organizacje pozarządowe mające swoje siedziby na terenie gminy wspierane są funkcjonowaniem NGO, których siedziby wprawdzie nie są zarejestrowane na terenie gminy, ale ich społeczne a nawet gospodarcze znaczenie jest nie do przecenienia.

2.6. WALORY KULTUROWE

2.6.1. Obiekty architektury i budownictwa

Niektóre obiekty na obszarze miasta Dolsk mają wartość historyczno-kulturowo-społeczną. Dlatego też zostały one objęte ochroną konserwatorską i wpisane do rejestru zabytków (na podstawie przepisów o ochronie zabytków - ustawa z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami - Dz. U. z 2003 r. Nr 162, poz. 1568 ze zm.). Gmina Dolsk prowadzi gminną ewidencję zabytków.

Obiekty zabytkowe ujęte w spisie zabytków architektury i budownictwa. W spisie dla gminy Dolsk ujęto 241 obiektów i zespołów obiektów o cechach zabytkowych w tym 126 to zabytki miasta Dolska). Są wśród nich:

- układ urbanistyczny miasta Dolska, XIV-XIX w.
- zespoły dworskie: Błazejewo, Lubiatówko, Małachowo, Ostrowieczko, Pinka, Pokrzywnica, Rusocin, Trąbinek,
- dwory: Kotowo, zespoły dworsko - folwarczne: Brzeźnica, Mełpin, Międzychód, Mszczyczyn,
- zespół folwarczny: Drzonek, Nowieczek,
- kościoły: Błazejewo, Dolsk (3), Wieszczyżyn,
- szkoły: Błazejewo, Dolsk, Drzonek, Lubiatowo, Małachowo, Masłowo, Mełpin, Międzychód, Mszczyczyn, Ostrowieczno, Rusocin,
- zespół leśniczówki: Brzeźnica,
- obiekt cmentarza grzebalnego: Wieszczyżyn.

Tabela 15 Wykaz zabytków Miasta i Gminy Dolsk (wg rejestru zabytków)

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Opis, adres
1.	Błazejewo	kościół filialny św. Jakuba	drew., 1676 r., gruntownie restaur. 1778 r., remont po 1945 r.
2.	Brzeźnica	park	XVIII/XIX w.
3.	Dolsk	dom	Rynek 23, mur., 2 poł. XVIII w. restaur. 1818r.
4.	Dolsk	dwór	Śremskie Przedmieście 23
5.	Dolsk	kościół św. Michała, dzwonnica i ogrodzenie	mur. 1460-1474; dzwonnica i ogr. 2 poł. XVIII w.
6.	Dolsk	kościół św. Wawrzyńca	mur. 1685, grunt. remont. 1818 i 1901 r.
7.	Dolsk	kościół filialny Św. Ducha	drewn. 1618, dobud. kruchty szach. XVIII w.
8.	Dolsk	oficyna wsch. dworu biskupiego	ob. szkoła podstawowa w Dolsku, mur., 1760, przebud. (gł. wnętrza)
9.	Dolsk	plebania, oficyna	Parafia Św. Michała
10.	Dolsk (Podrzekta)	park	k. XIX w.
11.	Lubiatowo	grodzisko	grodzisko wklęsłe
12.	Lubiatówko	dwór, spichlerz, park	1 ćw. XIX w.; mur., k. XVIII w.; XIX/XX
13.	Masłowo	cmentarzysko ciałopalne	
14.	Melpin	dwór, park	mur., po poł. XIX w., przebud. 1918; park - k. XIX w.
15.	Międzychód	park	XVIII/XIX w.
16.	Mszczyszyn	park (2)	k. XIX w.
17.	Ostrowieczko	dwór i park	1 poł. XIX w.; park XVIII/XIX w.
18.	Ostrowieczno	grodzisko kultury łużyckiej	
19.	Rusocin	oficyna dworska, park	k. XVIII w., park k. XIX w.
20.	Trąbinek	park	2 poł. XIX w.
21.	Wieszczyszyn	kościół pw. św. Rocha	mur. 1908 r.
22.	Wieszczyszyn	park	2 poł. XIX w.

2.6.2. Instytucje kultury i sportu, współpraca międzygminna.

Życie kulturalne gminy Dolsk skupia się głównie wokół biblioteki publicznej, która wypełnia rolę organizatora życia kulturalnego w mieście i gminie Dolsk. Na poziomie sołectw, rolę taką wypełniają świetlice wiejskie. Natomiast organizacją sportu i rekreacji mieszkańców gminy i jej gości, zwłaszcza w sezonie letnim zajmuje Miejsko - Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Dolsku.

Gmina Dolsk dla realizacji niektórych zadań ustawowych nawiązała i utrzymuje współpracę z innymi gminami w ramach porozumień, stowarzyszeń bądź związków. Współpraca międzygminna realizowana jest poprzez przynależność do:

- Wielkopolskiego Ośrodka Kształcenia i Studiów Samorządowych w Poznaniu - stowarzyszenia, które zajmuje się szkoleniem kadr pracowniczych jednostek organizacyjnych gminy oraz realizacją procesu informatyzacji administracji samorządowej.
- Unii Gospodarczej Regionu Śremskiego – stowarzyszenia gmin i powiatu śremskiego realizującego działania w zakresie promocji gmin oraz rozwoju małej przedsiębiorczości.

- Związku Miast Polskich - związku będącego organizacją reprezentującą na arenie ogólnopolskiej o samorządy lokalne, szczególnie w sytuacji, kiedy konieczne jest zajęcie stanowiska w konkretnych sytuacjach.
- Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej – związku będącego ogólnokrajowym reprezentantem gmin.
- „Wielkopolska Gościnną” – 11 gmin współpracuje w zakresie rekreacji i turystyki.
- Porozumienie w sprawie powierzenia gminie Śrem zadania związanego z prowadzeniem schroniska dla bezdomnych zwierząt i ochroną przed bezdomnymi zwierzętami, polegającego na rozbudowie i eksploatacji międzygminnego schroniska dla bezdomnych zwierząt w Gaju.
- Porozumienie w sprawie odprowadzania ścieków do Śremu.
- Centrum Zagospodarowania Odpadów „SELEKT” z siedzibą w Czempiniu – jego celem jest wspólne prowadzenie gospodarki odpadami komunalnymi.

2.7. WALORY PRZYRODNICZE I KRAJOBRAZOWE

2.7.1. Warunki klimatyczne

Według regionalizacji klimatycznej W. Okołowicza gmina Dolsk leży w obrębie regionu śląsko-wielkopolskiego, reprezentującego obszar przewagi wpływów oceanicznych. Amplitudy temperatur są mniejsze niż w Polsce, wiosna wczesna i ciepła, długie lato, zima łagodna i krótka z nietrwałą pokrywą śnieżną (ca 58 dni). Długość okresu wegetacyjnego wynosi 220 dni. Średnia miesięczna temperatura powietrza wynosi od 8,0 do 8,2 C, średnia najcieplejszego miesiąca (lipca) od 17 C do 18,1 C, a średnia temperatura stycznia od (-3) do (-2,8) C.

Wilgotność względna powietrza kształtuje się podobnie jak na obszarze całego kraju. Wartości najwyższe notuje się w okresie od października do stycznia (84-88%), minimum przypada na czerwiec i lipiec (72-74%). Jeśli chodzi o zachmurzenie, to najwyższe wartości notuje się również w okresie jesienno – zimowym, a najniższe we wrześniu i czerwcu. Opady kształtują się nieco poniżej średniej krajowej. Maksimum przypada w maju i sierpniu, a najniższe sumy przypadają na miesiące zimowe (styczeń). Roczna suma opadów wynosi ca 550 mm¹¹.

2.7.6. Prawne formy ochrony przyrody

Ochrona przyrody obecnie realizowana jest na podstawie ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (tj. Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220, z późn. zm.). Ochrona przyrody, w jej rozumieniu polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody. Realizuje się to między innymi poprzez wprowadzanie różnych form ochrony.

¹¹ Opracowano na podstawie Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Dolsk z perspektywą do 2016 roku.

Na terenie gminy Dolsk są to: rezerwat florystyczny „Miranowo” o pow.4,78 ha utworzony w 1971 r. w celu ochrony wapniolubnej roślinności łąkowo - bagiennej. Status pomników przyrody posiada 56 obiektów, w tym 20 utworzonych na podstawie uchwały Rady Miasta i Gminy (według GUS 2009). Od południa i zachodu gmina Dolsk graniczy z Krzywińsko – Osieckim Obszarem Chronionego Krajobrazu wraz z zadrzewieniami gen. D. Chłapowskiego i kompleksem leśnym Osieczna –Góra. Około 3,5 km od granic zachodnich znajduje się Park Krajobrazowy im. gen. D. Chłapowskiego, a w odległości około 5,5 km na północ, w dolinie Warty – Rogaliński Park Krajobrazowy. Dolinę Warty objęto również ochroną prawną jako obszary Natura 2000: „OstojaRogalińska” (PLB300017), „Rogalińska Dolina Warty” (PLH300012).

2.8. WIELKOŚĆ I STRUKTURA BUDŻETU GMINY DOLSK

2.8.1. Polityka finansowa Gminy Dolsk

Finanse gminy są integralną częścią publicznego systemu finansowego, obejmującego procesy związane z gromadzeniem środków publicznych oraz z ich rozdysponowaniem. Gospodarka finansowa gminy Dolsk oparta jest na corocznie opracowywanym i uchwalanym przez Radę Miasta i Gminy budżecie zawierającym zestawienie prognozowanych dochodów, planowanych wydatków oraz przychodów i rozchodów. Przygotowanie i opracowanie budżetu odbywa się zgodnie z określonymi przepisami gminnymi – przede wszystkim uchwałami Rady Miasta i Gminy w sprawie uchwalenia budżetu gminy. Podstawowym aktem prawnym określającym zasady opracowania budżetu, jego uchwalanie oraz wykonywanie jest ustawa o finansach publicznych¹².

Tabela 16 Kształtowanie się wyników finansowych samorządu w latach 2010-2012 [w zł]

Rok	2010	11/10 (%)	2011	12/11 (%)	2012	13/12(%)	2013 ¹³
Dochody ogółem (zł)	14.723.379	117,39	17.285.047	103,29	17.854.158	92,37	16.492.207
Wydatki ogółem	17.824.070	124,20	22.138.904	67,92	15.038.086	104,01	15.642.207
Wynik finansowy	3.100.691		-4.853.857		2.816.072		850.000
Wynik finansowy (%)	-21,05		-28,08		15,70		5,10

Źródło: Opracowano na podstawie sprawozdań burmistrza Miasta i Gminy Dolsk z wykonania budżetów na lata 2010-2013.

Wynik różnicy między dochodami ogółem budżetu JST a wydatkami ogółem JST stanowi odpowiednio *nadwyżkę*¹⁴ *budżetu* (gdy różnica jest wartością dodatnią) lub *deficyt budżetu* (gdy różnica jest wartością ujemną). Z kolei wynik różnicy między dochodami bieżącymi budżetu i wydatkami bieżącymi jest tzw. wynikiem operacyjnym. Wynik ten może przyjąć wartość dodatnią

¹² Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. 2009 nr 157 poz. 1240).

¹³ wg planowanego budżetu na 2013

¹⁴ Art. 217 ust. 1 nowej ufp.

lub ujemną. W przypadku gdy wynik ten ma wartość dodatnią, wówczas mówimy o *nadwyżce operacyjnej*.

Pożądana nadwyżka operacyjna, jest bardzo ważnym aspektem wieloletniego planowania finansowego, bowiem jest to istotny element średniej przy obliczaniu indywidualnego dla gminy i dopuszczalnego od 2014 r. progu zadłużenia, czyli determinuje potrzeby pożyczkowe gminy.

Tabela 17 Dochody własne gminy jako procent dochodu gminy ogółem w latach 2010 -2013

Rok	2010	2011	2012	2013 ¹⁵
Procent (%)	43	49	37	40

Źródło: Opracowano na podstawie sprawozdań burmistrza Miasta i Gminy Dolsk z wykonania budżetów na lata 2010-2013.

Dochody własne gminy od lat kształtują się na podobnym poziomie w stosunku do całego budżetu. Decyduje w tym względzie udział gminy w podatku dochodowym a ten zależny jest od stanu gospodarki w skali mikro i trendów ogólnoswiatowych.

2.8.2. Struktura dochodów Gminy Dolsk

Tabela 18 Struktura dochodów Gminy Dolsk w % do dochodów ogółem

Wyszczególnienie	2009	2010	2011
Dochody ogółem	100,0	100,0	100,0
Rolnictwo i łowiectwo	3,0	3,1	6,3
Transport i łączność	0,3	4,1	9,9
Gospodarka mieszkaniowa	1,8	1,9	4,1
Administracja publiczna	0,9	0,9	0,9
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	0,0	0,0	x
Różne rozliczenia	41,9	39,9	35,5
Oświata i wychowanie	1,3	1,3	1,1
Pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społ.	14,0	14,7	12,4
Edukacyjna opieka wychowawcza	0,4	0,4	0,3
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	0,0	0,6	0,2
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	x	1,8	x
Kultura fizyczna ^a	5,6	0,6	0,5
Dochody od osób prawnych i od osób fizycznych	30,7	30,4	28,7
Pozostałe	0,1	0,3	0,1

^a Do 2010 r. nazwa działu brzmiała „Kultura fizyczna i sport, Opracowano na podstawie danych GUS wydanie 2012 rok

¹⁵ wg planowanego budżetu na 2013

Na przestrzeni analizowanych trzech lat widać wyraźnie wzrost dochodu gminy Dolsk z tytułu rolnictwa i łowiectwa, transport i łączność i gospodarki mieszkaniowej. Natomiast dochody od osób prawnych i od osób fizycznych systematycznie spadają.

2.8.3. Struktura wydatków Gminy Dolsk

Tabela 19 Struktura wydatków gminy Dolsk w % do dochodów ogółem

Wyszczególnienie	2009	2010	2011
Dochody ogółem	100,0	100,0	100,0
Rolnictwo i łowiectwo	4,7	14,7	22,2
Transport i łączność	14,6	11,5	17,1
Gospodarka mieszkaniowa	0,2	0,3	0,3
Administracja publiczna	13,6	11,2	10,3
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	0,5	0,7	0,5
Różne rozliczenia	x	x	x
Oświata i wychowanie	31,2	31,2	26,4
Pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społ.	14,8	14,7	11,8
Edukacyjna opieka wychowawcza	0,3	0,3	0,2
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	3,6	3,1	2,8
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	3,3	5,8	1,9
Kultura fizyczna ^a	11,4	3,6	3,6
Działalność usługowa	0,4	0,5	0,3
Ochrona zdrowia	0,5	0,5	0,4
Pozostałe	0,9	2,0	2,2

^a Do 2010 r. nazwa działu brzmiała „Kultura fizyczna i sport, Opracowano na podstawie danych GUS wydanie 2012 rok

2.8.4. Działalność inwestycyjna

Realizacja konkretnych zadań inwestycyjnych przez gminę Dolsk odbywa się na podstawie określenia ważności projektów przy uwzględnieniu możliwości ich finansowania. Ważność inwestycji jest wymuszana przez oczekiwania społeczne, postęp cywilizacyjny, dekapitalizację i zużywanie się istniejącej infrastruktury, konieczność poprawy bezpieczeństwa, zmieniające się uwarunkowania prawne, wizję i strategię rozwoju oraz turystyczno - rolniczy charakter położenia gminy. W ostatnich latach największe nakłady przeznaczane były na sfery związane z poprawą infrastruktury technicznej gminy.

W strukturze wydatków gminy Dolsk środki finansowe przeznaczone na wydatki majątkowe inwestycyjne w ogólnej kwocie wydatków w kolejnych latach przejawiał tendencję zróżnicowaną i odpowiadał potrzebom określonym na dany rok budżetowy. Wraz z zadłużeniem gminy następuje

racjonalizacja wydatków w odniesieniu do sytuacji finansowej gminy i koniecznością dostosowania się oraz przygotowania do zrównoważonego budżetu. Po 2014 roku możliwości wydatkowania majątkowego ściśle będą powiązane z dochodami, a dokładniej z wypracowaną nadwyżką operacyjną.

Z analizy inwestycji wykonanych w roku 2010 - 2012 oraz wcześniejszych wynika, że gmina podejmuje szereg inicjatyw infrastrukturalnych poprawiających różne sfery funkcjonowania gminy. Przede wszystkim działania inwestycyjne skupiają się na zwiększeniu dostępu do sieci wodociągowych i kanalizacyjnych, rozbudowy i budowy bazy sportowo – rekreacyjnej, przebudowy i budowy elementów komunikacyjnych gminy (drogi i chodniki) i związanych z tym sieci, działań o charakterze promocyjnym (regionalny system informacji turystycznej), sieci szerokopasmowej z dostępem do Internetu oraz wielu zadań odpowiadającym potrzebom społecznym i zaakceptowanym przez Radę Miasta i Gminy Dolsk. Cechą charakterystyczną jest dbałość związana z obszarem wiejskim gminy Dolsk.

Kontynuacją polityki poprzednich lat jest realizowany budżet 2013 w szczególności dotyczący zadań inwestycyjnych o podobnym charakterze jak w latach poprzednich. Z projektu budżetu na 2013 rok, a w szczególności z wydatków inwestycyjnych wynika, że gmina realizuje duże projekty inwestycyjne, jak również odpowiada na bieżące potrzeby społeczności w zakresie infrastruktury wodno - kanalizacyjnej, mediów, sportu i rekreacji, poprawy urządzeń turystycznych oraz wspierania działań w zakresie oczyszczania ścieków w ramach oczyszczalni przydomowych.

W dalszym ciągu znaczną rolę w realizacji inwestycji stanowią środki na programy i projekty realizowane ze środków pochodzących z dotacji Unii Europejskiej.

3. ANKIETY POGLĄDOWE

Na potrzeby stworzenia *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Dolsk na lata 2014 – 2022* opracowano ankietę, skierowaną do liderów opinii publicznej, mieszkańców oraz wszystkich zainteresowanych rozwojem gminy. Celem ankiety było pozyskanie szczegółowych danych na temat obszaru gminy Dolsk. Przedmiotem sondażu była identyfikacja postaw i opinii mieszkańców na temat oceny jakości życia i wyzwań rozwojowych gminy. Dane uzyskane w ankiecie uzupełniają informacje otrzymane z instytucji odpowiedzialnych za poszczególne działania w gminie Dolsk.

Badania opinii mieszkańców gminy Dolsk były przeprowadzone w październiku 2013 r. przy okazji prowadzonej debaty strategicznej z udziałem lokalnych liderów i zaproszonych gości z terenu powiatu śremskiego reprezentujących instytucje publiczne. Ankieta składała się z 7 pytań, w tym również metryczki i miała formę pytań zamkniętych, jak i otwartych, w których respondenci oceniali poszczególne elementy rozwoju społeczno – gospodarczego gminy, oraz funkcjonowanie administracji samorządowej. W wypełnianiu ankiety uczestniczyło 45 osób, jednak rozkład liczby głosów w poszczególnych pytaniach był zróżnicowany, ponieważ nie wszyscy respondenci udzielali odpowiedzi na każde z postawionych w ankiecie pytań.

Pytania w ankiecie były tak sformułowane, aby dać odpowiedź na pytania: co stanowi problem dla mieszkańców i jak założyć długookresowy plan działania niezbędny dla realizacji zamierzeń rozwojowych gminy.

Wypowiedzi osób ankietowanych znalazły odzwierciedlenie w zbudowanej diagnozie dla potrzeb dokumentu Strategii oraz w tworzonych celach i kierunkach rozwoju gminy.

Ankietyzacja mieszkańców miasta i gminy Dolsk

Ocena warunków życia w gminie

W pierwszym pytaniu ocenie poddano warunki życia w gminie. Respondenci wskazywali na pięć najważniejszych problemów do rozwiązania na terenie gminy Dolsk.

Problemy które wskazywano najczęściej to w kolejności uzyskanego poparcia ankietowanych przede wszystkim:

budowa dróg dojazdowych do poszczególnych miejscowości, dalsza rozbudowa kanalizacji, budowa chodników i ciągów pieszo - jezdnych (rowerowych) wraz z oświetleniem, poprawa infrastruktury oświatowej (remonty), sieć gazownicza dla całej gminy, rekultywacja Jeziora Dolskiego Wielkiego.

Drugie pytanie dotyczyło wskazania konkretnego problemu / inwestycji /projektu, które winny być zrealizowane w pierwszej kolejności:

Najczęstsze wskazania kolejności uzyskanego poparcia ankietowanych dotyczyły: budowy - rozbudowa szkoły w Dolsku, oczyszczenia jeziora Dolskiego Wielkiego, remont budynku przedszkola w Dolsku, doprowadzenie Internetu szerokopasmowego do gminy, remont szkoły w Małachowie.

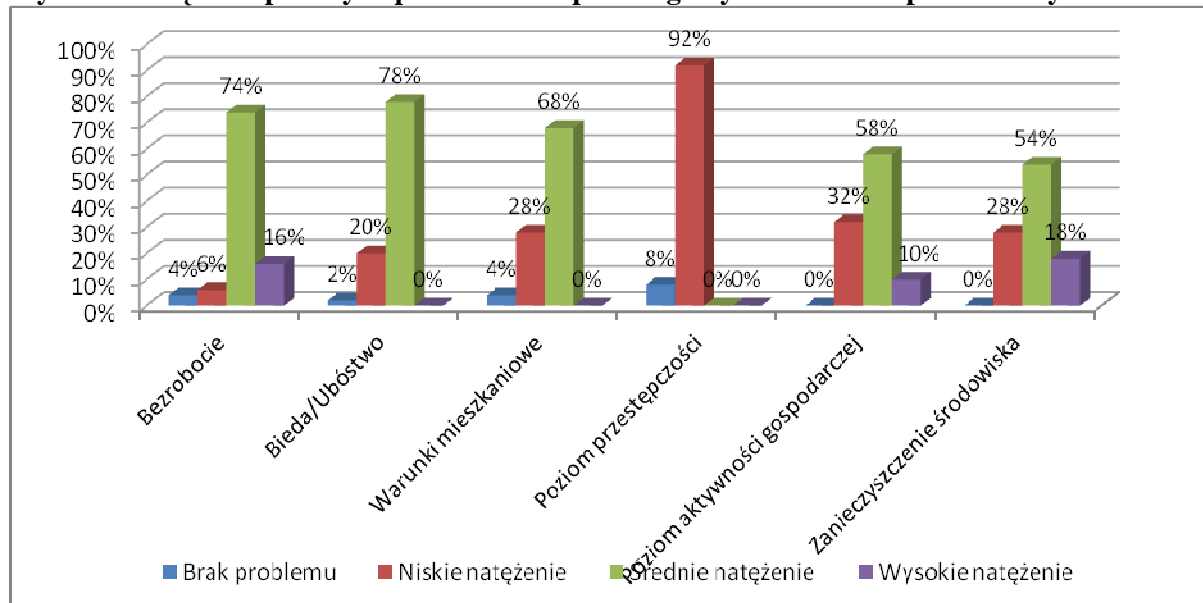
Kolejne pytanie miało rozstrzygać o wadze problemów w poszczególnych obszarach problemowych. Ustalono, że każdemu problemowi można było przypisać odpowiednią skalę ocen tj.

- brak problemu 0 pkt.
- niskie natężenie problemu 1 pkt.
- średnie natężenie problemu 2 pkt.
- wysokie natężenie problemu 3 pkt.

Ocenie poddano: **bezrobocie, biedę/ubóstwo, warunki mieszkaniowe, poziom przestępczości, poziom aktywności gospodarczej, zanieczyszczenie środowiska.**

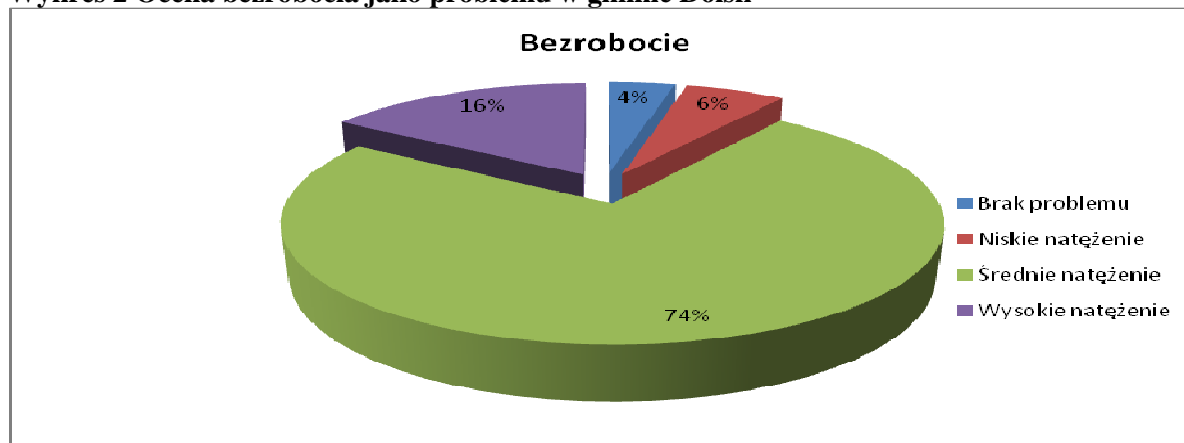
Wyniki badania ankietowego przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 1 Natężenie podanych problemów w poszczególnych obszarach problemowych

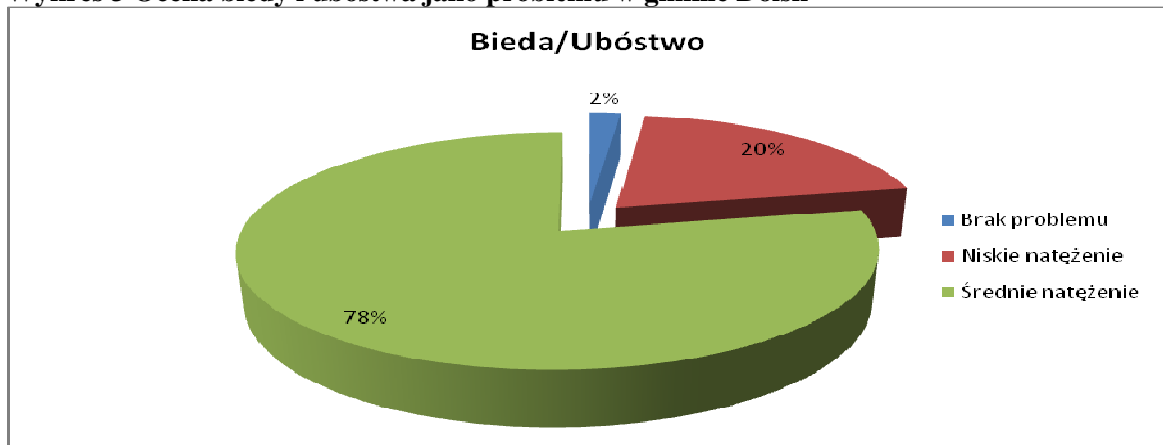

Interesującym jest fakt, że bezrobocie, które jest najmniejsze w powiecie śremskim jest nadal uważane przez ankietowanych za problem o średnim natężeniu, podobnie jak bieda i ubóstwo pomimo, że wskaźniki pomocy społecznej o tym nie świadczą. Stanowi to dowód na wysokie standardy jakie stawiają sobie mieszkańcy gminy w zakresie jakości życia. Średnie i wysokie natężenie problemu wskazano w obszarze zanieczyszczenia środowiska (72 % ankietowanych). Świadczy to o dużej świadomości ekologicznej mieszkańców gminy Dolsk.

Wykres 2 Ocena bezrobocia jako problemu w gminie Dolsk

Wykres 3 Ocena biedy i ubóstwa jako problemu w gminie Dolsk

Wykres 4 Ocena warunków mieszkaniowych jako problemu w gminie Dolsk

Mała ilość mieszkań komunalnych, socjalnych spowodowała na wskazanie warunków mieszkaniowych jako problemu o średnim natężeniu.

Wykres 5 Ocena poziomu przestępczości jako problemu w gminie Dolsk

Wykres 6 Ocena poziomu aktywności gospodarczej jako problemu w gminie Dolsk

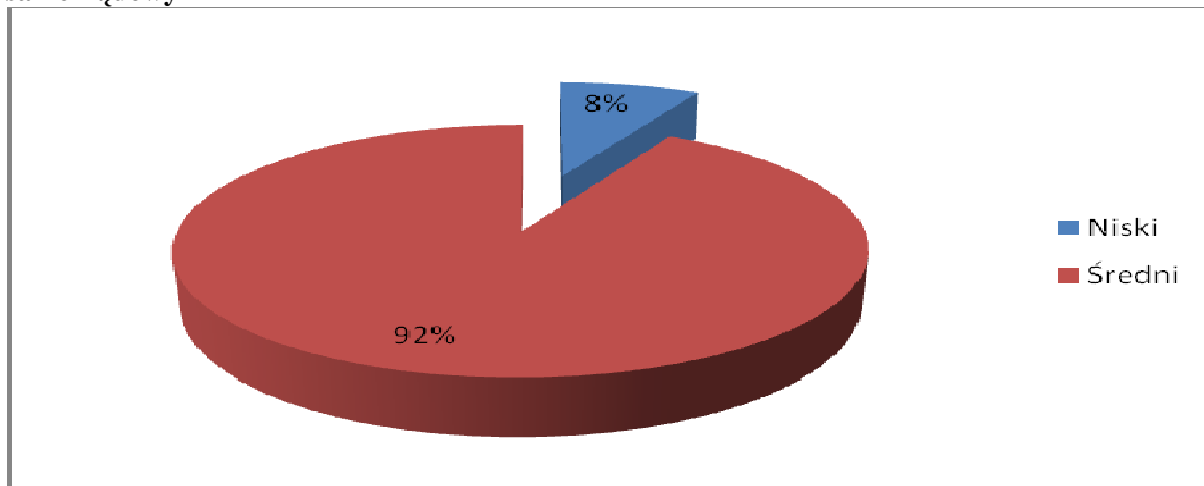
Wykres 7 Ocena zanieczyszczenia środowiska jako problemu w gminie Dolsk

Blisko 58 % ankietowanych wskazała na średni i wysoki stopień natężenie problemu w aktywności gospodarczej gminy. Sygnalizowałyby to potrzebę zwiększenia nakładów na tworzenie projektów wspierających nowe inwestycje gospodarcze na terenie gminy.

Kolejne pytanie skierowane do ankietowanych poddało ocenie poziom samoorganizacji społecznej i poziom współpracy między mieszkańcami a władzami samorządowymi. Dla określenia tego poziomu przyjęto trzy skale: niski, średni, wysoki.

Wykres 8 Ocena poziomu samoorganizacji i współpracy mieszkańców z władzami samorządowymi

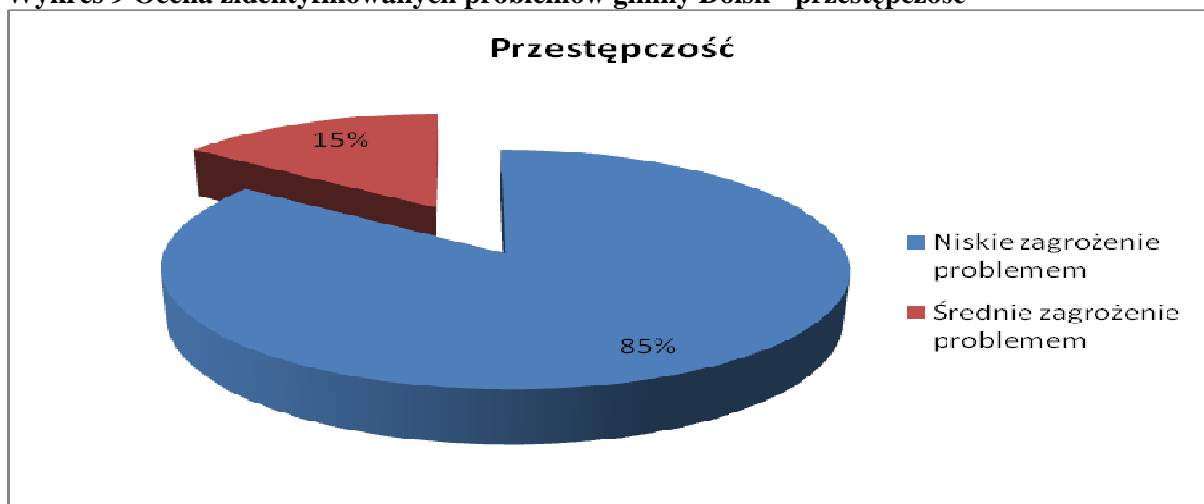

Wykres 8 wskazuje na umiarkowane zadowolenie mieszkańców gminy z samoorganizacji i współpracy z władzą samorządową.

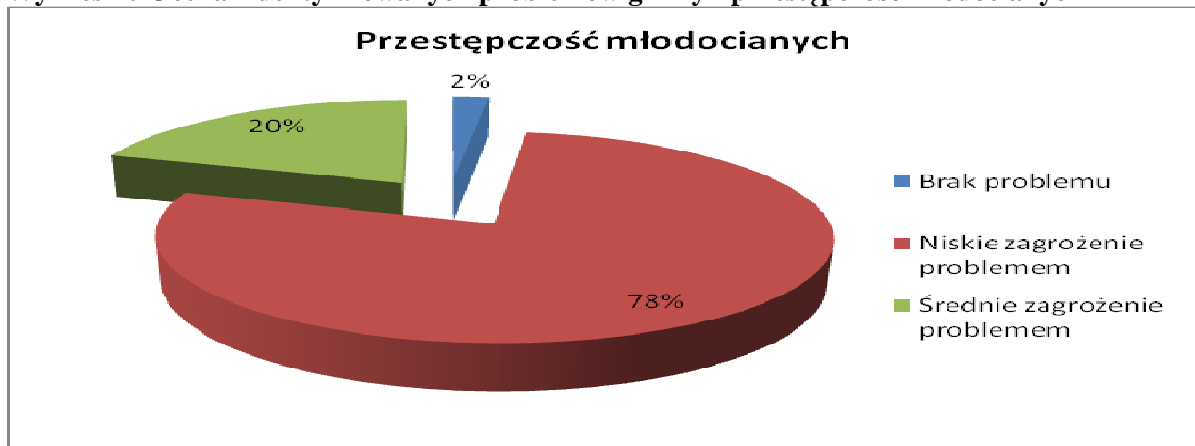
Kolejne pytanie skierowane do ankietowanych poddało ocenie konkretne zidentyfikowane problemy Gminy Dolsk w następującej skali:

- brak problemu
- niskie zagrożenie problemem.
- średnie zagrożenie problemem
- wysokie zagrożenie problemem

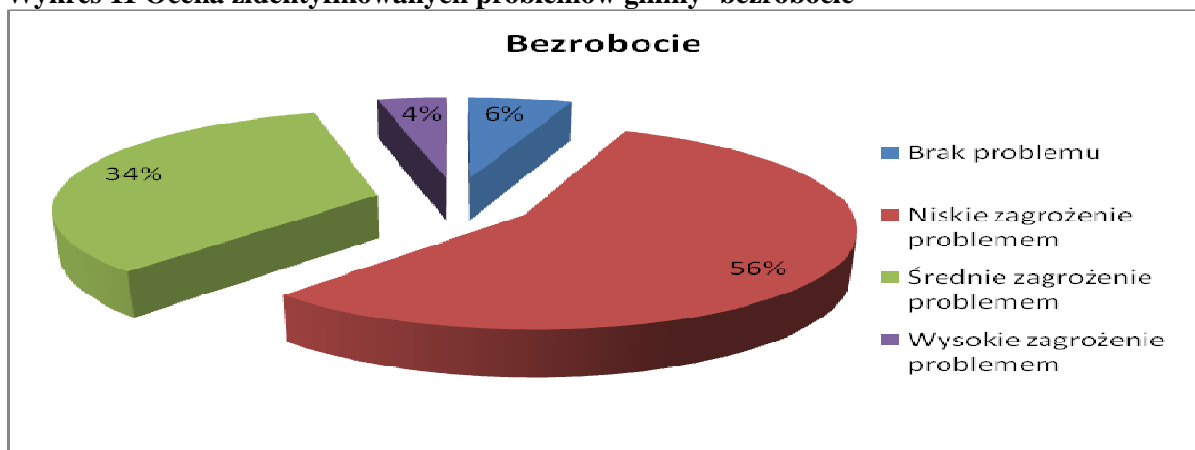
Wykres 9 Ocena zidentyfikowanych problemów gminy Dolsk - przestępczość

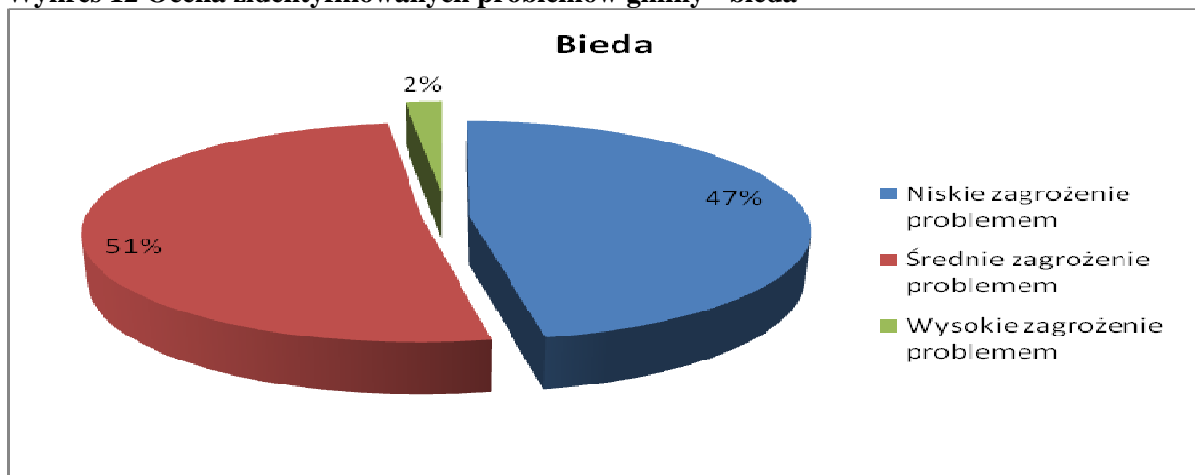
Wykres 10 Ocena zidentyfikowanych problemów gminy - przestępczość młodocianych

Wykres 11 Ocena zidentyfikowanych problemów gminy- bezrobocie

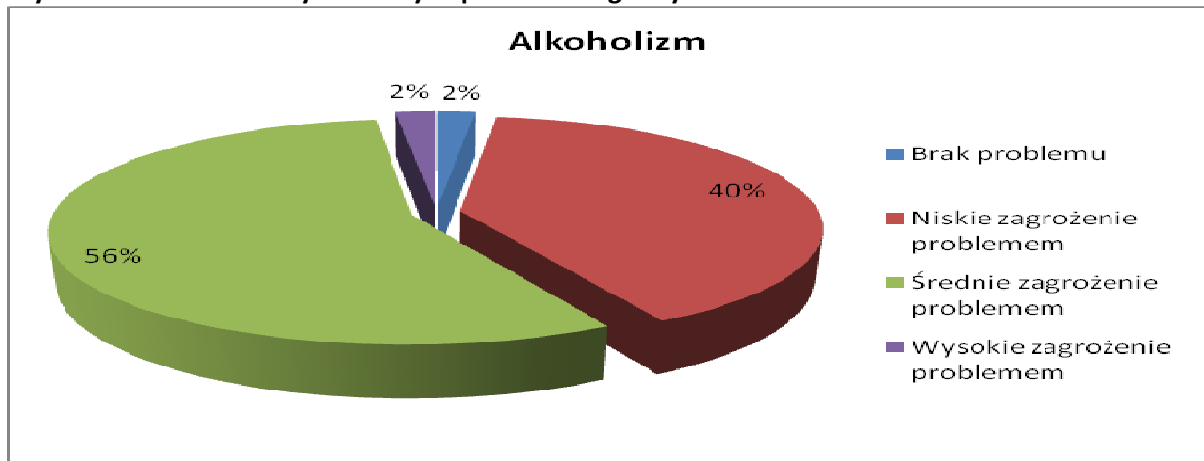

Wykres 12 Ocena zidentyfikowanych problemów gminy - bieda

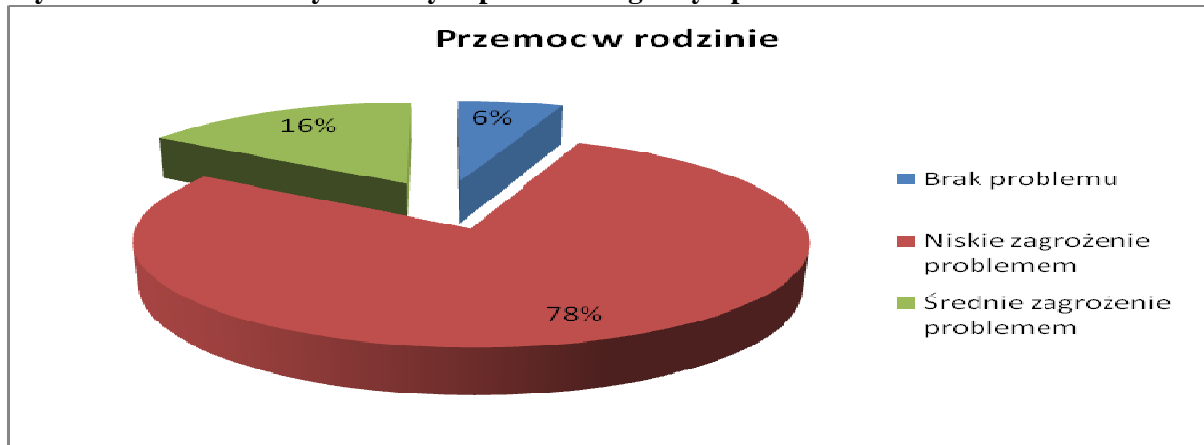

Kiedy w pytaniu sugerujemy ewentualne zagrożenie problemem myślimy o przestrzeni kilku najbliższych lat. Co ciekawe, że największe zagrożenie ankietowani widzą w biedzie i bezrobociu. Wbrew pozorom nie świadczy to ubożeniu społeczeństwa na terenie gminy Dolsk czy nagle rosnącym bezrobociu. Jest to zjawisko niepokoju przed utratą osiągniętego standardu i jakości życia.

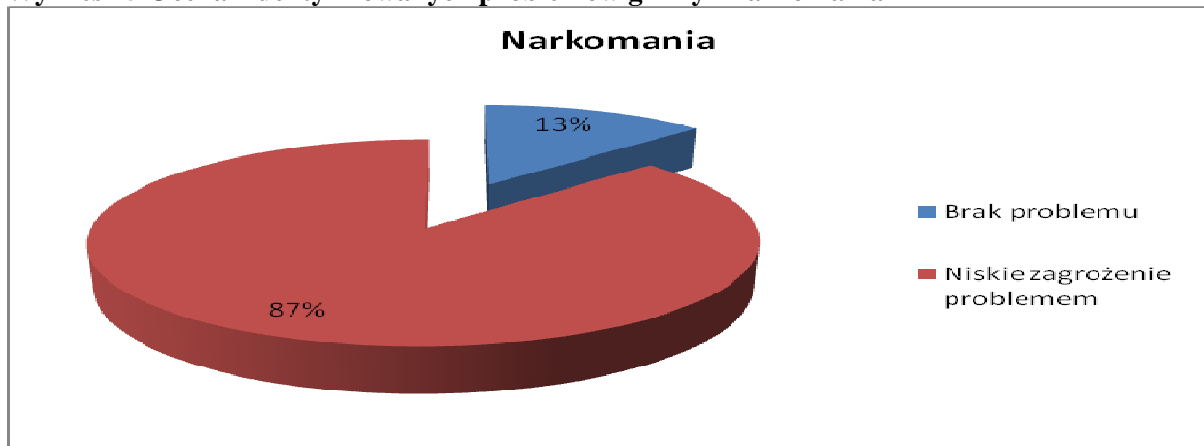
Wykres 13 Ocena zidentyfikowanych problemów gminy - alkoholizm

Wykres 14 Ocena zidentyfikowanych problemów gminy - przemoc w rodzinie

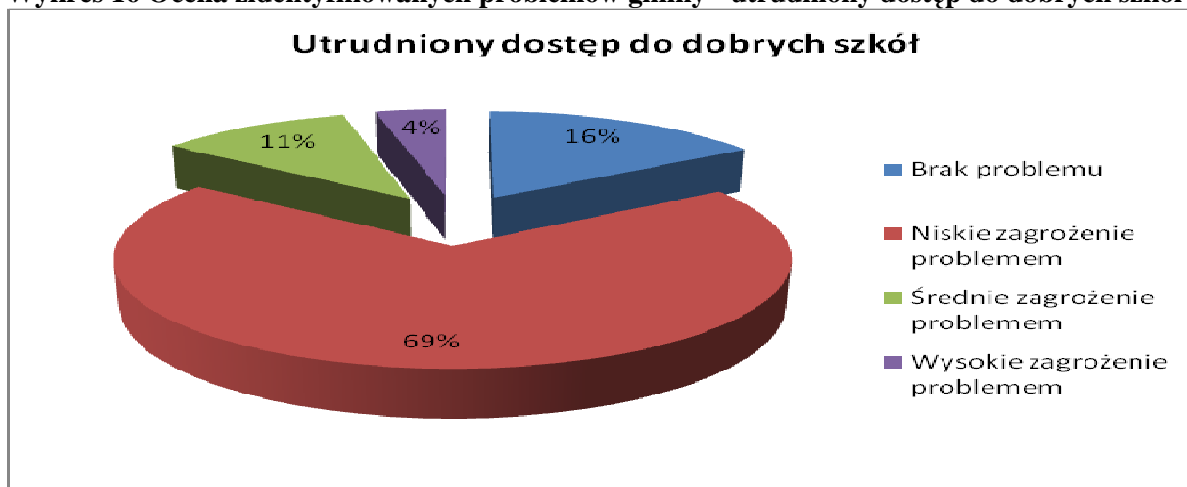

Wykres 15 Ocena zidentyfikowanych problemów gminy - narkomania

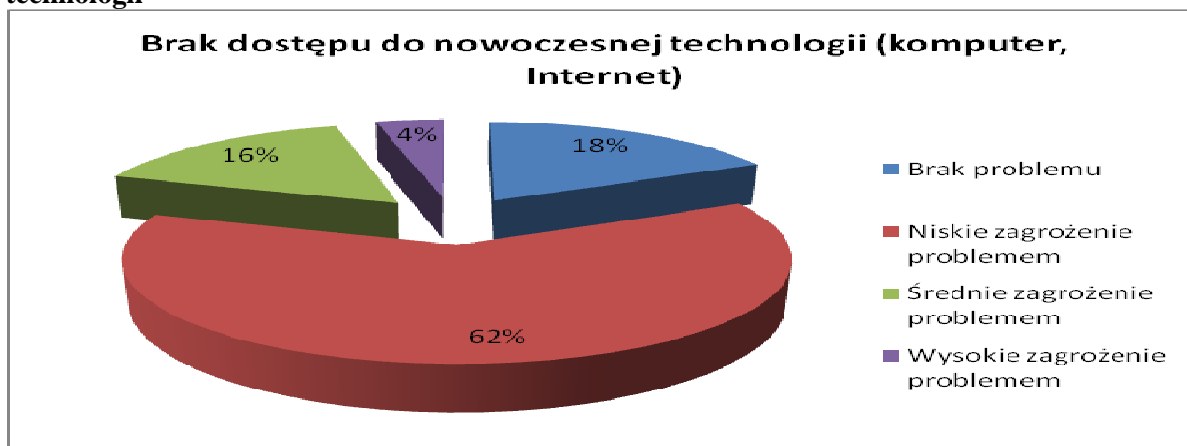

Wzrastające spożycie alkoholu jako zjawisko ogólnonarodowe spowodowało również swoje odbicie w ankietach przeprowadzonych wśród lokalnych liderów w Dolsku. 58% procent ankietowanych uznało zjawisko alkoholizmu jak potencjalnie średnie i wysokie zagrożenie dla gminy Dolsk.

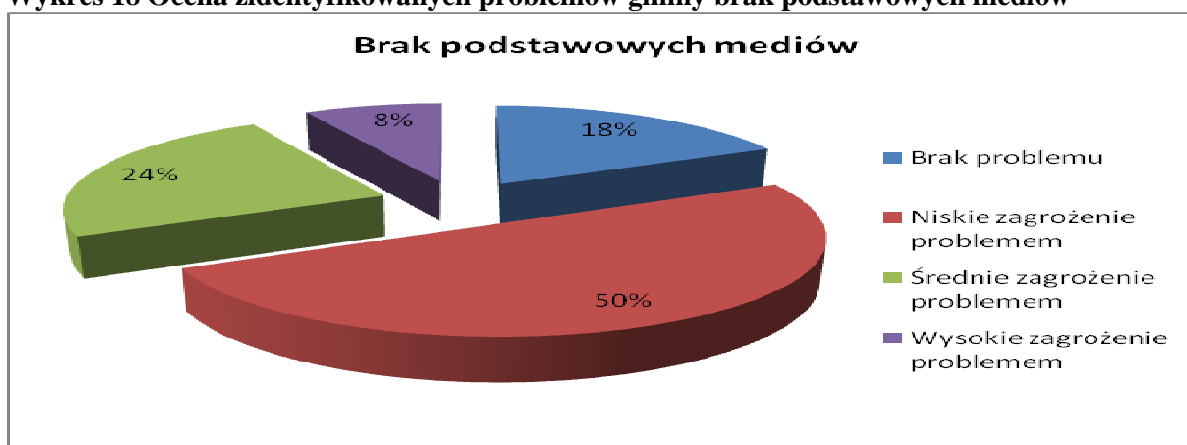
Wykres 16 Ocena zidentyfikowanych problemów gminy - utrudniony dostęp do dobrych szkół

Wykres 17 Ocena zidentyfikowanych problemów gminy brak dostępu do nowoczesnej technologii

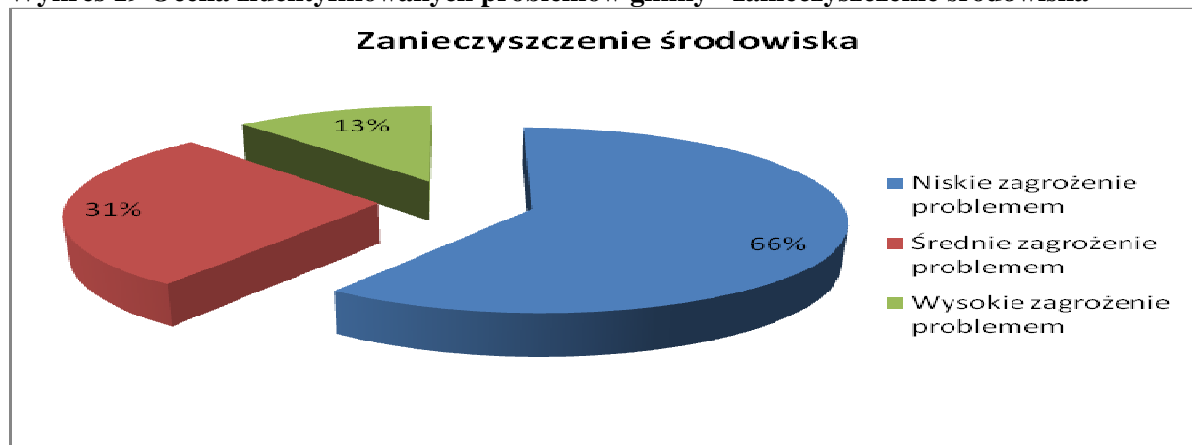

Wykres 18 Ocena zidentyfikowanych problemów gminy brak podstawowych mediów

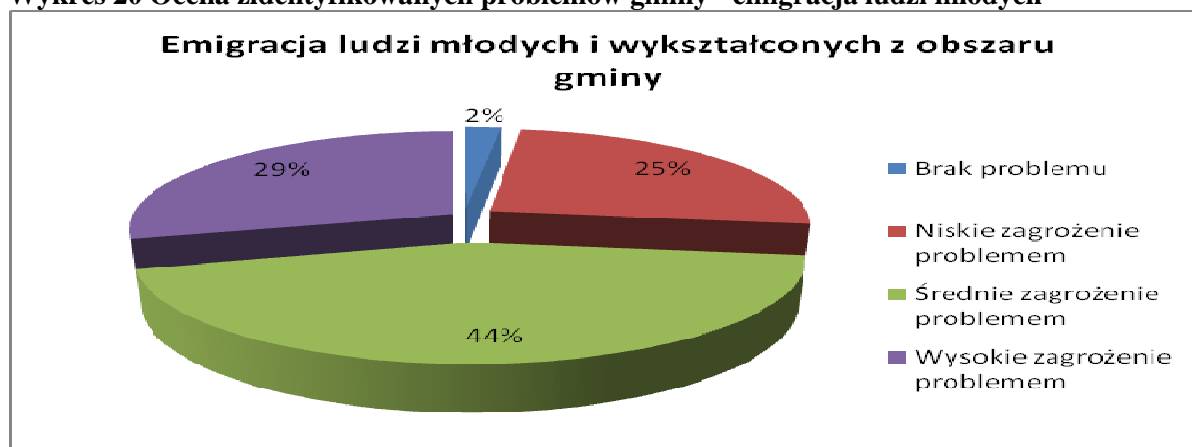

Bliskość Poznania oraz dobrze rozwijająca się stolica powiatu - miasto Śrem z dobrą infrastrukturą społeczną sprawiają, że ankietowani nie widzą zagrożenia w żadnych z problemów związanych z dostępnością do nowoczesnych technologii i placówek oświatowych kształcących na najwyższym poziomie.

Wykres 19 Ocena zidentyfikowanych problemów gminy - zanieczyszczenie środowiska

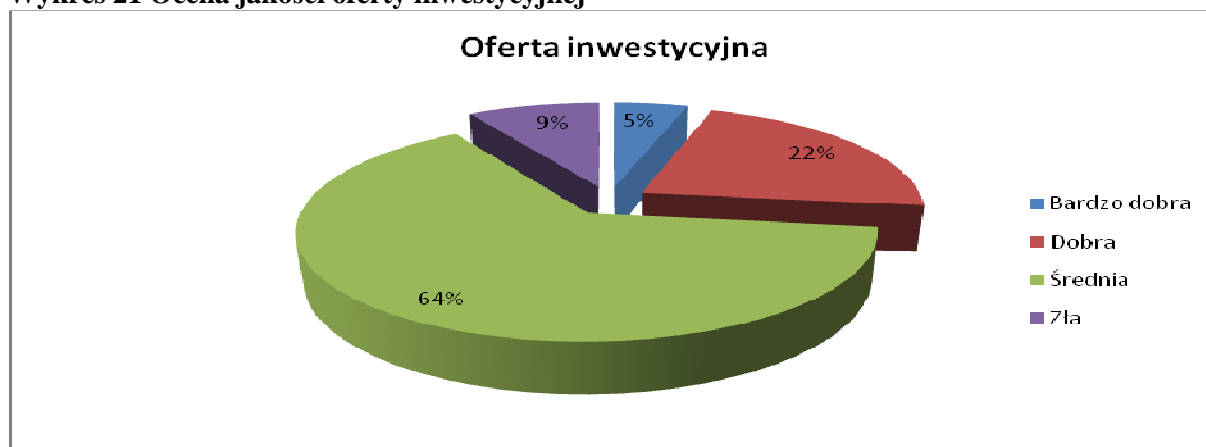

Wykres 20 Ocena zidentyfikowanych problemów gminy - emigracja ludzi młodych

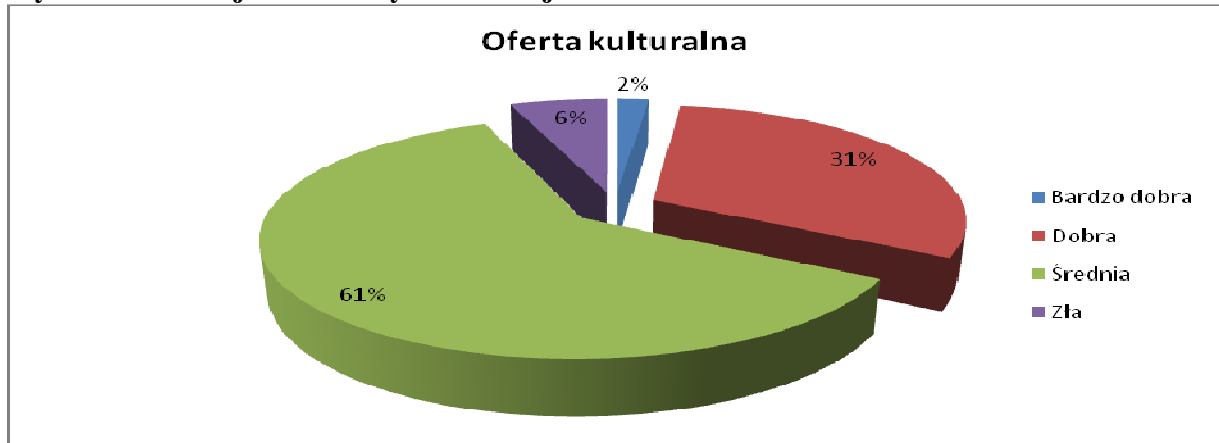
W ostatnim pytaniu skierowanym do ankietowanych poddano ocenie jakość zidentyfikowanych elementów rozwoju społeczno - gospodarczego w obszarze całej gminy. Poszczególne elementy składające się na jakość życia, wizerunek gminy zostały ocenione w skali pięciostopniowej: bardzo dobra, dobra, średnia, zła.

Wykres 21 Ocena jakości oferty inwestycyjnej

Wyniki badań ankietowych potwierdzają dosyć niską ocenę oferty inwestycyjnej gminy Dolsk.

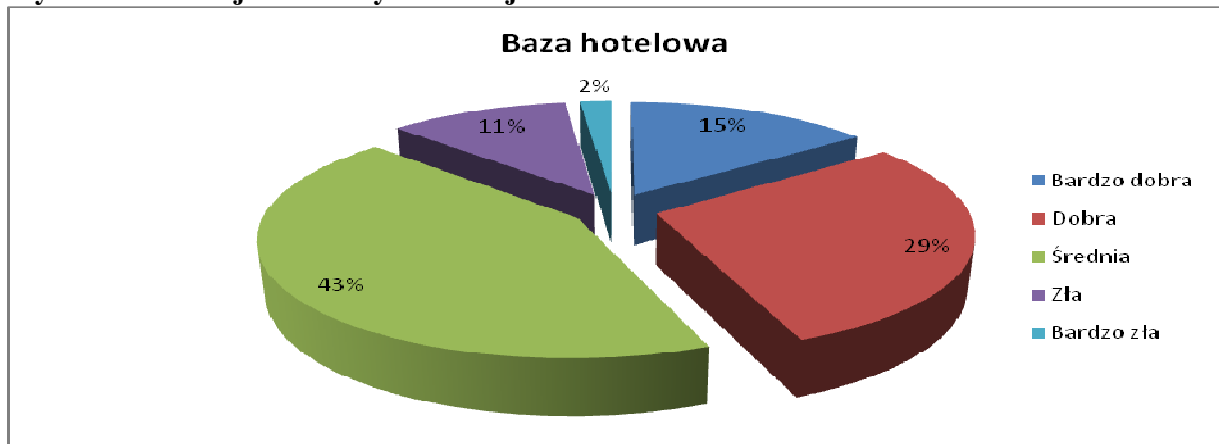
Wykres 22 Ocena jakości oferty kulturalnej

Wykres 23 Ocena jakości bazy gastronomicznej

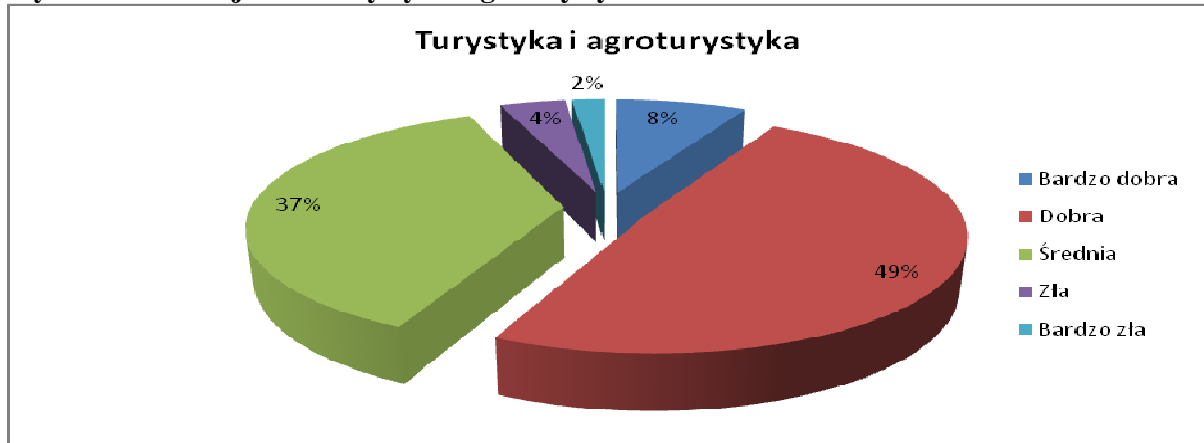

Wykres 24 Ocena jakości bazy hotelowej

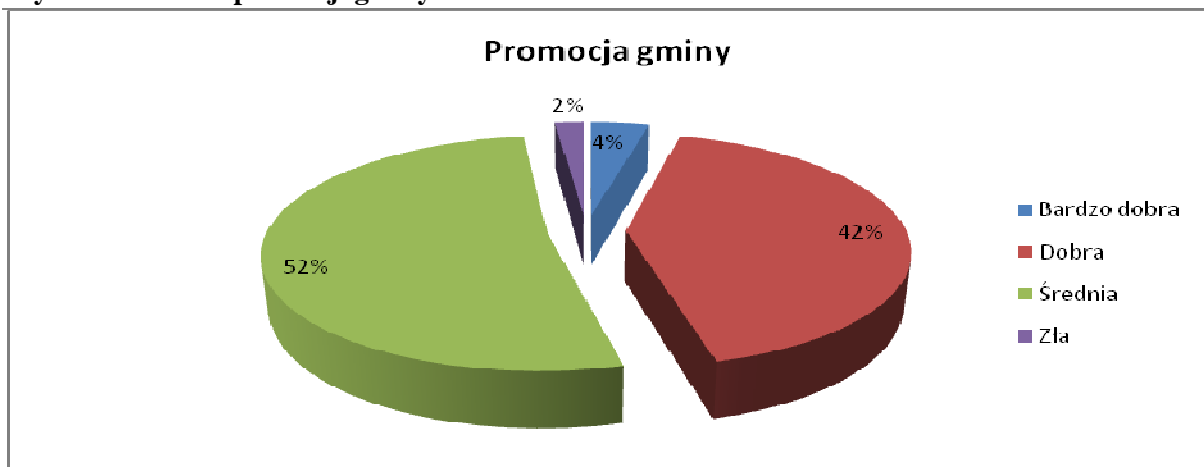

Ocena oferty gastronomicznej i kulturalnej wypada dużo gorzej od oceny bazy hotelowej, która zdecydowanie w ostatnich latach zwiększyła swoją ofertę dzięki dużym inwestycjom zewnętrznego kapitału.

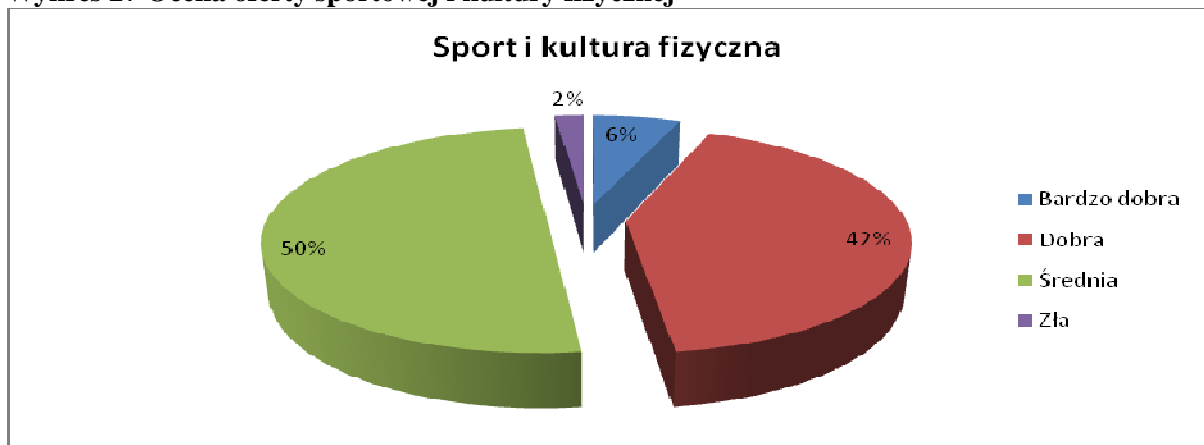
Wykres 25 Ocena jakości turystyki i agroturystyki

Wykres 26 Ocena promocji gminy

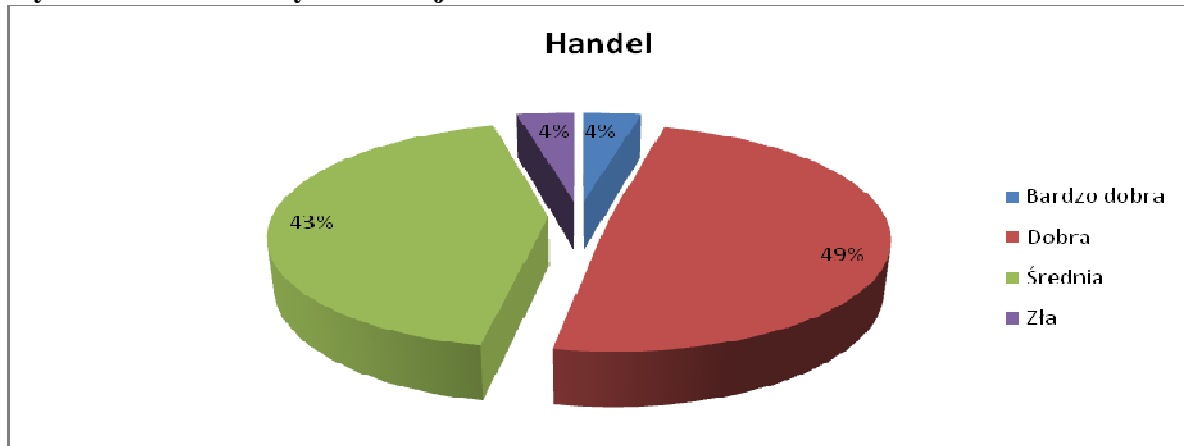

Wykres 27 Ocena oferty sportowej i kultury fizycznej

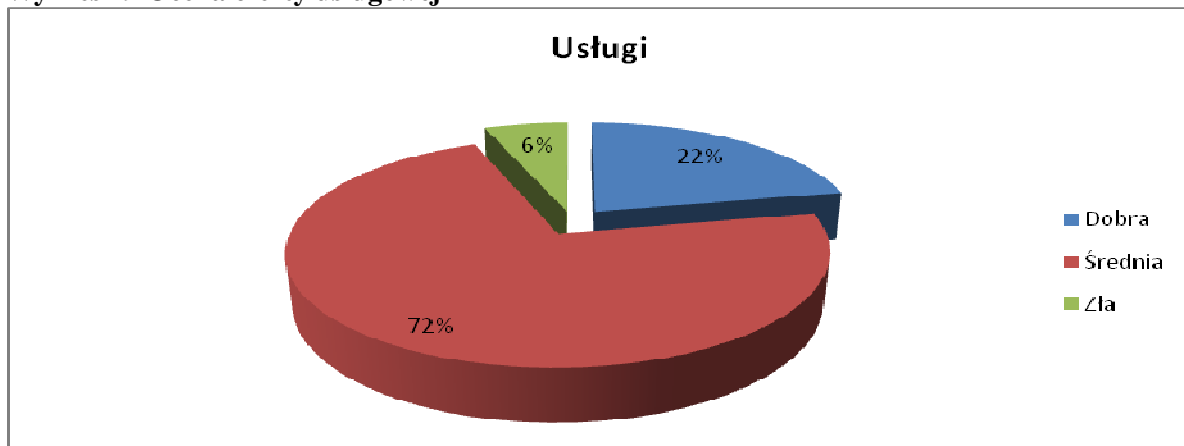

W tej grupie elementów życia społeczno - gospodarczego, które stanowią o jakości życia mieszkańców w obszarze rekreacji i wypoczynku najlepiej wypada turystyka i agroturystyka, która w ostatnich latach dzięki wsparciu PROW nabrała charakteru i wkomponowała się w piękne walory przyrodniczo - krajobrazowe gminy.

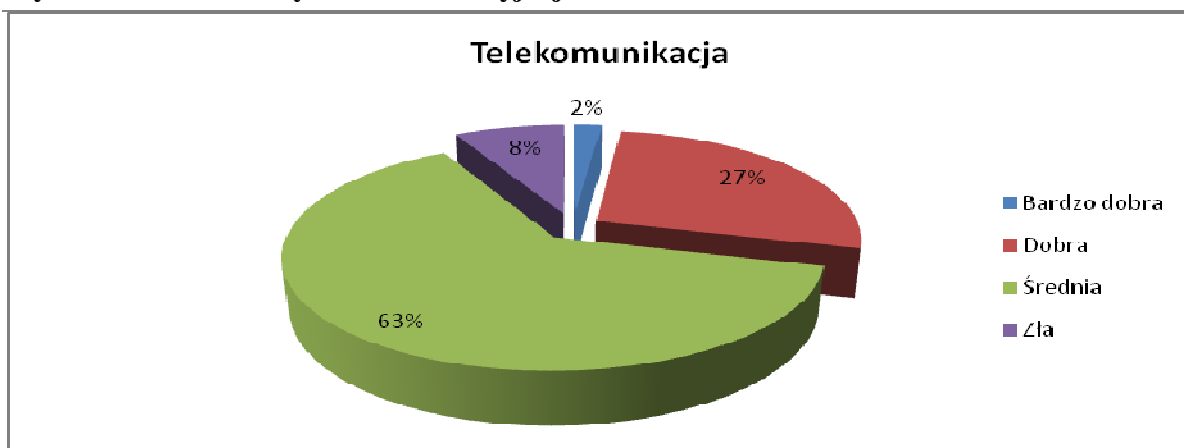
Wykres 28 Ocena oferty handlowej

Wykres 29 Ocena oferty usługowej

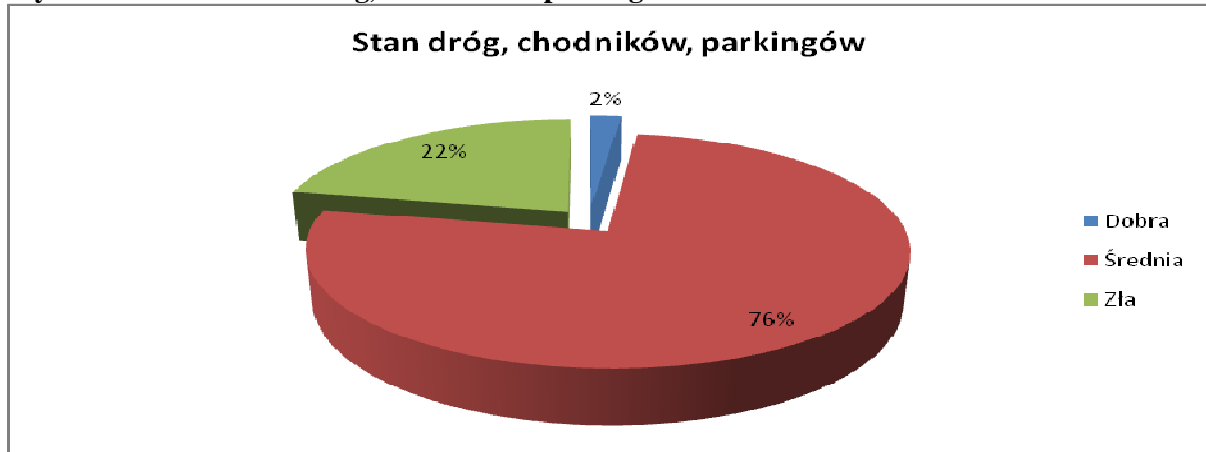

Wykres 30 Ocena oferty telekomunikacyjnej

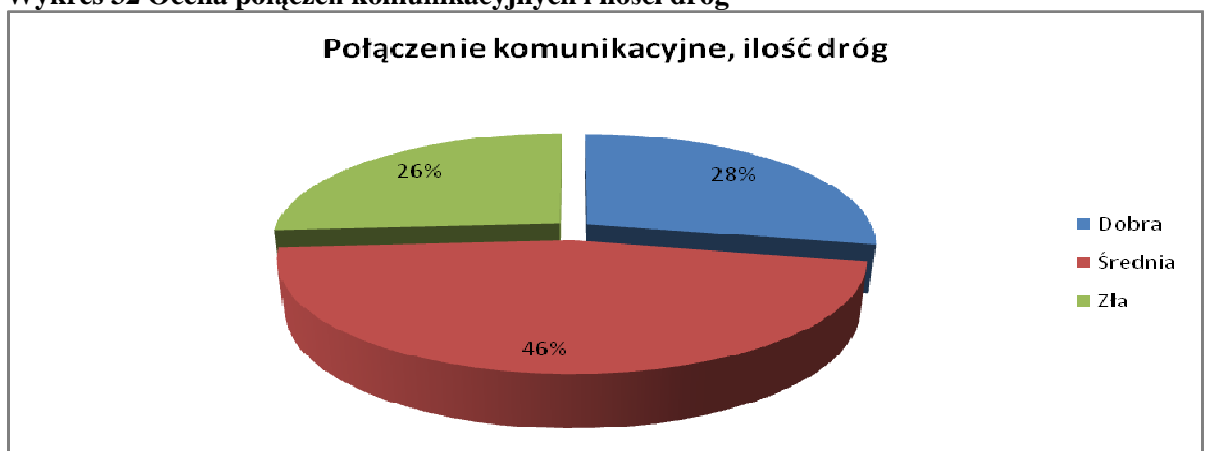

Handel i usługi to podstawa tzw. codzienności i w gminie Dolsk została ona oceniona dobrze. Również łączność ze światem zewnętrznym staje się taką podstawą codziennego funkcjonowania w życiu społecznym i gospodarczym. Ta oferta jednak w ponad 70% została oceniona średnio i źle.

Wykres 31 Ocena stanu dróg, chodników i parkingów

Wykres 32 Ocena połączeń komunikacyjnych i ilości dróg

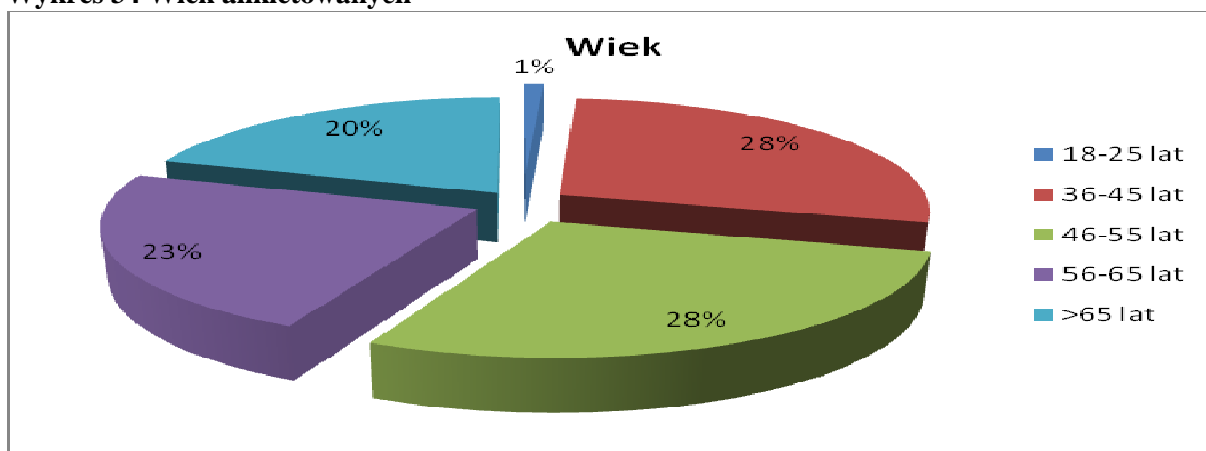
Wykres 33 Ocena stanu zabytków

Podsumowanie

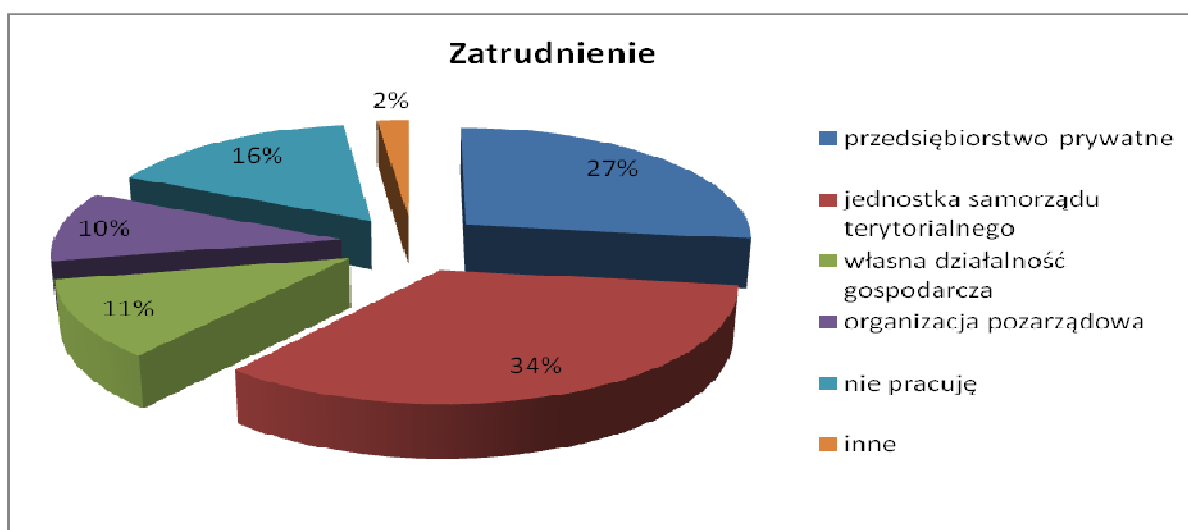
Przeprowadzona na terenie gminy ankieta miała pomóc w rozpoznaniu najważniejszych kwestii społeczno – gospodarczych obszaru gminy Dolsk. Jej zadaniem było zebranie jak największej ilości opinii dotyczących oczekiwań mieszkańców, wskazania miejsc i zdarzeń problematycznych, kwestii spornych jak również pokazania potencjału jaki niewątpliwie posiada gmina Dolsk. Wśród ankietowanych przeważały kobiety (58%). Wiek ankietowanych przedstawia poniższy wykres 34

Wykres 34 Wiek ankietowanych

Tego typu badania pozwalają poznać gminę widzianą oczami jej mieszkańców, a także potencjalnych inwestorów. Ankieta pozwala samorządowi na usystematyzowanie oraz zhierarchizowanie przyszłych zamierzeń i decyzji na rzecz rozwoju gminy. Największą grupę ankietowanych stanowili pracownicy jednostek samorządowych (34%). Poniższy Wykres 35 przedstawia wskazane przez ankietowanych miejsca ich pracy (zatrudnienia).

Wykres 35 Zatrudnienie ankietowanych

Obraz gminy, jaki wyłania się po przeanalizowaniu ankiety ukazuje obszar atrakcyjny zarówno dla mieszkańców, jak i turystów, głównie ze względu na ciekawe usytuowanie, jak i dobry stan środowiska naturalnego, mogące stanowić czynnik rozwojowy.

Mieszkańcy postrzegają gminę Dolsk jako gminę z dobrym dostępem do infrastruktury technicznej, oświatowej oraz sportowej wymagającej jedynie poszerzenia tej oferty oraz ciągłego inwestowania w te dziedziny życia społecznego. Respondenci doceniają także jakość i dostępność placówek usługowych i handlowych, oraz bazy noclegowej.

Podsumowanie bloku pytań dotyczących postrzegania najważniejszych walorów gminy Dolsk niewątpliwie ukazuje gminę, której mieszkańcy zauważają szanse rozwoju turystyki. Niemniej jednak respondenci zwrócili uwagę na niewystarczającą ofertę inwestycyjną i turystyczną gminy.

Bezrobocie oraz niska stopa życiowa zostały uznane przez respondentów za istotne problemy w opinii społeczności gminy. W ocenie mieszkańców kwestie te przekładają się na jakość życia na terenie gminy, jak również są podstawową barierą w rozwoju gminy.

4. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT stała się podstawą do zidentyfikowania i sformułowania podstawowych problemów i zagadnień strategicznych. Nazwa SWOT jest akronimem angielskich słów Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse w otoczeniu), Threats (zagrożenia w otoczeniu). Jest ona efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron gminy oraz badania szans i zagrożeń jakie stoją przed gminą. SWOT zawiera określenie czterech grup czynników:

- **„mocnych stron”** – uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią silne strony gminy i które należy wykorzystać sprzyjając będą jej rozwojowi (utrzymać je jako mocne, i na których należy oprzeć jej przyszły rozwój);
- **„słabych stron”** – uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią słabe strony gminy i które niewyeliminowane utrudniają będą jej rozwój (ich oddziaływanie należy minimalizować);
- **„szans”** - uwarunkowań zewnętrznych, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności gminy, ale które mogą być traktowane jako szanse, i przy odpowiednio podjętych przez nią działaniach, wykorzystane jako czynniki sprzyjające rozwojowi gminy;
- **„zagrożeń”** - uwarunkowań zewnętrznych, które także nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności gminy, ale które mogą stanowić zagrożenie dla jej rozwoju (należy unikać ich negatywnego oddziaływania na rozwój gminy).

Analiza dotyczy sytuacji, w jakiej obecnie znajduje się gmina, pozwala sformułować koncepcje zrównoważonego rozwoju.

Przedstawiona poniżej analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń jest syntezą poszczególnych obszarów życia społeczno - gospodarczego gminy. Poniższy zbiór informacji o mocnych i słabych stronach gminy oraz stojących przed nią szansach i zagrożeniach jest uzgodnioną wypadkową wiedzy o stanie i potrzebach gminy ułożonych przekrojowo (w ramach poszczególnych obszarów życia społeczno-gospodarczego).

Tabela 20 Analiza SWOT sfery społecznej

		SFERA SPOŁECZNA	
		WEWNĘTRZNE	ZEWNĘTRZNE
POZYTYWNE	MOCNE STRONY	<ul style="list-style-type: none"> dobrze rozwinięta współpraca gminy z organizacjami pozarządowymi, aktywne środowisko lokalne bogate dziedzictwo kulturowe gminy tradycje kulturalne miejscowości baza sportowo – rekreacyjna wysoko wykwalifikowana kadra pedagogiczna dobrze zorganizowana edukacja przedszkolna korzystna struktura wiekowa mieszkańców dodatni przyrost naturalny ustabilizowana sytuacja demograficzna w gminie utożsamianie się lokalnej społeczności z miejscem zamieszkania stosunkowo duża ilość osób z wykształceniem wyższym kluby sportowe działalność jednostek OSP wartościowy kapitał ludzki spadek liczby popełnianych przestępstw 	<ul style="list-style-type: none"> zwiększona dostępność do środków zewnętrznych, służących rozwiązywaniu konkretnych problemów społecznych integracja lokalnej społeczności aktywność sektora organizacji pozarządowych rozwój wartościowej oferty edukacyjnej szkolnictwa na poziomie ponadgimnazjalnym dobre regulacje prawne na poziomie Państwa pozwalające na prowadzenie skutecznej polityki społecznej w samorządach stworzenie warunków do rozwoju rynku pracy edukacja społeczeństwa w kierunku kształtowania pozytywnych postaw w zakresie zdrowego stylu życia przedsiębiorczość społeczna, jako wykorzystanie potencjału społecznego organizacji pozarządowych wykorzystywanie walorów naturalnych, środowiskowych, kulturowych i historycznych do kształtowania tożsamości regionalnej oraz patriotyzmu lokalnego rozwijanie obywatelskiej świadomości lokalnej
	SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA	
NEGATYWNE	WEWNĘTRZNE	ZEWNĘTRZNE	
	<ul style="list-style-type: none"> rosnąca dysproporcja w strukturze wiekowej mieszkańców (starzenie się społeczności) ubożenie społeczności brak mieszkań socjalnych brak dostatecznej specjalistycznej opieki medycznej niski poziom świadomości ekologicznej i zdrowotnej brak monitoringu wizyjnego i elektronicznego gminy niski status materialny społeczeństwa na wsi duży stopień zagrożenia alkoholizmem, bezrobociem emigracja zarobkowa i wyjazdy w celu łączenia rodzin słaba komunikacja urząd – mieszkańiec brak policji niskie zainteresowanie mieszkańców sprawami gminy niewystarczająca oferta kulturalna trudności w organizacji zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych dla uczniów z terenów wiejskich ze względu na konieczność organizacji ich dowozu nie zawsze wyposażenie szkół idzie w parze z postępem technicznym - np. stare komputery, brak tablic multimedialnych, 	<ul style="list-style-type: none"> starzenie się społeczeństwa postępujący kryzys rodziny wzrost problemów społecznych wynikający z pogorszenia się sytuacji gospodarczej wzrost długotrwałego bezrobocia i zjawisko jego dziedziczenia oraz wzrost obszarów wykluczenia społecznego istnienie zjawiska zmęczenia, bezsilności i bezzadności społecznej występowanie zjawiska rozpadu więzi społecznych i zaniku kontroli społecznej oraz zagrożeń funkcjonowania rodziny: uzależnień, zjawiska rozpadu więzi rodzinnych, bezrobocia, przemocy w rodzinie i ubóstwa niż demograficzny wysokie oczekiwania społeczeństwa, którym nie zawsze można sprostać ze względu na brak środków finansowych oraz zmieniającego się prawa tendencja do opuszczania młodych, wykształconych ludzi z mniejszych miejscowości 	

Tabela 21 Analiza SWOT sfery infrastrukturalnej

		SFERA INFRASTRUKTURALNA	
		WEWNĘTRZNE	ZEWNĘTRZNE
POZYTYWNE	MOCNE STRONY	<ul style="list-style-type: none"> wzrastający poziom zwodociągowania, skanalizowania gminy w coraz większym stopniu sprzyjające warunki infrastrukturalne do rozwoju funkcji pozarolniczych w obszarze wiejskim sieć infrastruktury drogowej, połączenie komunikacyjne z Poznaniem i sąsiednimi ośrodkami regionalnymi dobrze rozwinięta infrastruktura sportowa istniejąca oczyszczalnia ścieków i porozumienie ze Śremem w sprawie odprowadzania ścieków 	<ul style="list-style-type: none"> współpraca z sąsiednimi samorządami w sprawie modernizacji infrastruktury drogowej dostępność środków UE sprzyjających rozwojowi infrastruktury technicznej nowe inwestycje drogowe w otoczeniu gminy modernizacja sieci energetycznej rozwój sieci telefonii komórkowej rozwój infrastruktury technicznej Internetu szerokopasmowego
	SŁABE STRONY	<ul style="list-style-type: none"> brak wystarczającej ilości chodników przy drogach niedostatecznie rozwinięte zaplecze socjalne i serwisowe dla różnorodnych form turystyki niezadowalający stan dróg gminnych niewystarczające oświetlenie na terenie gminy stopień zgazyfikowania gminy brak komunikacji pasażerskiej kolejowej niewystarczająca infrastruktura dla osób niepełnosprawnych niewystarczająca infrastruktura turystyczna zbyt mała ilość ścieżek rowerowych w gminie zły stan infrastruktury edukacyjnej w Dolsku (SP Dolsk) Braki w oświetleniu ulic i ciągów komunikacyjnych brak dobrej infrastruktury miejsc parkingowych niedostateczny dostęp do sieci gazowniczej brak obwodnicy Dolska 	<ul style="list-style-type: none"> niepełne wykorzystanie Funduszy Strukturalnych przy realizacji inwestycji infrastrukturalnych zagrożenie niskiej absorpcji środków z UE na infrastrukturę w nowym okresie programowania, z uwagi na zmianę priorytetów i celów przepisy, procedury środowiskowe – ograniczenia dla inwestycji infrastrukturalnych zmniejszenie nakładów na drogi lokalne w nowym okresie programowania 2014-2020

Tabela 22 Analiza SWOT sfery gospodarczej

		SFERA GOSPODARCZA	
		WEWNĘTRZNE	ZEWNĘTRZNE
POZYTYWNE	MOCNE STRONY	SZANSE	
		<ul style="list-style-type: none"> korzystne położenie turystyczne gminy (lasy, ukształtowanie terenu, jeziora,) stosunkowo dobra dostępność komunikacyjna zasoby naturalne aktywność i przedsiębiorczość mieszkańców duża liczba podmiotów gospodarczych, w tym producenci oferta skierowana do przedsiębiorców potencjał historyczny i przyrodniczy zbiorniki wodne (małe, lokalne jeziora –sporty wodne, turystyka weekendowa, konkurencje sportowe, szlaki turystyczne piesze i rowerowe) rozwój turystyki sportowej-grupowej (masowej) współpraca w ramach Unii Gospodarczej Regionu Śremskiego niezła baza noclegowa i hotelarska rozwijająca się baza sportowa i rekreacyjna bliskość Poznania i Śremu kompleks rekreacyjny na j. Dolskim Wielkim aktywna współpraca z sąsiednimi samorządami warunki dla rozwoju inwestycji związanych z energią odnawialną 	<ul style="list-style-type: none"> dostępność funduszy strukturalnych Unii Europejskiej ożywienie gospodarki w skali makro rozwój przedsiębiorczości opartej na nowoczesnych, nieuciążliwych ekologicznie technologiach swoboda podejmowania działalności gospodarczej i realizacji inwestycji wynikająca z członkostwa Polski w Unii Europejskiej rozwój usług małych, średnich przedsiębiorstw wprowadzanie nowych technologii i know - how w sferę produkcyjną i usługową wzrost wydatków na innowacyjność gospodarki oraz cele związane z gospodarką niskoemisyjną w nowym okresie programowania 2014-2020 rozwój agroturystyki możliwość rozwoju drobnej przedsiębiorczości sprzyjające warunki do rozwoju turystyki pieszej, rowerowej moda na promowanie lokalnych produktów turystyka jako ważna gałąź gospodarki mniejsze koszty zatrudnienia w regionie sprzyjające warunki makro dla oferty uprawiania sportu osób niepełnosprawnych i turystyki specjalnej (np. osób starszych, niesłyszących) moda na aktywny wypoczynek, w tym sport promocja regionu położenie na szlaku miejscowości turystycznych ("Podróże z Panem Tadeuszem") zwiększanie udziału odnawialnej energii w odniesieniu do tradycyjnych źródeł wykorzystywanie potencjału do lokowania nowych zamierzeń inwestycyjnych stanowiących szansę rozwoju ekologicznego

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Dolsk na lata 2014 – 2022

NEGATYWNE	WEWNĘTRZNE	ZEWNĘTRZNE
	SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
	<ul style="list-style-type: none"> • brak silnego wewnętrznego kapitału inwestycyjnego • niska i średnia wartość bonitacyjna gruntów ornych • mała aktywność ekonomiczna gospodarstw i trudności z akumulacją kapitału • sezonowość w turystyce • brak wyraźnego produktu oraz funkcjonowania marki Dolsk • niewykorzystanie w pełni położenia gminy i potencjału w regionie • brak przemysłu • niesprzyjające warunki do ściągnięcia inwestorów strategicznych mogących stworzyć nowe miejsca pracy • mały potencjał inwestycyjny gminy • brak oferty turystycznej pozasezonowej • ryzyko mniejszej absorpcji funduszy unijnych ze względu na zmniejszające się dochody budżetu gminy • brak wodnych szlaków turystycznych • mały udział społeczności lokalnej w ofercie gospodarczej 	<ul style="list-style-type: none"> • spadek PKB w Polsce • kryzys finansów publicznych w Polsce • pogłębienie problemów gospodarki światowej • wzrost bezrobocia w skali makro • spadek konsumpcji • trudności w pozyskiwaniu kredytów bankowych (oprocentowanie, zabezpieczenia) • zmniejszenie zakresu i wielkości pomocy publicznej • zmniejszenie dofinansowania przez UE nowym okresie programowania 2014-2020 oraz obciążenie gmin podatkiem VAT związanym z realizacją inwestycji z pozyskanych środków • recesja gospodarcza • konkurencja o znacznym potencjale turystycznym i kulturowym sąsiednich gmin • migracja zarobkowa i ubywanie ludzi w wieku produkcyjnym • zjawisko migracji ludności do większych miast • wciąż niedostateczna rola turystyki i wypoczynku w kraju

Tabela 23 Analiza SWOT sfery przestrzennej

		SFERA PRZESTRZENNA	
		WEWNĘTRZNE	ZEWNĘTRZNE
POZYTYWNE	MOCNE STRONY	<ul style="list-style-type: none"> korzystne położenie geograficzne w pobliżu Aglomeracji Poznańskiej dobre warunki środowiska naturalnego atrakcyjność krajobrazowa i przyrodnicza coraz czystsze środowisko, brak uciążliwego przemysłu rozwój systemu odbioru i oczyszczania ścieków obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego wolne tereny pod zabudowę stałą występowanie obszarów leśnych zasoby kulturowe wiele cennych przyrodniczo elementów krajobrazu atrakcyjna zabudowa (architektura) miasta Dolska 	<ul style="list-style-type: none"> ciągłe podnoszenie jakości przestrzeni gospodarczej w gminie poprawa stanu technicznego istniejącej infrastruktury znaczna poprawa nawierzchni dróg konieczność wdrożenia norm europejskich w zakresie ochrony stanu środowiska przyrodniczego i rozwoju systemów infrastrukturalnych inwestycje publiczne wzmoczenie współpracy międzynarodowej w zakresie projektów miękkich i infrastrukturalnych napływ kapitału zewnętrznego wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii
	SŁABE STRONY	<ul style="list-style-type: none"> brak strefy w przestrzeni miejskiej do przyciągnięcia inwestorów poza obszarem przyjeziornym brak przełożenia na inwestycje zatwierdzonych miejscowych planów zagospodarowana nieuporządkowane zorganizowanie przestrzeni przy zbiornikach wodnych z wyłączeniem jeziora Dolskiego Wielkiego brak wyrazistości Dolska na tle innych miejscowości regionu tzw. „wtopienie się w rejon” 	<ul style="list-style-type: none"> niekorzystna segregacja przestrzeni kulturalnej i historycznej zmiany podziału administracyjnego kraju kolizja polityki przestrzennej województwa z aspiracjami rozwojowymi gmin

Tabela 24 Analiza SWOT sfery ekologicznej

		SFERA EKOLOGICZNA	
		WEWNĘTRZNE	ZEWNĘTRZNE
		MOCNE STRONY	SZANSE
POZYTYWNE		<ul style="list-style-type: none"> • formy ochrony przyrody • brak przemysłu uciążliwego dla środowiska • występowanie obszarów leśnych (19 %) • idealny stan powietrza • coraz czyste środowisko naturalne • bezpieczeństwo, spokój, cisza – atmosfera „slow” • możliwość produkcji żywności ekologicznej • jezioro położone w mieście – bezpośredni kontakt z naturą • edukacja ekologiczna 	<ul style="list-style-type: none"> • zainteresowanie inwestorów i ludności terenami o czystym, atrakcyjnym środowisku • wzrost świadomości ekologicznej obywateli • uporządkowana gospodarka odpadami w skali makro • rozwój i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii • moda w kraju lokalne produkty i tradycyjną żywność • wykorzystanie Eko-rolnictwa • idealne środowisko naturalne regionu • sprzyjające warunki zakładaniu gospodarstw ekologicznych • warunki prawno-ekonomiczne do lokalizacji firm produkujących energię odnawialną • rozwój turystyki sportowej – grupowej
NEGATYWNE		<ul style="list-style-type: none"> • zanieczyszczanie lasów i innych terenów przez ludność (tzw. dzikie wysypiska) • przeważające węglowe systemy grzewcze – duża emisja gazów • zanieczyszczenia związane ze wzrastającym ruchem komunikacyjnym • niezakończenie procesów inwestycyjnych w ochronie środowiska naturalnego • niska świadomość ekologiczna społeczeństwa • małe wykorzystanie zasobów odnawialnych • zanieczyszczenie jeziora Dolskiego Wielkiego • zły stan techniczny infrastruktury oczyszczalni ścieków 	<ul style="list-style-type: none"> • zmiany klimatyczne i skutki tych zmian • degradacja środowiska globalnego, ocieplenie się klimatu • realna możliwość skażenia wód podziemnych • chemizacja żywności (środki ochrony roślin, substancje dodatkowe do żywności)

5. DIAGNOZA STANU GMINY

Diagnoza zawiera informacje o uwarunkowaniach demograficznych, gospodarczych, przestrzennych i ekologicznych, analizy społeczne i ekonomiczne, na podstawie których sformułowano wnioski będące punktem wyjścia do zdefiniowania głównych kierunków strategii stanowiących treść niniejszego dokumentu.

Charakterystykę obszarów cechuje wyszczególnienie ich cech w odniesieniu do gminy jako całości, jej zróżnicowań wewnętrznych oraz pozycji w powiecie i województwie.

Poszczególnym wnioskowi przyporządkowano następujące znaczenia:

- **wartość pozytywna dla rozwoju gminy**

Czynnik społeczny lub ekonomiczny zidentyfikowany w Bilansie Otwarcia i/lub Analizie SWOT mający dodatni wpływ - sprzyjający tworzeniu nowych wartości dodanych i działający „in plus” dla rozwoju społeczno – gospodarczego gminy.

- **wartość obecnie o niewielkim znaczeniu dla rozwoju gminy Dolsk**

Czynnik społeczny lub ekonomiczny zidentyfikowany w Bilansie Otwarcia i/lub Analizie SWOT nie mający znaczącego wpływu na rozwój społeczno – gospodarczy gminy na obecnym etapie poziomu rozwoju tego czynnika, ale w przyszłości w zależności od jego tendencji rozwojowych zależnych bezpośrednio lub pośrednio od polityki społecznej i gospodarczej samorządu mogący stać się wartością pozytywną lub negatywną dla rozwoju gminy.

- **wartość negatywna dla rozwoju gminy Dolsk**

Czynnik społeczny lub ekonomiczny zidentyfikowany w Bilansie Otwarcia i/lub Analizie SWOT mający ujemny wpływ- niesprzyjający tworzeniu się nowych wartości dodanych i działający „in minus” dla rozwoju społeczno – gospodarczego gminy.

Spółeczność

- Oświata w gminie jest na dobrym poziomie i jest wartością pozytywną dla jej rozwoju. Wykwalifikowana kadra sprzyja nabywaniu wiedzy i kształtowaniu postaw. Czynniki te będą wspierać budowanie tożsamości regionalnej i integrację lokalną w oparciu o bogate dziedzictwo kulturowe gminy. Oświata wymaga systematycznego wsparcia samorządu i oraz dostępu do środków europejskich na realizację celów edukacyjnych.
- Funkcjonowanie oraz integrację lokalnej społeczności wyznacza kondycja i działalność organizacji pozarządowych oraz system monitorowania i oceny pojawiających się problemów społecznych. Wymusza to zwiększenie działań o charakterze partnerstwa publiczno – pozarządowego.

- Bezrobocie - jego poziom w gminie jest stosunkowo niski, dotyka część populacji a w szczególności kobiety, przyczyniając się do ubożenia rodzin i w efekcie ich marginalizacji oraz wykluczenia.
- Uwagi wymagają rodziny i członkowie rodzin o złożonych, wielorakich potrzebach, uzależniających je od pomocy innych. Niepełnosprawni z terenu gminy są często gorzej wykształceni, co zdecydowanie utrudnia ich funkcjonowanie na rynku pracy.
- Ubóstwo, bezrobocie, uzależnienia, zerwanie więzi rodzinnych przyczyniają się najczęściej do występowania różnych form wykluczenia społecznego. Ośrodek Pomocy Społecznej w Dolsku powinien w części rosnących problemów społecznych poprawić położenie tej grupy społecznej zagrożonej wykluczeniem społecznym.
- Uzależnienia powiązane są z ubóstwem oraz bezrobociem i stanowią istotny problem lokalnej społeczności. Działania, które przeciwdziałały wzrostowi problemów uzależnień i minimalizowały ich skutki, powinny być kontynuowane i ukierunkowane na całościową i systemową pomoc całej rodzinie.
- Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym zwiększa się, w niewielkim stopniu wzrasta udział ludności w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym co powinno się przekładać na korektę polityki socjalnej i oświatowej na terenie gminy.
- Powodami trudnej sytuacji życiowej podopiecznych pomocy społecznej w gminie Dolsk, oprócz ubóstwa, są: bezrobocie i niepełnosprawność. W związku z tym należy wykorzystywać projekty edukacyjne i profilaktyczne realizowane przy wsparciu środków UE.
- Zjawisko zamkniętego kręgu ubóstwa oraz jego pokoleniowość w gminie Dolsk powinno być otoczone troską samorządu. Dotyczy ono wielu ubogich rodzin, a przejawia się m.in. tym, że dzieci z tych rodzin zazwyczaj kończą swoją edukację po szkole gimnazjalnej lub zawodowej.
- Sytuacja społeczna Dolska wymaga większego dostosowania kształcenia ustawicznego i zawodowego na terenie gminy do potrzeb lokalnego i regionalnego rynku pracy.

Ekologia

- Stan środowiska naturalnego gminy Dolsk jest atutem. Wymaga nieustannego monitoringu i troski. Stąd konieczność eliminacji źródeł zanieczyszczeń powietrza, wody i gleby m.in. poprzez zmianę sposobu uzyskiwania energii, stopniowe likwidowanie spalania paliw stałych, odpadów w indywidualnych gospodarstwach rolnych oraz obiektach mieszkalnych oraz stosowanie norm europejskich w gospodarowaniu odpadami i przede wszystkim wymóg kontynuowania inwestycji polegających na rozbudowie sieci kanalizacyjnej.
- Warunki fizjograficzne gminy, jej cechy determinują szczególne miejsce w regionie dla produkcji energii odnawialnej pochodzących z różnych źródeł.
- Gospodarka wodno – ściekowa w gminie jest w fazie inwestycyjnej. Wymaga przede wszystkim wykonania II etapu budowy sieci kanalizacji w miejscowościach Księginki i Małachowo

z podłączeniem do oczyszczalni w Dolsku , w dalszej perspektywie skanalizowanie kolejnych miejscowości gminy z odbiorem ścieków przez oczyszczalnie ścieków w Śremie w ramach porozumienia międzygminnego.

- Warunkiem koniecznym przed przystąpieniem do realizacji działań proekologicznych jest budowanie świadomości ekologicznej poprzez edukację wśród dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców gminy.
- Należy dążyć do zwiększenia lesistości obszarów gminy poprzez zalesienia enklaw i pól enklaw leśnych celem połączenia płatów leśnych, zalesianie gruntów zbędnych dla rolnictwa, szczególnie na obrzeżach jezior i cieków wodnych

Infrastruktura

- Sieć dróg na terenie gminy Dolsk winna być przedmiotem dalszych inwestycji poprawiających ich jakość i dostępność dla komunikacji zbiorowej i indywidualnej w tym rozbudowy chodników i ścieżek rowerowych.
- Infrastruktura kulturalna oraz społeczno-publiczna gminy jest wartością o pozytywnym znaczeniu. Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Dolsk stanowi profesjonalne zaplecze dla działalności kulturalnej. Możliwość realizacji szerszej oferty kulturalnej dla mieszkańców gminy Dolsk, jak również osób odwiedzających gminę w celach turystycznych zapewniałaby zmiana struktury organizacyjnej istniejące placówki kultury na ośrodek kultury i bibliotekę z poszerzeniem zakresu prowadzonej dotychczas działalności edukacyjnej i kulturalnej oraz zacieśnieniem współpracy ze świetlicami wiejskimi.
- Gmina posiada dwa korytarze transportowe, droga wojewódzka nr 434 (Poznań – Rawicz) i droga wojewódzka nr 437 (Śrem – Borek Wlkp.) ułatwiające dostęp do gminy zarówno z kraju i zagranicy. Nie odgrywają one jednak obecnie roli ponad europejskiej.
- Infrastruktura turystyczna na terenie gminy wymaga działań na rzecz rozbudowy szlaków turystyki rowerowej powiązanych ze szlakami o znaczeniu regionalnym. Powinna sprzyjać rozwojowi turystyki pieszej, specjalnej czy osób starszych oraz związanej z tym rozbudowy bazy noclegowej i gastronomicznej. Oferta turystyczna powinna być oparta o bogatą historię i tradycje regionu oraz zasoby krajobrazowe i walory przyrodnicze.
- Infrastruktura sportowa na terenie gminy Dolsk jest wartością pozytywną dla jej rozwoju, stanowi podstawę działań dla lokalnej społeczności, jak również ofertę skierowaną do wybranego segmentu społeczeństwa o randze ponadlokalnej. Jest to pozytywny element infrastrukturalny, ale wymagający ciągłego doinwestowywania w poszczególnych miejscowościach gminy.

Gospodarka

- Wartością gospodarczą o niewielkim obecnie znaczeniu są procesy rozwojowe w sektorze prywatnym. Wspieranie przedsiębiorczości w sektorze nowych technologii i innowacji

w produkcji, wytwórczości, handlu i usługach może stać się szansą w rozwoju gospodarczym gminy.

- Sprawne zarządzanie obszarem gospodarczym gminy, również w postaci klastra gospodarczego zyskującego w Europie coraz większe uznanie również jako formy sprzyjającej efektywniejszemu podziałowi funduszy unijnych ma odpowiednia współpraca na szczeblu ponadlokalnym. Tworzenie takich projektów jak " Podróże z Panem Tadeuszem" są pozytywnym zwiastunem dla tworzenia klastra turystycznego w regionie poprzez włączenie oferty turystycznej gminy Dolsk.
- Z uwagi na wyjątkowe warunki fizjograficzne może nastąpić wykorzystanie terenów rolniczych na cele działalności proekologicznej oraz wytwarzania energii odnawialnej w kierunku samowystarczalności energetycznej gminy i regionu przy pełnej dbałości o zachowanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych w gminie.
- Walory środowiskowe, krajobrazowe oraz kulturowe sprzyjają rozwojowi turystyki na terenie gminy Dolsk w kierunku wyznaczania nowych szlaków pieszych, rowerowych oraz wykorzystania jezior gminy, w szczególności jeziora Dolskiego Wielkiego. Rozwojowi turystyki na terenie gminy sprzyja również występowanie obszarów prawnie chronionych.
- Sytuacja finansowa gminy Dolsk będzie sprzyjać podejmowaniu różnorodnych partnerstw w celu realizacji przede wszystkim zadań o charakterze społecznym i gospodarczym poprawiających sytuację ekonomiczną gminy.
- Z uwagi na znaczącą rolę Internetu nie tylko jako źródła informacji, ale jego funkcje przy podejmowaniu decyzji inwestycyjnych, zakupie usług, w tym akomodacyjnych należy wykorzystywać wszelkie działania organów samorządowych gminy Dolsk dla poprawy dostępności Internetu szerokopasmowego na terenie całej gminy.

Przestrzeń

- W obszarze przestrzeni za pozytywny element należy uznać istnienie obszarów o walorach turystyczno - krajobrazowych (obszary leśne, przyjeziorne), które sprzyjają rozwojowi różnych form rekreacji i turystyki.
- Niezbędne są działania zapewniające równowagę między rozwojem gminy, w tym wykorzystaniem do celów produkcji energii odnawialnej a środowiskiem naturalnym.
- Gmina Dolsk jest powiązana rozwojowo z gminami sąsiednimi oddziałującymi wzajemnie na sferę gospodarczą, infrastrukturalną i administracyjną mieszkańców gminy, stąd należy nadal podejmować wspólne inicjatywy sprzyjające rozwojowi lokalnemu i regionu.
- Niezbędnym dla rozwoju gminy jest wykorzystanie bliskiego położenia względem Aglomeracji Poznańskiej, która może pozytywnie oddziaływać na rozwój gminy. Podejmowane partnerstwa w celu realizacji konkretnych zadań o znaczeniu regionalnym będą służyć harmonijnemu rozwojowi gminy Dolsk.

6. ZAŁOŻENIA DO STRATEGII ROZWOJU MIASTA I GMINY DOLSK NA LATA 2014 – 2022

Przy tworzeniu Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Dolsk na lata 2014 - 2022 przyjęto następujące założenia:

- Gmina Dolsk posiada warunki i możliwości do rozwoju kultury, sportu, rekreacji, wypoczynku, mieszkalnictwa, usług socjalnych i zdrowotnych oraz nieustannie tworzy warunki podejmowania różnych form małej i średniej przedsiębiorczości. Posiada wartościową ofertę edukacyjną i kulturalną dla mieszkańców oraz szeroki wachlarz usług dla turystów pragnących wypoczynku, rekreacji i sportu.
- Podniesienie konkurencyjności gminy jako obszaru o wysokim poziomie rozwoju społeczno – gospodarczego jest możliwe poprzez zrównoważony rozwój wewnętrzny, odpowiednią ofertę inwestycyjną gminy wzbogaconą o nowe i szczególne formy aktywności w obszarze sportu, turystyki, rekreacji i wypoczynku.
- Monitoring zjawisk i problemów społecznych daje podstawy do podejmowania decyzji strategicznych dla rozwoju gminy i zaspokojenia potrzeb jego mieszkańców.
- Rozwój społeczno – gospodarczy gminy Dolsk przebiega w zgodzie ze środowiskiem naturalnym, oraz interesami mieszkańców i komfortem życia osób, dla których gmina jest miejscem zamieszkania i życia rodzinnego.
- Zrównoważony rozwój wszystkich obszarów gminy następuje w oparciu o powszechną dostępność mieszkańców gminy do infrastruktury technicznej, kulturalnej, sportowej, rekreacyjnej i wypoczynkowej oraz gminnych zasobów społecznych.

7. PERSPEKTYWY I KIERUNKI ROZWOJU SPOŁECZNO – GOSPODARCZEGO

7.1. WIZJA I MISJA GMINY

Wizja jest nieokreślonym w czasie i przestrzeni spojrzeniem w przyszłość, w tym przypadku w przyszłość gminy Dolsk, jaką lokalna społeczność widzi dla siebie. Określa miejsce, w którym dana wspólnota chce żyć, pracować oraz wypoczywać, a z którym wiąże swoje nadzieje na realizację swoich życiowych planów i marzeń.

Jest obrazem fragmentu rzeczywistości utworzonym przez twórczą wyobraźnię.

WIZJA

Miasto i Gmina Dolsk – obszar przyjazny mieszkańcom, inwestorom oraz gościom. Gmina z rozwijającą się infrastrukturą techniczną i społeczną, bezpieczny i ekologiczny obszar rozwoju gospodarczego, na terenie którego respektowane są zasady zrównoważonego rozwoju we wszystkich aspektach życia.

Dzięki licznym atutom środowiska naturalnego oraz rozwiniętej infrastrukturze stwarzającej korzystne warunki zamieszkania, spędzania wolnego czasu, gmina sprzyja rozwojowi małej i średniej przedsiębiorczości, inwestowaniu oraz stanowi miejsce aktywności sportowej i turystycznej.

Misja jest wyrażeniem, które określa główny cel gminy, jej „sens życia”. Jest wyrazem dążeń i oczekiwań w stosunku do gminy, dla której została sformułowana. Stanowi odpowiedzialne zadanie do spełnienia.

Wypracowana misja rozwoju gminy poprzez wizję, pokazuje pozytywny obraz gminy Dolsk w perspektywie do roku 2022. Przeprowadzone analizy i wyartykułowane potrzeby mieszkańców, pozwalają na określenie głównych celów strategii. Cele te będą wyznacznikiem kierunku wszystkich działań objętych strategią.

Misja dla gminy Dolsk jest opisem wizji gminy oraz głównego pola działań w najbliższych latach. Koncentruje się ona na istocie rzeczy, dostosowuje kierunki działań do długoterminowych celów, równocześnie pełni funkcje motywacyjne i promocyjne.

Misja wyraźnie określa charakter gminy i wskazuje jej atuty. Z misji bezpośrednio wynikają obszary, które powinny być rozwijane. Obszary rozwojowe gminy Dolsk wzajemnie się uzupełniają.

W dalszej części strategii przedstawiono obszary, cele i kierunki działania dla każdego z obszarów życia społeczno – gospodarczego (przestrzeń, gospodarka, infrastruktura, społeczność, ochrona środowiska).

Dla każdego obszaru priorytetowego wskazano powiązania z priorytetami zapisanymi w Strategii Rozwoju Społeczno - Gospodarczego Województwa Wielkopolskiego do roku 2020.

Podobnie uczyniono z każdym z celów szczegółowych tej strategii wskazując na jego powiązania z wybranym celem szczegółowym strategii wojewódzkiej.

MISJA

Przyszłością Miasta i Gminy Dolsk jest zrównoważony rozwój w harmonii ze środowiskiem przyrodniczym, gospodarczym i społecznym, zmieniający gminę w atrakcyjne miejsce zamieszkania, pracy i wypoczynku z dobrze wykształconymi i silnymi funkcjami gospodarczymi, turystycznymi, rekreacyjnymi i wypoczynkowymi o znaczeniu regionalnym.

Równomierny, kompleksowy rozwój gminy Dolsk następuje poprzez zachowanie równowagi pomiędzy aktywnością gospodarczą opartą na solidnej bazie usługowo – gospodarczej z poszanowaniem środowiska przyrodniczego i kulturowego.

8. STRATEGICZNY PROGRAM ROZWOJU SPOŁECZNO –GOSPODARCZEGO GMINY DOLSK - PRIORYTETY, CELE SZCZEGÓŁOWE, KIERUNKI DZIAŁANIA

Tabela 25 Priorytet 1. Konkurencyjna gospodarka

Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku	
Cel strategiczny 5. Zwiększenie spójności województwa	
Cel strategiczny 6. Wzmocnienie potencjału gospodarczego regionu.	
CELE SZCZEGÓŁOWE	Kierunki działania / opis
<p>1.1 Wykorzystanie potencjału turystycznego gminy Dolsk do rozwoju gospodarczego.</p> <p><i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020;</i></p> <p><i>Cel operacyjny 6.8. Przygotowanie i racjonalne wykorzystanie terenów inwestycyjnych.</i></p>	<p>1.1.1 Stworzenie możliwości absorpcji środków UE i pozaunijnych dotacji na rzecz podniesienia jakości życia mieszkańców gminy.</p> <p><i>Opis kierunku: Kierunek ma sprzyjać absorpcji środków UE na rzecz podniesienia jakości życia społeczności lokalnej zamieszkującej gminę Dolsk dla poprawy jakości infrastruktury kulturalnej, rekreacyjnej, sportowej, a także estetyki poszczególnych miejscowości.</i></p> <p>1.1.2 Wykorzystanie terenów leśnych i zbiorników wodnych dla rozwoju różnych form turystyki w tym turystyki specjalnej, osób niepełnosprawnych, osób starszych itp., agroturystyki.</p> <p><i>Opis kierunku: Ideą kierunku jest budowa infrastruktury sprzyjającej rozwojowi turystyki szerokiej i skierowanej do wybranych segmentów społeczeństwa oraz przygotowania przestrzeni do tej formy wypoczynku. Kierunek zakłada również budowę infrastruktury ścieżek przyrodniczych, rowerowych, nordic walking, miejsc wypoczynku i rekreacji, miejsc parkingowych z jednoczesną promocją działalności agroturystycznej.</i></p> <p>1.1.3 Budowa infrastruktury terenów rekreacyjnych w obszarach predestynowanych do rozwoju turystyki.</p> <p><i>Opis kierunku: Ideą kierunku jest rozwój turystyki na terenie gminy Dolsk w oparciu o wysokie walory środowiskowe, krajobrazowe oraz zasoby kulturowe gminy. Kierunek zakłada wykorzystanie jezior zlokalizowanych w gminie Dolsk oraz obszarów leśnych do rekreacji, turystyki i sportów wodnych.</i></p> <p>1.1.4 Zagospodarowanie turystyczne jezior na terenie gminy Dolsk.</p> <p><i>Opis kierunku: Głównym przesłaniem tego kierunku jest budowa infrastruktury służącej możliwości organizowania imprez i spotkań integracyjnych w bliskim ich otoczeniu. Zagospodarowanie powinno również obejmować dostępność jezior dla sprzętu motorowodnego, pływającego, przystani wodnych, wędkarskich stanowisk wodnych.</i></p>

<p>1.2 Odnowa zdegradowanych obszarów gminy oraz renowacja obiektów zabytkowych i sakralnych występujących na terenie gminy.</p> <p><i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020</i></p> <p>Cel operacyjny 5.4. Wsparcie terenów wymagających restrukturyzacji, odnowy i rewitalizacji.</p>	<p>1.2.1 Inicjowanie działań na rzecz rewitalizacji obiektów zabytkowych i ochrony dóbr kultury na terenie gminy.</p> <p><i>Opis kierunku: Zamierzeniem kierunku jest nadanie nowych funkcji, w tym użytkowych licznym i atrakcyjnym zabytkom gminy Dolsk, np. poprzez tworzenie parków kulturowych i tematycznych lub celów usługowych. Przesłaniem kierunku jest także udział w projektach odnowy i konserwacji obiektów zabytkowych z udziałem partnerów prywatnych, publicznych i związków wyznaniowych.</i></p>
<p>1.3 Tworzenie warunków dla dalszego rozwoju gospodarczego gminy.</p> <p><i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020</i></p> <p>Cel operacyjny 6.1. Zwiększenie innowacyjności i przedsiębiorstw.</p> <p>Cel operacyjny 6.8. Przygotowanie i racjonalne wykorzystanie terenów inwestycyjnych</p> <p>Cel operacyjny 6.5. Tworzenie warunków rozwoju inteligentnych specjalizacji, w tym wspieranie sektorów kreatywnych w gospodarce</p>	<p>1.3.1 Inicjowanie i podejmowanie działań na rzecz wzrostu zainteresowania przez inwestorów terenami inwestycyjnymi na terenie gminy.</p> <p><i>Opis kierunku: Głównym przesłaniem tego kierunku jest promocja warunków inwestowania na terenach inwestycyjnych gminy, dążenie do wzmocnienia współpracy z tzw. otoczeniem biznesu mogącym stworzyć dodatkowe atrakcyjne warunki inwestowania w gminie, nawiązywanie kontaktów z przedsiębiorcami z regionu</i></p> <p>1.3.2 Uzbrojenie terenów inwestycyjnych w infrastrukturę techniczną, w tym dla potrzeb wysokich technologii (HT).</p> <p><i>Opis kierunku: Założeniem tego kierunku jest dalsza rozbudowa infrastruktury technicznej z zakresu ochrony środowiska, produkcji energii odnawialnej, dostępu do technologii informatycznych i sprawnej organizacji nowoczesnych centrów logistycznych.</i></p> <p>1.3.3 Wspieranie tworzenia klastrów produkcyjnych i usługowych.</p> <p><i>Opis kierunku: Istotą kierunku jest wspieranie nowoczesnego współdziałania przedsiębiorstw w ramach tzw. Clusters - grup przedsiębiorstw, współpracujących z innymi podmiotami np. instytucjami badawczymi, naukowymi celem osiągnięcia celu ekonomicznego. Skutkiem współdziałania jest aktywność zawodowa i przedsiębiorcza wewnątrz gminy zwiększająca zatrudnienie.</i></p> <p>1.3.4 Zagospodarowanie gruntów o niskiej klasie bonitacyjnej i nieprzydatnych rolniczo.</p> <p><i>Opis kierunku: Ideą są działania w kierunku miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na rzecz nowych funkcji gospodarczych, produkcji biopaliw i energii odnawialnej.</i></p>

	<p>1.3.5 Organizowanie na terenie gminy ustawicznych szkoleń bezpośrednich beneficjentów (pracodawców) w zakresie korzystania z funduszy UE i reguł partnerstwa publiczno – prywatnego.</p> <p><i>Opis kierunku: Założeniem kierunku jest tworzenie projektów z zakresu wspierania sprawnie funkcjonujących organizacji wspierających MSP w pozyskiwaniu dotacji i organizacji montażu finansowego opartego na ppp.</i></p> <p>1.3.6 Tworzenie płaszczyzn współpracy międzynarodowej w różnych dziedzinach życia społecznego i gospodarczego.</p> <p><i>Opis kierunku: Założeniem tego kierunku jest dążenie do zwiększania aktywności gminy w realizacji w partnerstwie zadań „do celu” z miastami regionu i samorządami oraz organizacjami UE. Kierunek zakłada również organizację konferencji typu „business to business” – popularnej w UE formy współpracy na poziomie konkretnych firm i organizacji pozarządowych oraz tworzenie regionalnej bazy danych o partnerach w biznesie (wykorzystując infrastrukturę hotelową nad j. Dolskim Wielkim).</i></p>
<p>1.4 Stworzenie systemu promocji gminy Dolsk.</p> <p><i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020</i></p> <p><i>Cel operacyjny 6.9. Tworzenie warunków dla ekspansji gospodarki województwa na rynki zewnętrzne</i></p>	<p>1.4.1 Opracowanie strategii promocji gminy Dolsk.</p> <p><i>Opis kierunku: Celem kierunku jest utworzenia strategii promocji gminy Dolsk, która wskazywałaby na główne produkty markowe gminy, wyraźnie kojarzące się z gminą. Strategia zaproponowałaby szczegółowe rozwiązania marketingowe i reklamowe, które przełożyłyby się bezpośrednio na szybszy rozwój gospodarczy gminy. Kierunek odnosi się również do wykorzystania promocji wewnątrz gminy np. dla rozwoju produkcji zdrowej żywności.</i></p> <p>1.4.2 Kształtowanie pozytywnego wizerunku gminy w środkach masowego przekazu o zasięgu lokalnym i ponadlokalnym.</p> <p><i>Opis kierunku: Głównym przesłaniem tego kierunku jest kontynuacja współpracy z ośrodkami masowego przekazu, które pozwolą na stworzenie pozytywnego wizerunku gminy oraz wykorzystanie Internetu w celach promocyjnych.</i></p>
<p>1.5. Zachowanie spójności zamierzeń gospodarczych i społecznych z warunkami zagospodarowania przestrzennego gminy Dolsk.</p> <p><i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020;</i></p> <p><i>Cel operacyjny 6.8. Przygotowanie i racjonalne wykorzystanie terenów inwestycyjnych.</i></p>	<p>1.5.1 Sporządzenie i wdrażanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zgodnie z zatwierdzonym harmonogramem prac planistycznych.</p> <p><i>Opis kierunku: Głównym przesłaniem tego kierunku jest opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w obszarach predestynowanych pod zabudowę mieszkaniową, nowe potrzeby inwestycyjne, w tym gospodarki innowacyjnej i niskoemisyjnej. Duże pokrycie gminy MPZP da przekaz dla inwestorów o uporządkowanej polityce przestrzennej w gminie.</i></p>

	<p>1.5.2 Zintegrowanie planów rozwoju społeczno – gospodarczego obejmującego całą przestrzeń gminy z planami rozwoju sąsiednich gmin.</p> <p><i>Opis kierunku: Główną ideą tego kierunku jest współpraca z gminami sąsiednimi w obszarze planowania przestrzennego, rozwoju funkcji gospodarczych, rozwoju rynku pracy oraz wspólnych działań na rzecz rozwoju turystyki.</i></p>
<p>1.6. Podniesienie jakości usług w obiektach użyteczności publicznej.</p> <p><i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020</i></p> <p><i>Cel operacyjny 5.5. Zwiększenie dostępności do podstawowych usług publicznych.</i></p>	<p>1.6.1 Standaryzacja usług, w tym dostosowanie infrastruktury do istniejących potrzeb w obiektach, w których realizuje się zadania polityki społecznej gminy.</p> <p><i>Opis kierunku: Realizacja kierunku ma podnieść jakość świadczeń usług społecznych i ich standaryzację do norm obowiązujących w UE oraz zapewnienie komfortu beneficjentom pomocy społecznej w procesach realizacji świadczeń społecznych przez Ośrodek Pomocy Społecznej.</i></p>

Tabela 26 Priorytet 2. Otwarte społeczeństwo

<p align="center">Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku</p> <p align="center">Cel strategiczny 7. Wzrost kompetencji mieszkańców i zatrudnienia,</p> <p align="center">Cel strategiczny 8. Zwiększanie zasobów oraz wyrównywanie potencjałów społecznych województwa</p>	
<p align="center">CELE SZCZEGÓŁOWE</p>	<p align="center">Kierunki działania / opis</p>
<p>2.1 Działania na rzecz wszechstronnego rozwoju edukacyjnego dzieci i młodzieży z terenu gminy.</p> <p><i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020</i></p> <p><i>Cel operacyjny 7.1. Poprawa warunków, jakości i dostępności edukacji.</i></p>	<p>2.1.1 Organizacja zajęć pozalekcyjnych na bazie placówek oświatowych i kulturalnych.</p> <p><i>Opis kierunku: Organizacja zajęć pozalekcyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży z terenu gminy Dolsk, opartych na bazie istniejących placówek oświatowych i kulturalnych uzupełni istniejący program nauczania i będzie podstawą realizacji programu otwartych szkół. W kierunku zakłada się również dopasowanie harmonogramu zajęć i dostosowanie dowozu dzieci z części wiejskiej gminy na zajęcia.</i></p> <p>2.1.2 Tworzenie warunków umożliwiających zwiększenie zastosowania nowych technik w realizacji programów nauczania we wszystkich placówkach oświatowych gminy.</p> <p><i>Opis kierunku: Głównym przesłaniem tego kierunku jest uruchomienie zakupów inwestycyjnych, korzystanie ze środków zewnętrznych oraz zwiększenie nakładów finansowych na ich realizację. Środki finansowe pozwolą w placówkach oświatowych gminy na wprowadzenie nowoczesnych metod i programów nauczania (np. e-learningu).</i></p>

	<p>2.1.3 Działanie na rzecz dostosowania oferty zajęć pozalekcyjnych do zainteresowań oraz talentów uczniów.</p> <p><i>Opis kierunku: Istotą tego kierunku jest wczesne diagnozowanie zdolności, zainteresowań oraz talentów uczniów w celu dostosowania pod potrzeby i zdolności ucznia oferty kształcenia na wszystkich poziomach edukacji organizowanych na terenie gminy.</i></p> <p>2.1.4 Budowa i modernizacja obiektów infrastruktury oświatowej.</p> <p><i>Opis kierunku: W ramach tego kierunku przewiduje się poprawę warunków i jakości kształcenia na terenie gminy poprzez modernizację wymagających tego typu działań obiektów szkolnych.</i></p>
<p>2.2 Tworzenie podstaw dla rozwoju współpracy z organizacjami pozarządowymi.</p> <p><i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020;</i></p> <p><i>Cel operacyjny 7.4. Rozwój oraz promocja postaw kreatywnych i innowacyjnych.</i></p>	<p>2.2.1 Wspieranie i współpraca z instytucjami społeczeństwa obywatelskiego.</p> <p><i>Opis kierunku: Główną ideą tego kierunku jest zwiększenie koordynacji współdziałania z organizacjami pozarządowymi, aktywna współpraca z tymi organizacjami i wsparcie postaw obywatelskich m.in. poprzez tworzenie partnerstw publiczno- społecznych. Szczęólnego znaczenia nabiera działalność Lokalnej Grupy Działania " Gościnną Wielkopolska " oraz ochotniczych straży pożarnych.</i></p>
<p>2.3 Dostępność usług medycznych.</p> <p><i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020</i></p> <p><i>Cel operacyjny 8.3.</i></p> <p><i>Poprawa stanu zdrowia mieszkańców i opieki zdrowotnej.</i></p>	<p>2.3.1 Podnoszenie jakości i dostępności usług medycznych na terenie gminy.</p> <p><i>Opis kierunku: Założeniem tego kierunku jest poprawa jakości i dostępności do świadczeń zdrowotnych min. poprzez realizację programów zdrowotnych ukierunkowanych na wczesną diagnostykę, leczenie i rehabilitację schorzeń u mieszkańców gminy oraz wprowadzenie elektronicznej dokumentacji w placówkach ochrony zdrowia. Ponadto kierunek ma na celu wywołanie inwestycji związanych z poprawą jakości usług medycznych na terenie gminy m.in. poprzez uruchomienie usług medycznych świadczonych przez lekarzy specjalistów.</i></p>

<p>2.4 Budowanie zintegrowanego systemu wsparcia zapobiegającego kryzysom w rodzinie oraz wzmacniającego pozycję dziecka.</p> <p><i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020;</i></p> <p><i>Cel operacyjny 8.Ochrona zasobów, standardu i jakości życia rodziny.</i></p>	<p>2.4.1 Pomoc w likwidacji przyczyn dysfunkcji oraz rozwijanie i usprawnianie systemu wsparcia rodziny, w szczególności: psychologicznego, prawnego, socjalnego.</p> <p><i>Opis kierunku: Główną ideą tego kierunku jest rozwój specjalistycznego poradnictwa, w tym rodzinnego, a także terapii rodzinnej, zintensyfikowanie i rozwój form pracy socjalnej ze szczególnym uwzględnieniem dzieci ze środowisk niewydolnych wychowawczo oraz podejmowanie inicjatyw i nowatorskich rozwiązań na rzecz ochrony macierzyństwa i dziecka w rodzinie.</i></p> <p>2.4.2 Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami i przysługującymi im prawami.</p> <p><i>Opis kierunku: Głównym założeniem tego kierunku jest zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci i młodzieży z rodzin ubogich, szkolenie i podnoszenie kwalifikacji kadry specjalistów do pracy z rodziną i dziećmi oraz tworzenie warunków do realizacji programów socjoterapeutycznych.</i></p>
<p>2.5 Działania na rzecz stworzenia zintegrowanego systemu wsparcia i aktywizacji osób niepełnosprawnych.</p> <p><i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020</i></p> <p><i>Cel operacyjny 8.5.</i></p> <p><i>Wzmacnianie włączenia społecznego.</i></p>	<p>2.5.1 Zapewnienie zwiększonego dostępu osób niepełnosprawnych do opieki medycznej, w tym rehabilitacji i opieki.</p> <p><i>Opis kierunku: Główną ideą tego kierunku jest realizacja programów profilaktycznych zapobiegających powstawaniu niepełnosprawności oraz zwiększenie dostępu do opieki medycznej i zabiegów rehabilitacyjnych m.in. poprzez opracowanie bazy informacyjnej o świadczeniodawcach, w tym wspieranie wolontariatu na rzecz osób niepełnosprawnych.</i></p> <p>2.5.2 Integracja osób niepełnosprawnych ze środowiskiem.</p> <p><i>Opis kierunku: Główną ideą tego kierunku jest zwiększenie dostępu do obiektów użyteczności publicznej poprzez likwidację barier architektonicznych. Ponadto kierunek ten zmierza do zapewnienia zajęć rewalidacyjnych w zależności od rodzaju niepełnosprawności.</i></p>
<p>2.6 Podejmowanie działań na rzecz wsparcia seniorów w ich integracji i pełnym dostępie do oferty edukacyjnej, kulturalnej, usług zdrowotnych, rekreacji i wypoczynku.</p> <p><i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020;</i></p> <p><i>Cel operacyjny 8.Ochrona zasobów, standardu i jakości życia rodziny.</i></p>	<p>2.6.1 Przeciwdziałanie izolacji i wykluczeniu społecznemu seniorów zamieszkujących gminę Dolsk.</p> <p><i>Opis kierunku: Głównym przesłaniem tego kierunku są działania w kierunku rozwijania i upowszechniania działań klubu seniora i systematyczna współpraca z domami pomocy społecznej i zakładami opieki zdrowotnej w gminach sąsiadujących oraz promowanie wartości uczestnictwa osób starszych w życiu społecznym. Kierunek ten również zakłada aktywizację osób 55+ w ramach idei Uniwersytetu III Wieku.</i></p>

<p>2.7 Promocja rekreacji i sportu</p> <p><i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020;</i></p> <p><i>Cel operacyjny 8.4. Promocja zdrowego stylu życia.</i></p>	<p>2.7.1 Upowszechnianie i rozwijanie rekreacji fizycznej i sportu oraz innych form aktywnego wypoczynku na terenie gminy.</p> <p><i>Opis kierunku: Ideą kierunku jest organizacja imprez sportowych o randze regionalnej w oparciu o bogatą bazę sportową oraz tradycje sportowe gminy Dolsk, wykorzystując jednocześnie powiązania przestrzenne i funkcjonalne gminy z obszarami jezior i lasów.</i></p> <p><i>Kierunek zakłada ponadto dbałość o infrastrukturę sportową w pozostałych miejscowościach gminy.</i></p>
<p>2.8 Promocja kultury</p> <p><i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020</i></p> <p><i>Cel operacyjny 8.7. Kształtowanie skłonności mieszkańców do zaspokajania potrzeb wyższego rzędu.</i></p>	<p>2.8.1 Zwiększenie oferty kulturalnej gminy Dolsk.</p> <p><i>Opis kierunku: Ofertę kulturalną w gminie Dolsk realizuje biblioteka publiczna. Obecnie życie kulturalne gminy skoncentrowane jest w Dolsku.</i></p> <p><i>Kierunek zakłada zwiększenie dostępu do kultury i poprawę jakości oferty kulturalnej w pozostałych miejscowościach gminy.</i></p>
<p>2.9. Podjęcie działań w zakresie poprawy gospodarki mieszkaniowej i rozwoju różnych form budownictwa mieszkaniowego na terenie gminy Dolsk.</p> <p><i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020</i></p> <p><i>Cel operacyjny 8.11. Poprawa warunków mieszkaniowych.</i></p>	<p>2.9.1 Przygotowanie terenów pod zabudowę mieszkaniową.</p> <p><i>Opis kierunku: Głównym przesłaniem tego kierunku jest inicjowanie działań w zakresie kształtowania polityki mieszkaniowej ze szczególnym uwzględnieniem zabezpieczenia lokali osobom, które z uwagi na swoją sytuację życiową nie mogą samodzielnie zabezpieczyć sobie mieszkania oraz prowadzenie działań w kierunku wyznaczania nowych obszarów pod zabudowę dla budownictwa indywidualnego i obiektów mieszkalnych wielorodzinnych.</i></p> <p>2.9.2 Aktywizowanie działań w zakresie tworzenia bazy mieszkań socjalnych.</p> <p><i>Opis kierunku: Główną ideą tego kierunku jest budowa nowych i rewitalizacja istniejącej substancji mieszkaniowej pod potrzeby mieszkań socjalnych.</i></p>
<p>2.10 Działania proekologiczne.</p> <p><i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020</i></p> <p><i>Cel operacyjny 8.9. Ochrona zasobów, standardu i jakości życia rodziny.</i></p>	<p>2.10.1 Wdrożenie zasad systemu selektywnej zbiórki odpadów surowcowych na terenie całej gminy.</p> <p><i>Opis kierunku: Założeniem kierunku jest podnoszenie skuteczności selektywnej zbiórki odpadów ze szczególnym uwzględnieniem selektywnej zbiórki odpadów kuchennych, biodegradowalnych oraz odpadów wielkogabarytowych, budowlanych i niebezpiecznych. Ponadto kierunek zakłada praktyczną realizację ustawy o utrzymaniu porządku i czystości w gminach.</i></p>

<p>2.11 Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy Dolsk.</p> <p><i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020</i></p> <p><i>Cel operacyjny 8.9. Ochrona zasobów, standardu i jakości życia rodziny</i></p>	<p>2.11.1 Tworzenie programów edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży.</p> <p><i>Opis kierunku: Przesłaniem kierunku jest podnoszenie świadomości ekologicznej wśród dzieci i młodzieży szkolnej poprzez wdrażanie programów edukacji ekologicznej.</i></p> <p>2.11.2 Edukacja społeczności lokalnej poprzez lokalne media w zakresie nowych technologii ochrony środowiska i zagrożeń ekologicznych.</p> <p><i>Opis kierunku: Główną ideą kierunku jest wykorzystanie lokalnych mediów do edukacji ekologicznej mieszkańców z zakresu nowych technologii ochrony środowiska oraz potencjalnych zagrożeń ekologicznych.</i></p>
--	--

Tabela 27 Priorytet 3. Nowoczesne sieci

<p>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku</p> <p>Cel strategiczny 1. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej regionu, Cel strategiczny 2. Poprawa stanu środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami</p>	
<p>CELE SZCZEGÓŁOWE</p>	<p>Kierunki działania / opis</p>
<p>3.1 Podejmowanie działań w kierunku budowy i modernizacji infrastruktury drogowej wraz z jej najbliższym otoczeniem oraz umożliwiać rozwój infrastruktury przewozów pasażerskich.</p> <p><i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020;</i></p> <p><i>Cel operacyjny 1.1. Zwiększenie spójności sieci drogowej</i></p> <p><i>Cel operacyjny 1.2. Wzrost różnorodności oraz upowszechnianie efektywnych form transportu.</i></p>	<p>3.1.1 Stworzenie sprawnego systemu komunikacji wewnętrznej.</p> <p><i>Opis kierunku: Ideą tego kierunku jest troska o istniejące ciągi komunikacyjne i poprawa stanu technicznego dróg gminnych łączących poszczególne miejscowości gminy. Wraz z rozbudową sieci dróg gminnych należy je wyposażać w chodniki i inne elementy infrastruktury drogowej w tym ścieżki rowerowe.</i></p> <p>3.1.2 Budowa sieci ścieżek rowerowych.</p> <p><i>Opis kierunku: Założeniem kierunku jest promocja i oznaczenie tras rowerowych na terenie gminy Dolsk oraz rozwój dróg rowerowych z uwzględnieniem możliwości włączenia tras w system regionalny i paneuropejski.</i></p> <p>3.1.3 Rozwój systemu komunikacji autobusowej.</p> <p><i>Opis kierunku: Kierunek zakłada zwiększenie liczby połączeń lokalnych w zakresie obsługi ruchu autobusowego.</i></p>
<p>3.2 Podjąć działania w kierunku przebudowy, modernizacji i rozbudowy infrastruktury technicznej gminy.</p> <p><i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020</i></p> <p><i>Cel operacyjny 2.7. Poprawa gospodarki</i></p>	<p>3.2.1 Zakończenie realizacji sieci wodociągowych i kanalizacyjnych na terenie gminy.</p> <p><i>Opis kierunku: Głównym przesłaniem tego kierunku jest zakończenie realizacji sieci kanalizacji sanitarnej w pozostałych miejscowościach gminy z pomocą dwóch systemów kanalizacyjnych: Dolsk i Śrem opartych o istniejące oczyszczalnie ścieków w Dolsku i Śremie. Kierunek zakłada także, w razie potrzeby rozbudowę sieci wodociągowej na terenach predestynowanych pod zabudowę mieszkaniową oraz modernizację ujęć</i></p>

<p>wodno – ściekowej. <i>Cel operacyjny 1.1. Zwiększenie spójności sieci drogowej</i> <i>Cel operacyjny 1.3. Rozbudowa infrastruktury na rzecz społeczeństwa informacyjnego.</i></p>	<p>wody. 3.2.2 Modernizacja oświetlenia ulicznego. <i>Opis kierunku: Kierunek ten obejmuje, w miarę potrzeb, modernizację systemu oświetlenia ulic miejscowości.</i> 3.2.3 Zapewnienie dostępu do Internetu szerokopasmowego. <i>Opis kierunku: Istnieje konieczność zapewnienia Internetu szerokopasmowego w części wiejskiej gminy Dolsk w celu eliminacji wykluczenia cyfrowego mieszkańców wsi.</i></p>
<p>3.3 Poprawa jakości środowiska na terenie gminy Dolsk. <i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020</i> <i>Cel operacyjny 3.2. Rozwój produkcji i wykorzystanie alternatywnych źródeł energii</i> <i>Cel operacyjny 2.5. Ograniczanie emisji substancji do atmosfery</i></p>	<p>3.3.1 Wykorzystanie wyjątkowych warunków fizjograficznych gminy do rozwoju energetyki odnawialnej. <i>Opis kierunku: Przygotowanie terenów dla celów produkcji energii odnawialnej. Uzyskanie akceptacji społecznej dla rozwoju gminy opartej o źródła odnawialne i biopaliwa w kierunku samowystarczalności energetycznej gminy i regionu</i> <i>Kierunek zakłada również możliwość budowy małych biogazowni.</i> 3.3.2 Likwidacja i ograniczenie niskiej emisji. <i>Opis kierunku: Zwiększenie dostępności sieci gazowniczej na terenie gminy</i> <i>Wpłynęłoby to na ograniczenie zjawiska niskiej emisji i poprawę czystości powietrza.</i> 3.3.3 Realizacja zadań w zakresie modernizacji systemu zaopatrzenia w ciepło. <i>Opis kierunku: Ideą kierunku jest zastępowanie węgla jako paliwa podstawowego w gospodarstwach domowych na rzecz ogrzewania gazowego lub energii odnawialnej oraz wspieranie przedsięwzięć na rzecz korzystania z takich źródeł energii. Założeniem kierunku jest więc zwiększanie udziału nowych technologii grzewczych wykorzystujących odnawialne źródła energii.</i></p>

9. MONITORING I EWALUACJA STRATEGII

Ocena strategicznych dokumentów zawierających programy rozwoju winna być dokonywana trzykrotnie: przed rozpoczęciem realizacji (ex-ante), w połowie okresu realizacji (mid-term) oraz po zakończeniu realizacji (ex-post).

W celu umożliwienia pośredniego dokonywania ocen mid-term i ex-post, należy określić powiązania pomiędzy strategią gminy a strategiami sektorowymi oraz Wieloletnią Prognozą Finansową. Ocena ex-post jest najbardziej istotna i miarodajna dla całościowej oceny polityki rozwoju gminy w długim okresie czasu oraz spełnia najwięcej funkcji. Wszelkie oceny oddziaływania podmiotów publicznych na procesy rozwoju przeprowadzane są w kontekście społecznych potrzeb, celów i nakładów.

Mierzone i oceniane są uzyskane produkty, wyniki, efekty i skutki. Działania i przedsięwzięcia służące realizacji celów operacyjnych oceniane są na podstawie czterech kryteriów: skuteczności, celowości, efektywności, wydajności. Cały proces dodatkowo oceniany jest z punktu widzenia praworządności i gospodarności (oszczędności). Oceny wymagają podejścia uporządkowanego, obiektywnych kryteriów oraz stosowania zróżnicowanych i wyrafinowanych metod. Ocena realizacji Strategii jest procesem wymagającym udziału społecznego, a przede wszystkim współdziałania podmiotów i uczestników strategicznego planowania rozwoju gminy Dolsk.

Dla spełnienia powyższych wymagań, każdy cel operacyjny wymaga monitorowania. Wymóg monitorowania wynika również z przepisów regulujących finansowanie przedsięwzięć z funduszy strukturalnych UE. Monitorowaniem Strategii na poziomie celów operacyjnych (używając wskaźników produktu i rezultatu przypisanych tym celom) winna zajmować się jednostka organizacyjna odpowiedzialna za jego wdrażanie, w tym wypadku – samorząd gminny.

Wizja i misja miasta i gminy Dolsk zawarta w Strategii sformułowana jest na tak ogólnym poziomie, że bezpośrednia ocena stopnia ich realizacji nie jest możliwa. Można jednak ocenić stopień realizacji celów operacyjnych. Mają one na tyle konkretny charakter i są powiązane bezpośrednio z realizowanymi i planowanymi do realizacji przedsięwzięciami, że można stosować bardziej wyspecjalizowane wskaźniki.

W charakterystyce każdego z celów operacyjnych zawarto propozycje wskaźników produktów oraz rezultatów. Zestaw wskaźników dla celów monitorowania Strategii na poziomie celów operacyjnych zawiera poniższa tabela. Ich coroczne obliczenie rozpoczynając od roku bazowego 2013 (stan na 31 grudnia – dane będą dostępne wiosną 2014) umożliwi dokonanie w latach 2018 i 2023 oceny realizacji Strategii pod kątem: skuteczności, celowości, efektywności, wydajności. Efektem oceny może być konieczność zmodyfikowania Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Dolsk.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Dolsk na lata 2014 – 2022

Tabela 28 Wskaźniki monitoringu Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Dolsk na lata 2014 – 2022.

Nr celu/ kier. dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
<i>Rok bazowy 2013, lata oceny: 2018 i 2023</i>			
1.1.	Wykorzystanie potencjału turystycznego gminy Dolsk do rozwoju gospodarczego.		
	Kierunki działania		
1.1.1.	Stworzenie możliwości absorpcji środków UE i pozaunijnych dotacji na rzecz podniesienia jakości życia mieszkańców gminy.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba projektów umożliwiających absorpcję środków UE i pozaunijnych dotacji na rzecz podniesienia jakości życia mieszkańców obszarów wiejskich. 	<ul style="list-style-type: none"> Wartość (w PLN) środków pozyskanych na rzecz podniesienia jakości życia mieszkańców obszarów wiejskich.
1.1.2.	Wykorzystanie terenów leśnych i zbiorników wodnych dla rozwoju różnych form turystyki w tym turystyki specjalnej, osób niepełnosprawnych, osób starszych itp., agroturystyki.	<ul style="list-style-type: none"> Długość (w km) wyznaczonych i zagospodarowanych rekreacyjnych szlaków turystycznych według podziału na różne formy turystyki kwalifikowanej (piesza, konna, rowerowa, kajakowa). 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba turystów korzystających z wyznaczonych i zagospodarowanych rekreacyjnych szlaków turystycznych (w ciągu roku) według podziału na różne formy turystyki kwalifikowanej (piesza, konna, rowerowa, kajakowa).
1.1.3.	Budowa infrastruktury terenów rekreacyjnych w obszarach predestynowanych do rozwoju turystyki.	<ul style="list-style-type: none"> Budowa infrastruktury służącej turystycznemu wykorzystaniu jezior na terenie gminy Dolsk. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba mieszkańców oraz turystów korzystających z powstałego zagospodarowania turystycznego jezior w ciągu roku.
1.1.4.	Zagospodarowanie turystyczne jezior na terenie gminy Dolsk.	<ul style="list-style-type: none"> Budowa infrastruktury służącej turystycznemu wykorzystaniu jezior na terenie gminy Dolsk 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba mieszkańców oraz turystów korzystających z powstałego zagospodarowania turystycznego jezior w ciągu roku.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Dolsk na lata 2014 – 2022

1.2.	Odnowa zdegradowanych obszarów gminy oraz renowacja obiektów zabytkowych i sakralnych występujących na terenie gminy.		
	Kierunki działania		
1.2.1.	Inicjowanie działań na rzecz rewitalizacji obiektów zabytkowych i ochrony dóbr kultury na terenie gminy.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba podjętych działań w celu rewitalizacji obiektów zabytkowych i sakralnych. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zrewitalizowanych obiektów zabytkowych i sakralnych. Powierzchnia w m² zrewitalizowanych obiektów zabytkowych.
1.3.	Tworzenie warunków dla dalszego rozwoju gospodarczego gminy,		
	Kierunki działania		
1.3.1	Inicjowanie i podejmowanie działań na rzecz wzrostu zainteresowania przez inwestorów terenami inwestycyjnymi na terenie gminy.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zorganizowanych działań na rzecz wzrostu zainteresowania przez inwestorów strategicznych terenami inwestycyjnymi na terenie gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba nowych inwestycji na terenach inwestycyjnych gminy.
1.3.2.	Uzbrojenie terenów inwestycyjnych w infrastrukturę techniczną, w tym dla potrzeb wysokich technologii (HT).	<ul style="list-style-type: none"> Powierzchnia (m²) uzbrojonych terenów inwestycyjnych w infrastrukturę techniczną, w tym dla potrzeb wysokich technologii. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba powstałych przedsiębiorstw na nowo uzbrojonych terenach inwestycyjnych. Liczba nakładów inwestycyjnych w PLN wniesionych przez inwestorów na nowo uzbrojonych terenach inwestycyjnych, w tym wartość w PLN inwestycji typu HT.
1.3.3.	Wspieranie tworzenia klastrów produkcyjnych i usługowych.	<ul style="list-style-type: none"> Utworzenie klastra gospodarczego, naukowego lub innego na terenie gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> Ilość podmiotów oraz ich rodzaj uczestniczących we współpracy oraz ich potencjał ekonomiczny.
1.3.4.	Zagospodarowanie gruntów o niskiej klasie bonitacyjnej i nieprzydatnych rolniczo.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba projektów i programów, których celem jest zalesianie terenów nieprzydatnych rolniczo oraz o niskiej klasie bonitacyjnej. 	<ul style="list-style-type: none"> Powierzchnia zalesionych w ha terenów nieprzydatnych rolniczo oraz o niskiej klasie bonitacyjnej oraz wykorzystanych w celach produkcji energii odnawialnej.
1.3.5.	Organizowanie na terenie gminy ustawicznych szkoleń bezpośrednich beneficjentów (pracodawców) w zakresie korzystania z funduszy UE	<ul style="list-style-type: none"> Organizowanie szkoleń i ich liczba. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba przedsiębiorców uczestniczących w szkoleniach oraz dofinansowanych projektów

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Dolsk na lata 2014 – 2022

	i reguł partnerstwa publiczno – prywatnego.		z funduszy europejskich.
1.3.6.	Tworzenie płaszczyzn współpracy międzynarodowej w różnych dziedzinach życia społecznego i gospodarczego.	<ul style="list-style-type: none"> Nawiązanie współpracy z podmiotami międzynarodowymi w celu realizacji zadania. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba sformalizowanych umów na realizację zadania.
1.4.	Stworzenie systemu promocji gminy Dolsk.		
	Kierunki działania		
1.4.1.	Opracowanie strategii promocji gminy Dolsk.	<ul style="list-style-type: none"> Podjęcie działań w kierunku opracowania strategii promocji gminy Dolsk. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba szczegółowych rozwiązań marketingowych i reklamowych zaproponowanych w strategii promocji gminy Dolsk.
1.4.2.	Kształtowanie pozytywnego wizerunku gminy w środkach masowego przekazu o zasięgu lokalnym i ponadlokalnym.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba projektów promocji pozytywnego wizerunku gminy w oparciu o media lokalne, krajowe i aktywne strony internetowe. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba turystów krajowych i zagranicznych oraz potencjalnych inwestorów przybywających na teren gminy Dolsk w ciągu roku z tytułu prowadzonych akcji kształtujących pozytywny wizerunek gminy.
1.5.	Zachowanie spójności zamierzeń gospodarczych i społecznych z warunkami zagospodarowania przestrzennego gminy Dolsk.		
	Kierunki działania		
1.5.1.	Sporządzenie i wdrażanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zgodnie z zatwierdzonym harmonogramem prac planistycznych.	<ul style="list-style-type: none"> Tworzenie nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego według zatwierdzonego harmonogramu prac planistycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> Powierzchnia w ha obszarów predestynowanych pod zabudowę mieszkaniową z określeniem funkcji tej zabudowy oraz terenów rekreacyjnych o charakterze publicznym tworzących warunki do rozwoju różnych form turystyki.
1.5.2.	Zintegrowanie planów rozwoju społeczno – gospodarczego obejmującego całą przestrzeń gminy z planami rozwoju sąsiednich gmin.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba podjętych działań i inicjatyw mających na celu zintegrowanie planów rozwoju społeczno – gospodarczego obejmującego całą 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba utworzonych projektów integrujących plany rozwoju społeczno – gospodarczego.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Dolsk na lata 2014 – 2022

		przestrzeń gminy z planami rozwoju sąsiednich gmin.	
1.6.	Podniesienie jakości usług w obiektach użyteczności publicznej.		
	Kierunki działania		
1.6.1.	Standaryzacja usług, w tym dostosowanie infrastruktury do istniejących potrzeb w obiektach, w których realizuje się zadania polityki społecznej gminy.	<ul style="list-style-type: none"> Wysoka jakość usług dla mieszkańców oferowanych przez gminę w ramach polityki społecznej. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba projektów i inicjatyw podjętych przez gminę dla zapewnienia zwiększonej jakości usług w obiektach użyteczności publicznej. Liczba usprawnień komunikacyjnych dla osób korzystających i niepełnosprawnych.
2.1	Działania na rzecz wszechstronnego rozwoju edukacyjnego dzieci i młodzieży z terenu gminy.		
	Kierunki działania		
2.1.1.	Organizacja zajęć pozalekcyjnych na bazie placówek oświatowych i kulturalnych.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zorganizowanych zajęć pozalekcyjnych na bazie placówek oświatowych i kulturalnych. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba dzieci i młodzieży biorących udział w zajęciach pozalekcyjnych.
2.1.2.	Tworzenie warunków umożliwiających zwiększenie zastosowania nowych technik w realizacji programów nauczania we wszystkich placówkach oświatowych gminy.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba projektów wdrożonych w placówkach oświatowych gminy, które umożliwiły zwiększenie zastosowania nowych technik w realizacji programów nauczania. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba uczniów w placówkach oświatowych gminy biorących udział w procesach nauczania z zastosowaniem nowych technik.
2.1.3.	Działanie na rzecz dostosowania oferty zajęć pozalekcyjnych do zainteresowań oraz talentów uczniów.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba przeprowadzonych działań na terenie gminy Dolsk, w celu poznania profilu zdolności ucznia. Liczba projektów dostosowujących ofertę zajęć pozalekcyjnych do zainteresowań i talentów uczniów. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba uczniów korzystających z dostosowanej oferty zajęć pozalekcyjnych pod kątem zdolności i zainteresowań ucznia.
2.1.4.	Budowa i modernizacja obiektów infrastruktury oświatowej.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba przedsięwzięć inwestycyjnych zorganizowanych przez gminę, których celem było 	<ul style="list-style-type: none"> Powierzchnia (w m²) wyremontowanych, przebudowanych i rozbudowanych obiektów

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Dolsk na lata 2014 – 2022

		przeprowadzenie remontów, przebudowy i rozbudowy obiektów oświatowych, w tym związanych z termomodernizacją i optymalizacją zużycia energii.	oświatowych.
2.2.	Tworzenie podstaw dla rozwoju współpracy z organizacjami pozarządowymi.		
	Kierunki działania		
2.2.1.	Wspieranie i współpraca z instytucjami społeczeństwa obywatelskiego.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba podjętych działań na terenie gminy, których celem było wspieranie i współpraca z instytucjami społeczeństwa obywatelskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba utworzonych partnerstw publiczno – społecznych.
2.3.	Dostępność usług medycznych		
	Kierunki działania		
2.3.1.	Podnoszenie jakości i dostępności usług medycznych na terenie gminy.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba projektów podnoszących jakość i dostępność usług medycznych na terenie gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba mieszkańców gminy Dolsk korzystająca w ciągu roku z usług medycznych w oparciu o projekty podnoszące jakość i dostępność tych usług.
2.4.	Budowanie zintegrowanego systemu wsparcia zapobiegającego kryzysom w rodzinie oraz wzmacniającego pozycję dziecka.		
	Kierunki działania		
2.4.1.	Pomoc w likwidacji przyczyn dysfunkcji oraz rozwijanie i usprawnianie systemu wsparcia rodziny, w szczególności: psychologicznego, prawnego, socjalnego.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba podjętych działań mających na celu likwidację przyczyn dysfunkcji oraz rozwijanie i usprawnianie systemu wsparcia rodziny. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba rodzin objętych projektami wsparcia psychologicznego, prawnego i socjalnego w ciągu roku.
2.4.2.	Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami i przysługującymi im prawami.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba inicjatyw i projektów stworzonych na terenie gminy, których celem było zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba dzieci i młodzieży objętych projektami zabezpieczenia potrzeb bytowych w ciągu roku.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Dolsk na lata 2014 – 2022

2.5.	Działania na rzecz stworzenia zintegrowanego systemu wsparcia i aktywizacji osób niepełnosprawnych.		
	Kierunki działania		
2.5.1.	Zapewnienie zwiększonego dostępu osób niepełnosprawnych do opieki medycznej, w tym rehabilitacji i opieki.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba projektów i inicjatyw podjętych przez gminę dla zapewnienia zwiększonego dostępu osób niepełnosprawnych do opieki medycznej, w tym rehabilitacji i opieki. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób niepełnosprawnych korzystających samodzielnie z opieki medycznej na terenie gminy każdego roku.
2.5.2.	Integracja osób niepełnosprawnych ze środowiskiem.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba projektów, których głównym założeniem była integracja osób niepełnosprawnych mieszkających na terenie gminy ze środowiskiem lokalnym. Liczba zlikwidowanych barier dla osób niepełnosprawnych. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób niepełnosprawnych – mieszkańców na terenie gminy uczestniczących w projektach integracyjnych ze środowiskiem lokalnym.
2.6.	Podjęmowanie działań na rzecz wsparcia seniorów w ich integracji i pełnym dostępie do oferty edukacyjnej, kulturalnej, usług zdrowotnych, rekreacji i wypoczynku.		
	Kierunki działania		
2.6.1.	Przeciwdziałanie izolacji i wykluczeniu społecznemu seniorów zamieszkujących gminę Dolsk.	<ul style="list-style-type: none"> Upowszechnienie działań klubu seniora i systematyczna współpraca z domami pomocy społecznej i zakładami opieki zdrowotnej w gminach sąsiadujących. Powołanie Uniwersytetu III Wieku. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba korzystających osób starszych i podejmowanych inicjatyw. Liczba osób 55+ uczestniczących w zajęciach oraz rodzaje zajęć terapeutycznych i integrujących tę grupę.
2.7.	Promocja rekreacji i sportu.		
	Kierunki działania		
2.7.1.	Upowszechnianie i rozwijanie rekreacji fizycznej i sportu oraz innych form aktywnego wypoczynku na terenie gminy.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zorganizowanych imprez sportowych o randze ponadgminnej. Liczba przedsięwzięć inwestycyjnych, których celem była budowa i modernizacja infrastruktury sportowej na terenie gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba mieszkańców i turystów biorących udział w imprezach sportowych. Powierzchnia (w m²) wyremontowanych, przebudowanych i rozbudowanych obiektów sportowych.
2.8.	Promocja kultury.		

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Dolsk na lata 2014 – 2022

	Kierunki działania		
2.8.1.	Zwiększenie oferty kulturalnej gminy Dolsk.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba przedsięwzięć inwestycyjnych, których celem była budowa i modernizacja infrastruktury kulturalnej na terenie gminy. Liczba imprez kulturalnych zorganizowanych na terenie gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> Powierzchnia (w m²) wyremontowanych, przebudowanych i rozbudowanych obiektów kulturalnych na terenie gminy. Liczba osób biorących udział w imprezach kulturalnych zorganizowanych na terenie gminy.
2.9	Podjęcie działań w zakresie poprawy gospodarki mieszkaniowej i rozwoju różnych form budownictwa mieszkaniowego na terenie gminy Dolsk.		
	Kierunki działania		
2.9.1.	Przygotowanie terenów pod zabudowę mieszkaniową.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba projektów mających na celu tworzenie dokumentów planistycznych umożliwiających przygotowanie terenów pod zabudowę mieszkaniową i budowę mieszkań na wynajem. 	<ul style="list-style-type: none"> Powierzchnia (w m²)) wyznaczonych i zagospodarowanych terenów pod zabudowę mieszkaniową i budowę mieszkań na wynajem.
2.10	Działania proekologiczne.		
	Kierunki działania		
2.10.1.	Wdrożenie zasad systemu selektywnej zbiórki odpadów surowcowych na terenie całej gminy.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba powstałych i zrealizowanych projektów w poszczególnych częściach gminy, których celem było wdrożenie jednolitego systemu selektywnej zbiórki odpadów. 	<ul style="list-style-type: none"> Waga (w tonach) segregowanych odpadów na terenie gminy w ramach opracowanego jednolitego systemu selektywnej zbiórki odpadów surowcowych. Waga (w tonach) segregowanych odpadów w poszczególnych asortymentach np. szkło, papier, tworzywa sztuczne.
2.11	Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy Dolsk.		
	Kierunki działania		
2.11.1.	Tworzenie programów edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba przeprowadzonych godzin zajęć edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba dzieci i młodzieży objętych programem edukacji ekologicznej.
2.11.2	Edukacja społeczności lokalnej poprzez lokalne media w zakresie nowych	<ul style="list-style-type: none"> Liczba projektów skierowanych do społeczności lokalnej z zakresu 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba mieszkańców gminy stosujących nowe technologie

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Dolsk na lata 2014 – 2022

	technologii ochrony środowiska i zagrożeń ekologicznych.	nowych technologii ochrony środowiska i zagrożeń ekologicznych prowadzonych przy wykorzystaniu lokalnych mediów.	ochrony środowiska.
3.1.	Podjęcie działań w kierunku budowy i modernizacji infrastruktury drogowej wraz z jej najbliższym otoczeniem oraz umożliwić rozwój infrastruktury przewozów pasażerskich.		
	Kierunki działania		
3.1.1.	Stworzenie sprawnego systemu komunikacji wewnętrznej	<ul style="list-style-type: none"> Liczba projektów mających na celu modernizację i rozbudowę infrastruktury drogowej. Liczba projektów mających na celu modernizację i rozbudowę infrastruktury okołodrogowej. 	<ul style="list-style-type: none"> Długość (w km) nowo wybudowanych i wyremontowanych dróg na terenie gminy. Długość (w km) wybudowanych i zmodernizowanych ciągów pieszych, rowerowych i pieszo-rowerowych na terenie gminy.
3.1.2.	Budowa sieci ścieżek rowerowych.	<ul style="list-style-type: none"> Długość (w km) wybudowanych sieci ścieżek rowerowych łączących poszczególne obszary gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób korzystających z nowo wybudowanych sieci ścieżek rowerowych.
3.1.3.	Rozwój systemu komunikacji autobusowej.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba inicjatyw i projektów stworzonych na terenie gminy, których celem była przebudowa i rozbudowa infrastruktury publicznej związanej z obsługą komunikacji autobusowej. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba użytkowników korzystających z przebudowanej i rozbudowanej infrastruktury publicznej związanej z obsługą komunikacji autobusowej. Długość przebudowanej i rozbudowanej infrastruktury publicznej.
3.2.	Podjęcie działań w kierunku przebudowy, modernizacji i rozbudowy infrastruktury technicznej gminy.		
	Kierunki działania		
3.2.1.	Zakończenie realizacji sieci wodociągowych i kanalizacyjnych na terenie gminy.	<ul style="list-style-type: none"> Długość (w km) nowo wybudowanej sieci kanalizacyjnej i sieci kanalizacji deszczowej. Długość (w km) wybudowanej sieci 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba gospodarstw domowych podłączonych do sieci kanalizacyjnej. Liczba gospodarstw domowych

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Dolsk na lata 2014 – 2022

		wodociągowej.	podłączona do nowowypbudowanej sieci wodociągowej.
3.2.2.	Modernizacja oświetlenia ulicznego.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba uzupełnionych punktów świetlnych wzdłuż ciągów komunikacyjnych. 	<ul style="list-style-type: none"> Długość ciągów komunikacyjnych, wzdłuż których uzupełniono punkty świetlne.
3.2.3.	Zapewnienie dostępu do Internetu szerokopasmowego.	<ul style="list-style-type: none"> Powszechny dostęp do Internetu. 	<ul style="list-style-type: none"> Procent ludności korzystającej z sieci szerokopasmowej w części miejskiej i wiejskiej gminy.
3.3.	Poprawa jakości środowiska na terenie gminy Dolsk.		
	Kierunki działania		
3.3.1.	Wykorzystanie wyjątkowych warunków fizjograficznych gminy do rozwoju energetyki odnawialnej.	<ul style="list-style-type: none"> Ilość przygotowanych terenów dla celów produkcji energii odnawialnej w MPZP. Akceptacja społeczna dla rozwoju gminy opartej o źródła odnawialne i biopaliwa w kierunku samowystarczalności energetycznej gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> % udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w bilansie energetycznym gminy. Ilość obiektów wykorzystujących energię odnawialną w gminie. % mieszkańców korzystających ze źródeł odnawialnych. Liczba podejmowanych działań promocyjnych sprzyjających akceptacji społecznej dla tego kierunku rozwoju gminy.
3.3.2.	Likwidacja i ograniczenie niskiej emisji.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba utworzonych projektów mających na celu likwidację i ograniczenie niskiej emisji Liczba działań promujących nowe technologie grzewcze wśród mieszkańców. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba gospodarstw domowych wdrażających nowe technologie grzewcze na terenie gminy.
3.3.3.	Realizacja zadań w zakresie modernizacji systemu zaopatrzenia w ciepło.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba utworzonych projektów mających na celu likwidację i ograniczenie niskiej emisji. Liczba działań promujących nowe technologie grzewcze wśród mieszkańców. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba gospodarstw domowych wdrażających nowe technologie grzewcze na terenie gminy.

11. WDRAŻANIE STRATEGII

Strategia rozwoju gminy jest istotnym elementem jej rozwoju. Jednakże sam fakt posiadania dokumentu nie gwarantuje sukcesu. Aby Strategia przyniosła zaplanowane efekty, niezbędne jest sukcesywne jej wdrażanie, czuwanie nad jej realizacją i przede wszystkim kontrolowanie jej przebiegu.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Dolsk na lata 2014 – 2022 przyjmowana jest uchwałą Rady Miasta i Gminy Dolsk. Za zadanie wdrażania zapisów Strategii odpowiedzialny jest Burmistrz. Cele strategiczne i kierunki działania wyszczególnione w Strategii realizować będą poszczególne komórki organizacyjne Urzędu Miasta i Gminy Dolsk, a także jednostki organizacyjne gminy w których kompetencjach zawierają się konkretne działania.

System wdrożenia Strategii winien opierać się na wykorzystaniu metody zarządzania projektem.

Kierunki działania, wskazane w dokumencie, niejednokrotnie wymagają zaangażowania nie tylko samych władz samorządowych, ale również innych podmiotów działających na rzecz rozwoju miasta i gminy Dolsk. Warto zatem w realizację Strategii zaangażować także organizacje pozarządowe działające na terenie gminy, grupy nieformalne, przedsiębiorców, przedstawicieli środowisk rolniczych, a także inne podmioty mogące przyczynić się do rozwoju miejsko-wiejskiej gminy Dolsk.

W chwili obecnej sektor publiczny, prywatny i pozarządowy posiadają płaszczyznę do wspólnego działania na szeroko rozumianym polu działań rozwoju gminy. Pozwala to na sprawną organizację relacji społecznych i gospodarczych między trzema sektorami odpowiedzialnymi za wdrażanie Strategii.

Duże możliwości skutecznego wdrażania Strategii daje *Ustawa o partnerstwie publiczno – prywatnym*, która otwiera zupełnie nowe możliwości finansowania przedsięwzięć o charakterze publicznym. Wspólne przedsięwzięcia sektora publicznego i prywatnego dotyczyć mogą inwestycji infrastrukturalnych, ale również działań o charakterze społecznym i kulturalnym. Czynnikiem prywatny w PPP daje gwarancję podwyższenia stopnia efektywności ekonomicznej przedsięwzięcia. Natomiast czynnik publiczny poza ewentualnym udziałem finansowym tworzy swoistego rodzaju parasol ochronny nad wspólnie realizowaną inwestycją. Zarówno partner publiczny, jak i prywatny musi dokonać analizy ryzyka i korzyści wynikających z partnerstwa. Zarówno jednej, jak i drugiej stronie musi się to opłacać. Brak równowagi w opłacalności realizowanego projektu po którejkolwiek ze stron może doprowadzić do niezrealizowania umowy PPP.

Jednym z elementów wdrażania celów strategicznych i kierunków działania jest aktualizacja Strategii, dostosowująca jej zapisy do zmieniających się realiów życia społeczno - gospodarczego gminy Dolsk. W praktyce aktualizacja winna sprowadzać się do:

- realizacji założonych celów Strategii – weryfikacji aktualności celów dokumentu,
- rejestracji nowych celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działania,
- hierarchizacji realizacji celów strategicznych, celów operacyjnych,
- monitoringu realizacji celów pod kątem terminu realizacji zadań lub określenia nowych terminów realizacji.

SPIS TABEL

Tabela 1 Dyrektywy i zalecenia Unii Europejskiej.....	7
Tabela 2 Akty prawne i dokumenty strategiczno – planistyczne odnoszące się do rozwoju społeczno - gospodarczego – obecnie obowiązujące w Polsce	8
Tabela 3 Dokumenty strategiczno – planistyczne obowiązujące w województwie wielkopolskim i powiecie śremskim.....	13
Tabela 4 Miejscowe akty prawne dotyczące rozwoju społeczno – gospodarczego obowiązujące w gminie Dolsk	15
Tabela 5 Sposób użytkowania gruntów w gminie Dolsk – według stanu na 10.2012 r.....	20
Tabela 6 Własność gruntów na terenie Miasta i Gminy Dolsk według stanu na 31.12.2012 r.....	21
Tabela 7 Układ komunikacyjny gminy	22
Tabela 8 Struktura społeczno – demograficzna Miasta i Gminy Dolsk w latach 2011 2012.....	35
Tabela 9 Bezrobotni w Mieście i Gminie Dolsk na 30.10.2013 r.....	36
Tabela 10 Powody / wartości przyznania pomocy przez MOPS w Dolsku w latach 2010-2012.....	38
Tabela 11 Przestępstwa stwierdzone na terenie gminy Dolsk w latach 2009 -2012	39
Tabela 12 Wykrywalność przestępstw na terenie działania Komendy Powiatowej Policji w Śremie w latach 2009 -2012	39
Tabela 13 Placówki oświatowe na terenie Miasta i Gminy Dolsk	40
Tabela 14 Oświata w Gminie Dolsk w latach 2009 – 2013 - statystyka	40
Tabela 15 Wykaz zabytków Miasta i Gminy Dolsk (wg rejestru zabytków).....	42
Tabela 16 Kształtowanie się wyników finansowych samorządu w latach 2010-2012 [w zł]	44
Tabela 17 Dochody własne gminy jako procent dochodu gminy ogółem w latach 2010 -2013	45
Tabela 18 Struktura dochodów Gminy Dolsk w % do dochodów ogółem	45
Tabela 19 Struktura wydatków gminy Dolsk w % do dochodów ogółem	46
Tabela 20 Analiza SWOT sfery społecznej	64
Tabela 21 Analiza SWOT sfery infrastrukturalnej.....	65
Tabela 22 Analiza SWOT sfery gospodarczej	66
Tabela 23 Analiza SWOT sfery przestrzennej	68
Tabela 24 Analiza SWOT sfery ekologicznej	69
Tabela 25 Priorytet 1. Konkurencyjna gospodarka	77
Tabela 26 Priorytet 2. Otwarte społeczeństwo.....	80
Tabela 27 Priorytet 3. Nowoczesne sieci	84
Tabela 28 Wskaźniki monitoringu Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Dolsk na lata 2014 – 2022.....	87

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1 Natężenie podanych problemów w poszczególnych obszarach problemowych.....	49
Wykres 2 Ocena bezrobocia jako problemu w gminie Dolsk	49
Wykres 3 Ocena biedy i ubóstwa jako problemu w gminie Dolsk	50
Wykres 4 Ocena warunków mieszkaniowych jako problemu w gminie Dolsk	50
Wykres 5 Ocena poziomu przestępczości jako problemu w gminie Dolsk.....	50
Wykres 6 Ocena poziomu aktywności gospodarczej jako problemu w gminie Dolsk.....	51
Wykres 7 Ocena zanieczyszczenia środowiska jako problemu w gminie Dolsk	51
Wykres 8 Ocena poziomu samoorganizacji i współpracy mieszkańców z władzami samorządowymi.....	52
Wykres 9 Ocena zidentyfikowanych problemów gminy Dolsk - przestępczość.....	52
Wykres 10 Ocena zidentyfikowanych problemów gminy - przestępczość młodocianych.....	53
Wykres 11 Ocena zidentyfikowanych problemów gminy- bezrobocie	53
Wykres 12 Ocena zidentyfikowanych problemów gminy - bieda.....	53
Wykres 13 Ocena zidentyfikowanych problemów gminy - alkoholizm	54
Wykres 14 Ocena zidentyfikowanych problemów gminy - przemoc w rodzinie.....	54
Wykres 15 Ocena zidentyfikowanych problemów gminy - narkomania	54
Wykres 16 Ocena zidentyfikowanych problemów gminy - utrudniony dostęp do dobrych szkół.....	55
Wykres 17 Ocena zidentyfikowanych problemów gminy brak dostępu do nowoczesnej technologii.....	55
Wykres 18 Ocena zidentyfikowanych problemów gminy brak podstawowych mediów.....	55
Wykres 19 Ocena zidentyfikowanych problemów gminy - zanieczyszczenie środowiska.....	56
Wykres 20 Ocena zidentyfikowanych problemów gminy - emigracja ludzi młodych.....	56
Wykres 21 Ocena jakości oferty inwestycyjnej	56

Wykres 22 Ocena jakości oferty kulturalnej	57
Wykres 23 Ocena jakości bazy gastronomicznej	57
Wykres 24 Ocena jakości bazy hotelowej	57
Wykres 25 Ocena jakości turystyki i agroturystyki	58
Wykres 26 Ocena promocji gminy.....	58
Wykres 27 Ocena oferty sportowej i kultury fizycznej.....	58
Wykres 28 Ocena oferty handlowej	59
Wykres 29 Ocena oferty usługowej	59
Wykres 30 Ocena oferty telekomunikacyjnej	59
Wykres 31 Ocena stanu dróg, chodników i parkingów.....	60
Wykres 32 Ocena połączeń komunikacyjnych i ilości dróg.....	60
Wykres 33 Ocena stanu zabytków	60
Wykres 34 Wiek ankietowanych.....	61
Wykres 35 Zatrudnienie ankietowanych.....	61